

EVANGÉLIKUS Élet

A csodák útközben
történnek velünk

Mi a dolgunk
keresztényként
a járványhelyzetben?

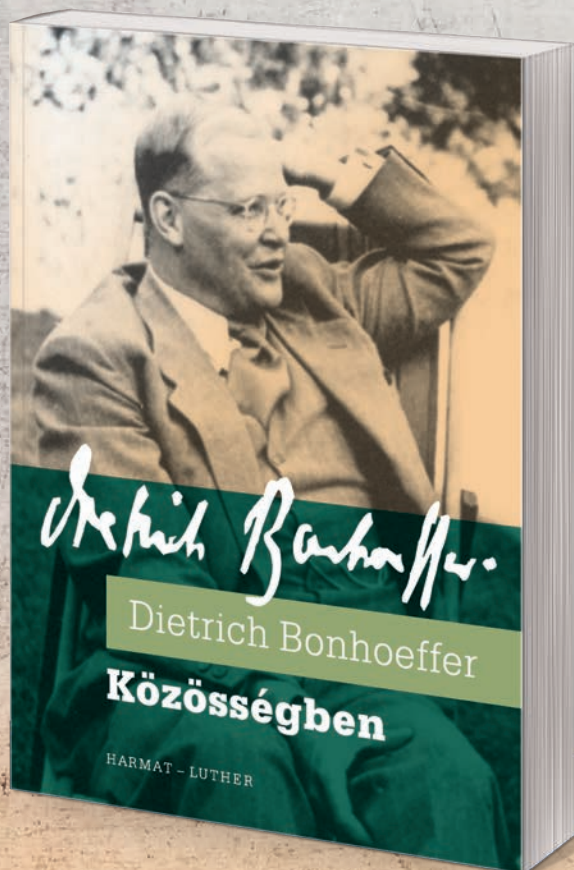
Félemler,
aki fél?

Tetők, tornyok gyógyítója

Találkozás Klem Ádám ácsmesterrel

A LUTHER KIADÓ ÚJDONSÁGA

2500 Ft

A mártírsorsú
német teológus
magával ragadó
látomása
a Krisztus-hívők
közösségéről

KÖNYVEINK MEGRENDELHETŐK A BOLT.LUTHERKIADO.HU OLDALON.

Evangélikus könyvesbolt: 1085 Budapest, Üllői út 24.

Nyitvatartás: hétfőtől péntekig 8–17 óra között.

bolt.lutherkiado.hu • kiado@lutheran.hu • +36 1 411 0385 • +36 20 824 5518

Levelezési címünk: Luther Kiadó, 1085 Budapest, Üllői út 24.

Reformáció hava

Mire e lapszámot kézbe veszik kedves olvasóink, már a reformáció hónapjának szinte a közepén tartunk. És bár ebben az évben ez a hónap is másként alakul, mint terveztük, magazinunk fókuszában mégis a reformálás, a változás, illetve a leltárkészítés van, mert ez utóbbi nélkül nem lehet változtatásba kezdeni.

Gáncs Tamás így ír *Élő víz* rovatának aktuális cikkében: „Leltárt készíthetünk: eddigi életünkről, de a mögöttünk lévő, felforgatott fél évről is.” A kelenföldi igazgató lelkész azonban arra is felhívja a figyelmet, hogy mindehhez önvizsgálat kell, és tanulnunk kell azt is. Ahogy talán újra kell tanulnunk ünnepelni, a vasárnapot újfent megszentelni; erről szól Fabiny Tamás elnök-püspök személyes hangvételű cikke az *Égtájéoló* rovatban.

„Számomra a hit a kegyelem elfogadása. A hit és annak elmélyülése folyamatos esemény az életünkben” – ezt már Csermely Péter akadémikus, hálózatkutató írja egyik izgalmas blogbejegyzésében, amelyet *Tallózó* rovatunkban találunk.

Akár úgy is érezhetik többen, hogy túl sokat foglalkozunk a koronavírus-járvánnyal, a korlátozásokkal és a következményekkel, arról azonban talán kevés szó esik, hogy mi a dolgunk keresztényként a járványhelyzetben. Mi a felelősségünk, mi a mindennapi teendők hívóként? – ezekre a kérdésekre ad választ Nagy Zoltán esperes rövid és kristálytisza szövege. És azt javaslom, ne lapozzák át Füller Tímea *Piros, piros!* című tárcáját se.

Végül hadd említsem meg lapszámunk kulturális vonatkozású cikkeit. Morális kérdéseket feszegető színdarabokról, lelki küzdelmet bemutató romantikus filmről írunk, és felhívjuk tisztelt olvasóink figyelmét a Luther Kiadó újdonságaira, Dietrich Bonhoeffer *Közösségben*, illetve Füller Tímea *Holtág* című kötetére. Ez utóbíró Pángyánszky Ágnes írt értő, az örök élet reményességét hangsúlyozó ajánlót.

■ KÉZDI BEÁTA

A csodák útközben történnek

Nomád teológia címmel jelent meg nemrég dr. Varga Gyöngyi legújabb kötete, amelyben az Ószövetség-kutató izgalmas teológiai, hitbéli kalandozásra hív. Hogy mire lesz szükségünk az úton? Nem többre, mint általános bibliaismeretre és az elindulás bátorságára. Interjúnkban a szerzőt kérdeztük. **26. oldal**

Tetők, tornyok gyógyítója

A Tolna megyei Nagymányokon élő Klem Ádám kezének munkáját számos templom megújult tetőzete, renovált tornya dicséri. A hívő ácsmesterrel családjának történetéről és szeretett szakmájáról beszélgettünk, de riportunkból kiderül az is, mi közük van az ácsoknak az időkapszulákhoz. **29. oldal**

Nem elég vasárnapi kereszténynek lenni

Bár Debrecenben az evangélikus gyülekezet kicsi, annál elkötelezettebb. Hogyan lehet a civisvárosban a lutheránusságot képviselni? Riportunkban Asztalos Richárd parókus lelkész, Abaffy Zoltán felügyelő és néhány gyülekezeti tag mutatja be Hajdú-Bihar megye egyetlen evangélikus templomának közösségét. **33. oldal**

TARTALOM

Láthatóan evangélikus, Oratio oecumenica	4
A vasárnap ígéje • Nagy Zoltán	5
Új nap – új kegyelem • Buday Barnabás	6
Krónika • Hírek, tudósítások	7
Égtájéoló • Fabiny Tamás püspök írása	16
Portré • Szvitek Ákosné bakonyicsernyei könyvelő	18
Tallózó • Gyülekezeti lapok, keresztény hírportálok, blogok szemléje	19
Múltidéző • Huszonöt éve jelent meg a Missziói Magazin első száma	24
Interjú • Varga Gyöngyi a háztól házig tartó vándorlásról és a megérkezésről	26
Élő víz • Gáncs Tamás rovata	28
Riport • Tetők, tornyok gyógyítója – Találkozás Klem Ádám ácsmesterrel	29
Ajánló • Gyónás és úrvacsora	32
Riport • Látogatóban a debreceni evangélikus gyülekezetben	33
Küldetés • Csak egy Földünk van – Koháry Ferenc lelkész gondolatai	36
Kötőszó-szemle • Mi a dolgunk keresztényként a járványhelyzetben?	37
Nézőté • Morális kérdések a színpadokon	38
Irodalom • <i>Piros, piros!</i> – Füller Tímea írása	40
Ajánló • <i>Holtág</i> – gyászolókat kísérő könyv Füller Tímea tollából	42
Nézőté • Álom és valóság között – Horvát Lili új filmjéről	43
Kötőszó-szemle • Félemler, aki fél?	44
Gyermekeknek • Füller Tímea rovata	46
Krónika • Hírek, tudósítások	49
Oratio oecumenica	56
A vasárnap ígéje • Kovács Áron	57
Új nap – új kegyelem • Gerlai Pál	58

LÁTHATÓAN EVANGÉLIKUS

FOTÓ: MAGYARI MÁRTON

Szatványi Zoltán diák – Budapest (Rákocsaba). Bár sokan azt mondják, hogy ez is csak mendemonda, én Isten léteben soha nem kételkedtem. Inkább hiszek Istenben, mintsem megkérdőjelezem az ő létét.

Magyarországon én voltam a második ember – gyermekként az első –, akit egy nagyon ritka betegségből tüdőtranszplantációval gyógyítottak meg. Volt, hogy az orvosok már lemondtak rólam, mégis sikerült az életemet megmenteni. Tudom, hogy Isten segített a reménytelennek tűnő helyzetből kímászni. A betegségem alatt azért imádkoztam, hogy meggyógyuljak. Megkaptam ezt az ajándékot. Sokat jelentett a számomra, hogy nemcsak én, hanem a családom is, és a gyülekezet is imádkozott értem.

Néha úgy érzem, hogy egyedül szeretnék lenni, de mégsem csak magam. Ilyenkor beszélgetek Istennel. Az imádság a legtöbbször megnyugtat, de az is előfordul, hogy akkor jutnak eszembe a rosszabb dolgok. Ezeket komolyan veszem, és ilyenkor azokért mondom imát, akik miatt rossz esett meg velem. Ekkor – ahogy mondani szokták – leesik egy nagy kő a szívemről, és megkönnyebbülök. Öt éve járok a rákoskeresztúri evangélikus ifjúságba. Itt családias a hangulat, sokat beszélgetünk. Baráti közösség vagyunk, összeköt minket, hogy istenhívók vagyunk. Meghatározó a számomra, hogy az ifi végén mindegyikünk kérhet valamiért vagy valakiért egy imát. Ilyenkor körbeállunk, megfogjuk egymás kezét, és úgy imádkozunk. Ezt szoktam a legjobban várni.

Az evangélikusok mai arcképcsarnoka az interneten a Lathatoan.reblog.hu és a [Facebook.com/lathatoan.evangelikus](https://www.facebook.com/lathatoan.evangelikus) címen érhető el.

A teremtés hetének végén – 72 óra önkéntes akció

Mint minden év októberének második hétvégéjén, idén is önkéntes fiatalok lépnek országszerte akcióba, hogy különböző területeken nyújtsanak segítséget, szépítsék környezetüket. Az evangélikus, katolikus és református egyház által szervezett 72 óra kompromisszum nélkül elnevezésű országos önkéntes ifjúsági megmozdulás célja az, hogy – elsősorban – a középiskolás és az egyetemista korosztályhoz tarto-

zó fiatalok október 8–11. között tegyék szabaddá magukat a segítségnyújtásra, és saját lakóhelyükön, közösségükben szervezzenek közhasznú önkéntes tevékenységet. A szervezők természetesen szem előtt tartják a járványügyi előírásokat, és ennek megfelelően tettek javaslatokat a feladatok kiválasztására és megvalósításuk módjára.

Forrás: 72ora.hu

ORATIO OECUMENICA

Mennyei Atyánk! Hálát adunk, amiért feladatokkal bíztál meg bennünket teremtett világodban. Hálát adunk mindazokért, akik már megtalálták a neked szánt hivatásukat. Add, hogy szorgalmas munkájukban örömet leljenek, és feladataik elvégzésével gazdagítsák teremtedet. Könyörgünk azokért a fiatalokért és felnőttekért, akik még keresik helyüket a világban. Vezesd őket!

Hálát adunk azért, hogy nem csupán munkára hívtál el minket, hanem hívsz magadhoz, hívsz a veled való közösségbe. Könyörgünk azért, hogy minél többen meghallják hívásodat. Add, hogy felismerjük: a lelki egészség, amelyre vágyunk, egyedül tenálad lehetséges. Add, hogy megismerjük és befogadjuk az életünkbe szeretetedet és nyugalmaidat, ami a lelki egészségünk kulcsa.

Könyörgünk azért, hogy szereteted átforgalmazzon bennünket, és új kezdetet, új életet adjon számunkra. Add, hogy megismert és megtapasztalt szereteted vezesse életünket, minden gondolatunkat, szavunkat, cselekedetünket. Add, hogy szeretetedből merítve tudjuk betölteni azt a parancsolatot, amelyet Fiad adott nekünk! Add, hogy téged tudjunk szeretni mindennél jobban, hogy rád tudjuk bízni életünket, hogy feltétel nélküli hittel forduljunk feléd. Add, hogy úgy tudjunk szeretni embertársainkat, mint magunkat. Add, hogy részünkről mindezek ne csupán erőlködések legyenek, hanem valódi, megélt, őszinte érzések.

Könyörgünk, Istenünk, a békeségért. Add, hogy minden ember, aki hozzád kiált, meglelje nálad a nyugalmat. Különösképpen könyörgünk azokért, akiknek nélkülözniük kell, akik komoly testi-lelki terheket hordoznak, akik üldöztetést szenvednek keresztény hitük felvállalása miatt.

Könyörgünk, hogy egykor majd fogadj be bennünket örök békeségedbe Fiadért, Jézus Krisztusért. Ámen.

Szentháromság ünnepe utáni 18. vasárnap

5Móz 30,16–20

Az élet mindenáron

Az *Élet mindenáron* című cseh film bemutatja, hogy egy nehéz korban mi mindent képesek az emberek megtenni azért, hogy élhessenek. Egy bújtatott zsidó fiatalember és az őt bújtatók életben maradásának milyen ára van. Hogyan kell az életért vállalni mások megvetését a náci hatalom helyi hatalmisaival kötött kompromisszumok miatt.

„Az élet mindenáron” mondat szelleme megmutatkozik minden olyan helyzetben, amikor létünket valami igazán veszélyezteti, amikor a halál árnyékának völgyében járunk. Mindent képesek lennénk megadni és megtenni az életért.

BERNARD PICART: KRISZTUS A GECSEMÁNÉ-KERTBEN (METSZET, RÉSZLET, 1711-1720 KÖRÜL)

Isten életet kínál a népének. Csak ennyit kér cserébe: „...szerezd az Urat, a te Istedet, járj az ő útjain, tartsd meg parancsolatait, rendelkezéseit és törvényeit, és akkor élni és sokasodni fogsz...” Korrektek ajánlatnak mondhatjuk. Mint minden szövetség vagy szerződés, ez is leírja, hogy mit kínál, és mit vár el cserébe Isten. Elvárja, hogy őt szerezze az ember, megtartsa, amit parancsol, és ígéri, hogy életet ad, és sokasodni fog az ember ezeket a parancsolatokat megtartva.

Élhető vagy élettel teli jövő? Izráel életének nagy fordulópontján hangzik el ez az íge. Azelőtt, hogy bemennének az ígért földjére. Isten élettel teli jövőt mutat népe számára. Egy-egy község, környék divatos jelzője, hogy mennyire „élhető”: az élethez és a jóléthez szükséges közszolgáltatások, valamint egyéb kényelmi

feltételek mennyire könnyen elérhetők. Az emberek az élhető helyeket keresik.

Isten nem élhető jövőt kínál népének, hanem élettel teli jövőt. Nem kényelmi szempontokat, nem szolgáltatásokat vagy éppen elérhető jóléti intézményeket ígér, hanem azt, hogy élhetnek. Mert minden mást az ember is ki tud alakítani. Meg tudja magának teremteni azokat a feltételeket, amelyek az adott korban a jólétéhez szükségesek, gyorsan változó igényeink szerint. Míg valamikor egy jó sátor, később egy vízőblítéses toalett volt a luxus, ma már a vezeték nélküli internet a minimumelvárás. Mennyire áthelyeződött a hangsúly az élet elengedhetetlen jellemzőiről az élhetőség kényelmi aspektusaira!

Isten előrelátása. Az emberismeret velejárója, hogy tudjuk, hogyan fog reagálni a másik egy mondatunkra vagy cselekedetünkre. Olykor elkésérlő előre tudni, mit fog tenni. Isten előrelátása is elkésérlő. Megparancsolja, hogy szerezze őt az ember, de tudja, hogy ezt nem fogja teljesíteni. Parancsot ad arra, hogy az ő útjain járjon, de azonnal hozzáteszi azt is, hogy mi fog történni, ha ez nem így lesz. Márpedig tudjuk, hogy nem így lesz. És bármennyire határozottan indulva akarjuk is teljesíteni Urunk parancsait, újra és újra elbukunk.

Pedig van választás. Mindig van választás. És itt most ne is a legnagyobb kérdésre gondoljunk: Istennel vagy Isten nélkül? Élet vagy halál? Mindennapjaink kérdéseit idézzük fel: Számlával vagy anélkül? Megtartja vagy elveteti? Megáll segíteni, vagy elkerüli? Zsebbe vagy bejelentve? Dob a koldus papírpoharába, vagy elfordítja a fejét? Igazat mond, vagy hazudik? Elfogad vagy elutasít? Megcsal, vagy hű marad? Felveszi a maszkot, vagy nem? Mindig van választási lehetőség.

Jézus választása. Csak a romantikus Jézus-képünk hitheteli elvelünk, hogy Jézusnak könnyű volt választania. A Gecsemáné-kerti tusakodás nem előre lejátszott, az evangéliumokban csak a dráma fokozására szépen kiszínezett döntés volt élet és halál közt. Sokkal inkább a valós gyötrelme annak, hogy Jézus mellettünk döntött. Saját életét a mi életünkért és üdvösségünkért adta. Azért, hogy feddhetetlenek lehessünk azon a napon. Nem saját választásaink és cselekedeteink alapján, hanem az ő érdeméért.

■ NAGY ZOLTÁN

Imádkozzunk! *Mennyei Atyánk! Áldunk téged, hogy Jézus Krisztusban megváltottál a halálból, és örök életet adtál. Ismersz bennünket, tudod, hogy Szentleked ereje nélkül nem tudunk melletted megmaradni és parancsolataid szerint élni. Köszönjük, hogy előtted való feddhetetlenségünk nem a mi döntésünk, hanem Jézus keresztjének az ajándéka. Ámen.*

Új nap – új kegyelem

Vasárnap (október 11.) *A halló fület és a látó szemet egyaránt az Úr alkotta.* Péld 20,12 (Mt 13,16; Mk 10,17–27; Ef 5,15–20; Zsolt 119,113–120) Isten teremtette az embert. Isten teremtett engem is – annak ellenére, hogy anyám méhében fejlődtem. Ő adta a fejlődést, tőle van a növekedés. Ő a működtető, a mozgató. Törekedhetem ugyan a szerveim működésének megtartására – de végső soron ő az, akitől függök. Tőle van az is, ha valamit megértek. Nehezen feldolgozható a logikai ellentmondás, amely a tények és e mondatok mögött húzódik. Ha minden tőle van, van-e egyáltalán dolgom? Lehet-e egyáltalán dolgom? Isten végtelenségében elfér, hogy azzal a felelősséggel élek, mintha minden tőlem függne – és mégis tudom, hogy minden tőle függ! Így vehetem tőle életem minden pillanatát.

Hétfő (október 12.) *Te vagy az én Uram, rajtad kívül nincs, ami jó nekem.* Zsolt 16,2 (Jn 17,3; Mt 6,1–4; Jer 9,1–23) Sokféle módon keressük hiányaink felszámolását. És pótszert pótszerre halmozhatunk, hasztalan, hogy a megfelelő mennyiségű örömet elérjük. Kérjük az Urat, adjon nekünk bölcsességet és tisztánlátást, hogy megtaláljuk azt, ami – Aki – valóban alkalmas erre.

Kedd (október 13.) *Ezek után Dávid azt mondta fiának, Salamonnak: Az Úristen, az én Istenem veled van, nem hagy cserben és nem hagy el, amíg be nem fejezed mindazt a munkát, amely az Úr házában végzett szolgálathoz szükséges.* 1Krón 28,20 (1Kor 4,1; Mk 3,31–35; Jer 12,1–6) Micsoda biztatás ez egy frissen induló ifjúnak! Bátran indulni! És micsoda öröm annak is, aki éppen átadja a stafétabotot! Hiszen jó kezekbe kerül mindaz, ami az ő életének is fontos célja volt. Ez a valódi áldás, amely generációkon átível. Vajon szabad-e ezért haragudni Salamonra, aki nem saját kiválósága miatt jutott a nagy feladathoz, hanem mert beleszületett a lehetőségbe? Hiszen a fiú lehetősége itt akár az apa jutalmának is felfogható! Ugyanakkor azt is tudjuk, hogy „Istennek nincsenek unokái, csak gyermekei”. Salamonnak Isten felé való bizalma és hűsége tette őt valóban alkalmassá az igazán nagy feladatokra.

Szerda (október 14.) *Péter [...] ezt mondta: Most értem meg igazán, hogy Isten nem személyválogató, hanem minden nép között kedves előtte, aki féli őt, és igazságot cselekszik.* ApCsel 10,34–35 (Préd 12,13; Én 8,4–7; Jer 13,1–11) Az egyik legelszomorítóbb érzés, amikor valakitől – bár kaphatnánk – (már) nem kapunk bizalmat! Az a képzeletbeli legyintés... Péterrel együtt most abban erősödhet meg a hitünk, hogy Isten nem ilyen. Nála mindegyikünknek van esélye! A „minden nép” kifejezés jelentheti akár

a mindenkori lúzereket – veszteseket – is: a szélre szorultakat; azokat, akiknek már köszönni is elfelejtettek; a leírtakat; azokat, akiknek már a szavazata sem kell senkinek. Nála mindenki számít, mindenkinek van esélye a boldogságra. Mindenkinek, aki őszinte szívvel féli őt, és törekszik igazságot cselekedni. Sőt! Talán még azoknak is, akik erre is csak legyintenek...

Csütörtök (október 15.) *Térjen meg mindenki a maga gonosz útjáról és gaztetteiből!* Jer 25,5a (Róm 7,22–23; Gal 5,13–18; Jer 14,1–16) Egyszerű a képlet: elég volt a rosszból! Változzon meg mindenki! Elég volt a kicsinyek kiszolgáltatottságából és az erősek tobzódásából! Lehetünk persze azon az oldalon is, hogy szomorúan kell észrevennünk: ami nekünk jó, talán másoknak éppen nagyon rossz. De egy bizonyos: Isten nem pártolja a gonoszt, és nem kacsint össze az erősekkel. Ne tévesszen meg minket, ha egy helyzetben nehezen eldönthetővé válik mindez. (És merjünk élni a sokszorosan tesztelt jó tanáccsal: a nehezebb sokszor igazabb...)

Péntek (október 16.) *Bizony nem szunnyad, nem alszik az, aki védelmezi Izráelt!* Zsolt 121,4 (1Kor 1,8; Róm [14,20b–15,1]15,2–6; Jer 15,10.15–21) „Ha bármi baj van, gyertek oda hozzám. Ott fogok aludni abban a nagy sátorban!” – mondta atyáskodó mosollyal a napos tiszt az órködni induló kislányoknak a cserkész tábor harmadik éjszakáján, amikor feljött a hold. Aztán másnap reggel már más volt ébredő arcára írva. A szegénnyel vegyes döbbenet: „...de próbáltunk felébreszteni! Nagyon féltünk! Rettenetesen zörgött a bozót! Próbáltuk megnézni, de nem mertünk odamenni! Téged meg nem lehetett felébreszteni! Egyszerűen nem tudtunk felkelteni...” Isten nem ember. Nem fárad el, nem alszik, nem csukja be a szemét és nem fordítja félre a fejét. Ő mindig aktív a felénk való figyelmében!

Szombat (október 17.) *Legyetek az igének cselekvői, ne csupán hallgatói...* Jak 1,22 (5Móz 10,12; Mt 5,17–24; Jer 16,1–13) Nem szeretem azokat az embereket, akik azt mondják: csak a végeredmény számít! Mindegy, hogyan jutottál a célba, mindegy, mit áldoztál érte. Hiszen ugyan tényleg igaz, hogy a legtöbb esetben az elért eredményt nem minősíti az odavezető út. Mégis tudjuk és érezzük, nem lehet statisztikai hűvösséggel kezelni két hasonló esetet sem, nemhogy a különbözőket. Milyen gyakran kerülünk a magyarázkodók közé! Akik menetetni próbálják magukat és a bizonyítványukat. Szerencse, hogy mennyei Atyánk határtalan szeretetébe így is, és úgy is bőséggel elférünk.

■ BUDAY BARNABÁS

EVANGÉLIKUS Élet | FIZESSEN ELŐ LAPUNKRA!
megrendelheti online is: evangelikuselet.hu/elofizetes

Úton a kegyelmes Istenhez

Református templomban evangélikus igehirdetővel nyitották meg a reformáció hónapját

A hagyományoknak megfelelően ünnepi zenés istentisztelettel vette kezdetét hazánkban az Október a reformáció hónapja elnevezésű országos programsorozat. A központi nyitóalkalom helyszíne ezúttal a budapesti Kálvin téri református templom volt, ahol október 1-jén este Kondor Péter evangélikus püspök, a Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsának alelnöke hirdette Isten ígét.

A korábbi évek nagyszámú gyülekezetéhez képest, idén valamivel kevesebben vettek részt a Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsa (MEÖT) szervezésében zajló rendezvénysorozat nyitóeseményén, és – a koronavírus-járvány miatti előírásoknak megfelelően – a templomban csak minden második padosorban foglalhattak helyet a különböző felekezetekből érkezett hívek. Az ökumenét azonban nemcsak a sokszínű gyülekezet és a különböző felekezetek szolgálattevőinek névsora tükrözte, hanem tükröződött ez abban a zenei összeállításban is, amelyet három felekezet énekkara szólaltatott meg.

„A reformáció nemcsak azt jelenti, hogy ránk van bízva valami, hanem azt is, hogy mi vagyunk rábízva valakire” – emelte ki prédikációjában Kondor Péter. Az ApCsel 20,32 alapján tartott igehirdetésében a reformációról szólva hangsúlyozta: „Mindazokat a szálakat, amelyek az évezredek folyamán hozzákötötték

az egyházat a hagyományokhoz, a reformátorok gondosan kioldották, eltépték, elvágták, hogy Krisztus népét semmi ne akadályozza abban, hogy valóban egészen Krisztusé legyen.”

A Déli Evangélikus Egyházkerület püspöke a beszédében rámutatott: a reformáció lényege, hogy az egyház újra odakerült Isten kegyelmének ígéje alá. „Ne visszafelé nézzünk a múltba, hanem fölfelé, arra a Krisztusra, akié vagyunk, aki itt és most szólít meg az ő ígétével” – hangsúlyozta az igehirdető. Isten ígéje nem az Úr haragjáról vagy bosszújáról szól, hanem arról, hogy „ő kegyelmes és irgalmas Isten, aki Jézus Krisztusban elvégezte a megváltás művét az egész elveszett világ számára, hogy nekünk békességünk és üdvösségünk legyen”.

Kondor Péter a személyes életváltozásról is szólt, megemlítve, hogy a kegyelmes Isten szeretete az ige által átforgalmazza, építi az embert: „Azért épít bele az ő templomába, hogy végül átadhassa az

FOTÓ: GALAMBOS ADÁM

örökséget. Mi ez az örökség? Mindaz a gazdagság, ami a mennyekben van.”

Az ünnepi istentisztelet liturgiájában közreműködött Steinbach József református püspök, a MEÖT elnöke; Pataky Albert, a Magyarországi Pünkösdi Egyház elnöke; Khaled A. László, a Magyarországi Metodista Egyház szuperintendense; Papp János, a Magyarországi Baptista Egyház elnöke; Fischl Vilmos evangélikus lelkész, a MEÖT főtáskára, valamint Páll László, a Kálvin téri református templom lelkipásztora.

Az istentiszteletre érkezőket – Tóth Tamás vezényletével – a Bocskai István Oktatási Központ Egressy Béni Művészeti Középiskola fúvószenekara köszöntötte térzenével. A templomi együttlét zenei szolgálatában a Budafoki baptista énekkar (vezényelt Szilágyiné Mátyus Elvira), illetve a Lutheránia énekkar vett részt Kamp Sallamon vezényletével, valamint – Schmélné Papp Ágnes vezetésével – a Pünkösdi Zenei Misszió Égi Szólamok kórusa.

■ G. Á.

Október a reformáció hónapja. Országszerte októberben tartják a reformáció hónapját. A Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsának szervezésében zajló rendezvénysorozat idei mottója a *János evangéliumából* vett idézet: „...hogy mindnyájan egyek legyünk...”

A programsorozat kiemelt rendezvénye a reformációi gála a budapesti Uránia Nemzeti Filmszínházban, ahol október 18-án Magyar Levente, a Külgazdasági és Külügyminisztérium parlamenti államtitkára *A reformáció nemzetközi hatása* címmel tart előadást. Az ünnepség keretében adják át a Protestáns Újságírók Szövetségének kitüntetését, a Ráth Mátyás-díjat.

A reformáció hónapját lezáró hagyományos megemlékezést október 31-én rendezik meg Budapesten, a VII. kerületi Reformációi emlékparkban, a Bajza utca és a Városligeti fasor sarkán. Az ünnepi beszédet idén Kecser István, a Magyar Pünkösdi Egyház főtáskára mondja. A központi programok között szerepel még az ökumenikus missziói nap október 11-én a kecskeméti református templomban, majd október 25-én az Agapé Pünkösdi Gyülekezetben (Budapest XIV. ker., Thököly út 46.) reformációi istentisztelet lesz, amelyen Papp János baptista egyházelnök hirdet ígét. ■ MTI

A nyári szünet után ismét összeült az országos presbitérium

Kellő távolságtartással ülésezett szeptember 24-én egyházunk országos presbitériuma. Laborczi Géza lelkész áhítata után Fabiny Tamás elnök-püspök beiktatta teológiai tanári hivatalába Hafenscher Károlyt, akit Áder János köztársasági elnök már ez év március 15-én kinevezett professzorrá, ám az eredetileg március 21-re, majd szeptember 3-ra tervezett ünnepélyes iktatást a járványhelyzet miatt újra el kellett halasztani.

Fabiny Tamás az Ef 3,14–15 alapján elhangzott igehirdetésében kiemelte, hogy az Evangélikus Hittudományi Egyetem helyett a Szentkirályi utcai kápolnában, az országos presbitérium ülésén történő iktatás emlékeztet a múltra, amikor még ebben az épületben működött a teológiai akadémia; egyúttal jelzi, hogy az egyházi közélet és a lelkészképzés mennyire szorosan összetartozik. Mindnyájan felelősséget viselünk az új lelkészgenerációkért, amit – mint elhangzott – „két papgyerek” tud igazán átérezni és képviselni.

pányról. Ezután megtárgyalták a márciusban megkötött állami megállapodás végrehajtásáról szóló előterjesztést, amely a parókiák, közösségi terek megújítása mellett meghatározza azokat a helyszíneket is, ahol a következő években óvodafejlesztésre kerül sor.

Köszönet illeti az országos iroda munkatársait a gondos előkészítő munkáért, amelyet a tárgyalások során a kormányzati oldal is mindvégig elismert. Többször is elhangzott az ülésen, hogy az óvodahelyszínekre vonatkozó egyez-

rek hangsúlyozták, hogy Cserháti Péter szakmai irányító tevékenységét továbbra is kulcsfontosságúnak tekintik a projekt sikere érdekében.

Minden presbitériumi ülés alkalmával tanulságos megismerni egyházunk belső ellenőrének, Rónafalvi Györgynének az előterjesztéseit, ez most sem volt másként. Az országos presbitérium, elfogadva a jelentést, elismeréssel nyugtázta, hogy a vizsgálati eredmények utókövetése valós javulást eredményez az intézmények gazdálkodásában, működésében.

Az oktatási terület napirendi pontjaira térve a presbiterek egyetértettek az óvoda alapításának szándékával Cegléden, elfogadták az oktatási és nevelési bizottság által javasolt személyi változásokat, valamint foglalkoztak a nemrégiben az oktatási intézményeinkbe kiküldött iskolai énekeskönyvek ügyével. Hangsúlyozták, hogy az evangélikus lelkiség erősítésének szempontjából nagyon fontos egyházunk zenei kincseinek széles körű megismertetése az oktatási intézményekben, ugyanakkor ezt a jövőben szerencsés volna a különböző szervezeti egységek, testületek munkájának alaposabb összehangolásával előmozdítani.

A diakóniai ügyekkel kapcsolatban a presbiterek meghallgatták és elfogadták az intézményvezetők bérezésének új rendjét, amely az eddiginél jobban igazodik az intézmények méretéhez, a viselt felelősség mértékéhez, ugyanakkor a diakóniai életpályákat is tervezhetőbbé teszi. Ezúttal is elfogadta a presbitérium a diakóniai bizottság által támogatott intézményvezetői kinevezéseket.

Az ülés végén az országos presbitérium tagjai megvitták az Evangéliumi Testvérközösség diakóniai intézményeiben kialakult helyzetet. Ennek tanulságaként megállapították, hogy nincs szükség olyan állásfoglalásokra, amelyek szükségképp az ügy politikai jellegét erősítik, ugyanakkor az ellátottak iránti felelősség egyházunkat is kötelezi. Ezért fontos, hogy az érintettekkel és a kormányzati képviselőkkel is egyeztetve nyomon kövessük az események alakulását.

■ PRÖHLE GERGELY országos felügyelő

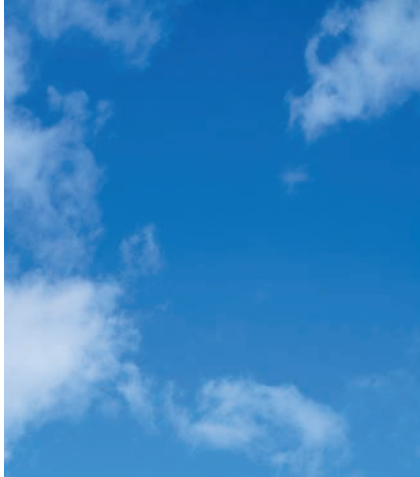
FOTÓ: MAGYARI MÁRTON

Hafenscher Károly a gyakorlati teológia professzoraként nem az „üldögélő”, hanem a „térdeplő teológia” képviselője; ez az általa hordozott családi hagyományban éppúgy gyökerezik, mint a pályafutása során szerzett tapasztalatokban.

Az ünnepélyes pillanatok után a presbiterek – elfogadva a napirendet – meghallgatták és egyhangúlag támogatták a Roxer Ügynökség prezentációját a népszámlálásra felkészítő evangélikus kam-

vetések során példaértékű volt az állami és az egyházi képviselők együttműködése; ennek eredményeként valóban olyan településeken újulhatnak meg, jöhetnek létre intézményeink, amelyeken a hitéleti épülés mellett valós társadalmi igény mutatkozik az óvodáink iránt.

A presbitérium tájékoztatást kapott az evangélikus kórház ügyének állásáról, a hamarosan kiírandó tervpályázat adminisztrációs háttéréről. A presbite-

Felettünk

Hálaadó istentisztelet a gödöllői evangélikus templomban

Elkészült a gödöllői evangélikus templom tetőzetének cseréje, ez alkalomból tartottak szeptember 27-én hálaadó istentiszteletet. Az igehirdetés szolgálatát Fabiny Tamás elnök-püspök végezte.

Van egy szép hosszú áldás, amely az összes személyragos helyhatározószót végigveszi: az Úr legyen feletted, melletted, előtted, körülötted... Az istentiszteleten, Fabiny Tamás igehirdetésének végén ez az áldás jutott eszembe, amikor a püspök arra emlékeztette a gyülekezetet, hogy az újonnan átadott tető felett is van valaki, akire figyelünk mindennél és mindenkinél fontosabb.

Bízom benne, hogy a felújított tető továbbra sem fogja elválasztani a gödöllői gyülekezetet a gondviselő Úrtól. Akik a munkát szervezték, irányították, végezték, egészen biztosan megtapasztalták az Úristen kegyelmét.

Egy kis gyülekezet számára egy tizenhárom és fél millió forintos munka bizony nagyberuházás. Évek óta folyt ugyan a gyűjtés, és igyekezett az egyházközség is megragadni minden pályázati lehetőséget, végül csak 2019 nyarán érkezett meg a jó hír, hogy egy már veszni látszó állami támogatást az országos presbitérium saját forrásból kipótolt, és a gyülekezet rendelkezésére bocsátott. Időközben a krónikussá vált építőipari munkaerőhiány, majd a vírussal együtt érkező anyagár-emelkedés miatt az előzetes költségvetés is elveszítette aktualitását. A gyülekezeti adományokon túl a város és a református gyülekezet segítsége (egy vasárnapi offertórium) tették lehetővé, hogy semmit ne kelljen elhagyni az eredeti tervekben.

Régi konfirmációs káténk egyik kérdése az volt, hogyan gondoskodik Isten

FOTÓK: NAGY ADÁM

rólunk. A választ még mos is tudom: úgy, hogy egymásra bíz bennünket. Papp Zoltán felügyelő – a felújítás koordinátora, szervezője, mindenese – a beszámolójában név szerint is felsorolta, ki mindenki segített abban, hogy a tető elkészüljön. Köszönetet mondott Fabiny Tamás elnök-püspöknek, Gémesi György polgármesternek, a gödöllői református gyülekezetet képviselő Gombos Viktor gondnoknak az anyagi segítségért; Jáger Ilona műszaki ellenőrnek, Durucz László statikusnak, Sztányiné Siklósi Magdolna faanyagvédelmi szakértőnek, Ficzere Ilona osztályvezetőnek, Mészáros Judit városi főépítésznek a lelkiismeretes szakmai segítségért; Vásárhelyi Róbert kivitelezőnek, Zsigri Sándor kereskedőnek az időben elvégzett színvonalas tetőfedési és logisztikai munkáért.

Minden egyházi beruházás után ott motoszkál bennünk a kérdés: vajon volt-e értelme, épül-e általa az egyház,

a gyülekezet, a közösség is? A választ a jövő hozza el, de nagyon biztató volt látni a járványos időszakban is zsúfolásig megtelt templomot, ami azt tanúsította, hogy ez a beruházás nem csak azoknak volt fontos, akik valamilyen módon közvetlenül is érintettek voltak benne. Jó volt megtapasztalni a közösség élményét, az ünnep erejét. Sokat segített ebben a kántorképző intézet Mandák kórusának szolgálata Kertész Péter (a gödöllői gyülekezet korábbi karnagya) és Kretz István vezetésével, a tőlük megszokott elhivatottsággal és magas színvonalon.

Új tető van a templomon, most már bármi történhet felette. A valódi evangélium, hogy tudjuk, nemcsak a tetőbe kell vetni a bizalmunkat, hanem abba, aki felettünk, mellettünk, előttünk, körülöttünk... van napról napra.

■ KERTÉSZ BOTOND

Forrás: Facebook.com/
Gödöllői Evangélikus Egyházközség

Kerestek és találtak

Kettős ünnep a nagybörzsönyi gyülekezetben

Ünnepőbe öltözött hívek indultak Nagybörzsönyben szeptember 26-án – állíthatjuk: az időjárás tekintve az ősz első napján – kora délután a közelmúltban felújított evangélikus templom felé. A hosszúra nyúlt nyarat hirtelen váltotta fel a hűvös és csapadékos időjárás, de a szívek átmelegedtek a kettős ünnep meghittségében, emelkedettségében. Igazi örömnapp csatlakozott ugyanis a templomszentelésre való, szeptemberben végén szokásos emlékezéshez: ez alkalommal iktatták parókus lelkészi hivatalába Barcsik Zoltánt.

A most beiktatott lelkipásztor egy éve megbízott lelkészként szolgált már a gyülekezetben, majd a közösség augusztus 23-án választotta parókus lelkészévé. Zoltán a kecskeméti gyülekezetből indult az evangélikus teológiára, hatodévédt Soltvadkerten töltötte, majd a 2017. július 1-jei ordinációja után Bonyhádra került, ahol a gimnáziumban és a gyülekezetben is szolgált két éven keresztül. Szíve délről északra húzta (hiszen az Északi Egyházkerület területén talált társat Madocsai Lelle személyében), így talált egymásra a két kereső: Barcsik Zoltán és a Nagybörzsönyi Evangélikus Egyházközség.

Még ünnepi istentiszteleteken is ritkaság, hogy a gyülekezet három igehirdetést hallgasson meg, de ez alkalommal így történt. Keczkó Pál, az iktatást végző esperes *János evangéliumának* jól ismert szavai alapján foglalta össze az elmúlt időszak küzdelmeit és örömeit: „Nem ti választottatok ki engem, hanem én választottalak ki és rendelvelek titeket arra, hogy elmenjete, és gyümölcsöt teremjete, és

gyümölcsötök megmaradjon, hogy bármit kértek az Atyától az én nevemben, megadja nektek.” (Jn 15,16)

A jelen lévő lelkészek áldása – most csak távolról – és a *Confirma* eléneklése

után Zoltán állt a szószékre, és hirdette az ígét Pál apostol szavai nyomán: „*Más alapot senki sem vethet a meglevőn kívül, aki Jézus Krisztus.*” (1Kor 3,11) Hangsúlyozta, hogy ő erre az alapra helyezi az életét, és erre szeretné helyezni egész szolgálatát.

Aztán egy énekműs alatt gyors helycserével Fabiny Tamás állt fel a szószékre, és az ünnepi alkalom a templomszentelési megemlékezéssel folytatódott. Az Északi Egyházkerület püspöke a templom bejárata fölé írt ígéről beszélt *János első leveléből*: „*...Isten szeretet. [...] A szeretetben nincs félelem, sőt a teljes szeretet kiűzi a félelmet...*” (1Jn 4,8.18) Az ősök kitartó és hűségűs hitét, félelem nélküli szeretetét hangsúlyozta és állította példaként a mai hívek elé.

A templomból kijöve a gyülekezet megállt a kertben, hogy – emléktáblájuk mellett – megemlékezzen a második világháborút követő időszakban kitelepített német testvérekről. Hirth Zsuzsanna szavalata után a nagybörzsönyi evangélikus közösség és a német önkormányzat is koszorút helyezett el az emléktáblák tövében.

A bőséges lelki táplálék után testi táplálékban sem volt hiány, hála a gyülekezet szolgálattelvéőinek, akik – a járványügyi szabályok betartásával – szeretetvendégségen látták vendégül e kettős ünnepi alkalom résztveőit.

■ KECZKÓ SZILVIA

FOTÓK: SO MÓGYI ANDRÁS ÉS A NAGYBÖRZSÖNYI EVANGÉLIKUS EGYHÁZKÖZSÉG

Hűen végezni a ránk bízott szolgálatot

Tabon lett gyülekezeti lelkész a „békéscsabai fiatalember”

Endreffy Máté személyében új lelkésze van a Tab és Környéke Evangélikus Egyházközségnek. Még ismerkedik a gyülekezetekkel, de nagy kihívásnak tekinti a szolgálatot, és sok terve van a fiatalokkal, így nem véletlen, hogy szeptember 20-án, a tanévnyitó istentiszteleten az övék volt a főszerep.

„...más tudományt sokat tanulhatok, / Megcsodálhatnak, úgy vizsgálhatok, / De ha szeretet nincs bennem, / Semmi vagyok!” Fehérvári Bendegúz és Tóth Cintia második, illetve hetedik osztályos tanulók előadásában Túrmezei Erzsébet *Pótvizsga szeretetből* című versével kezdődött a tanévnyitó istentisztelet vasárnap délelőtt Tabon.

A nemrég megválasztott lelkész, Endreffy Máté aktívan bevonta a fiatalokat az istentiszteletbe: gitáros énekekkel, születésnaposok köszöntésével, konfirmandusok megáldásával. Az olvasmányt Ireghi Loretta hatodikos diák tolmácsolta, az előttük álló tanévre pedig Albert Sára hetedik osztályos tanuló kérte Isten áldását.

Az ígéhirdetésben elhangzott: „Ha már itt egy új tanév, akkor használjuk ki az új kezdet lehetőségét, mérlegeljünk, és döntsük el, hogyan akarunk nekivágni ennek az évnek. Hogyan akarunk belépni az osztályterembe, hogyan akarunk viselkedni az osztálytársakkal, tanárokkal, hogyan akarjuk nevelni gyermekeinket, hogyan szeretnénk viszonyulni embertársainkhoz és Istenhez? Mert Isten ígéje, a mag ebben az évben is hullani fog, és csak rajtunk múlik, hogyan akarjuk fogadni. Tövissel, kövekkel vagy jó és termékeny földdel?”

A lelkész számos tervvel és nagy várakozással érkezett a somogyi kisvárosba. „Békéscsabai fiatalember vagyok, ott nőttem fel evangélikus családban, melyben a lelkészi szolgálat szinte apáról fiúra szállt. Nagyapám, dédapám, ükapám lelkész volt, azt is mondhatjuk, erre lettem predesztinálva. Édesanyám ágán nagybátyám Szeverényi János, az országos misziós lelkész, úgyhogy én nagyon sok jó példát láttam, hogyan áldozták életüket az Istennek, és nekem ez hatalmas motíváció volt” – árulta el önmagáról.

Amikor eljött az érettségi ideje, nem is volt kérdés, hogy teológiára megy. A hittudományi egyetemen a hatodik, gyakorlati évet Endreffy Máté Kecskeméten végezte. „Nagyon tanulságos évet töltöttem ott, rengeteget tanultam mentoromtól, Kis Já-

érezzük magunkat – a feleségem különösen, aki Somogy megyei, így ő szinte hazaköltözött.

Terveink között egyértelműen az szerepel, hogy hirdessük az evangéliumot. Egyik békéscsabai lelkész mentorom egyszer azt mondta, hogy amikor megállunk az Úristen előtt, nem azt fogja kérdezni, hányat kereszteltünk és hányat konfirmáltunk, hanem azt, hogy hűen végeztük-e a reánk bízott szolgálatot. Természetesen

A SZERZŐ FELVÉTELE

nos lelkész úrtól, aztán Soltvadkertre kerültem iskolalelkésznek, ahol nagyon nagy szeretettel fogadtak, nagyon jó a közösség, de mindig úgy éreztem, gyülekezeti szolgálatra vágyom” – folytatta bemutatkozását a Tab és Környéke Evangélikus Egyházközség új pásztora.

„Még csak néhány hete vagyunk itt, de már nagyon sokat adott lelkileg, hogy azt csinálhatom, amire, úgy érzem, elhívást kaptam. Nagy öröm és kihívás átlátni egy ekkora rendszert, ennyi gyülekezettel, a szórványokkal, mindenféle hivatali ügyekkel, szolgálati alkalmakkal együtt. Egyelőre próbálunk belerázódni, de ahogy napról napra több embert ismerünk meg, egyre otthonosabban

vannak gyülekezetépítési terveim, szeretném a fiatalokat megmozgatni, minél több alkalmat szervezni nekik. Sok ötlettel és tervvel jöttem ide, és remélem, sikerül mindet megvalósítani. A karácsonyi, adventi időszakban, esetleg a húsvéti ünnepkörben is szeretnék olyan közösségi alkalmakat szervezni, amelyekkel segítünk azokon, akik rászorulnak, akiknek szükségük van ránk. Gondolok itt adománygyűjtő akciókra, a fiatalokat is bevonva, mert úgy látom, hogy ők is teljesen nyitottak rá – emelte ki Endreffy Máté. – Szeretném azt a közösséget megteremteni, amely magáénak érzi az összes gyülekezeti tagot, a fiatalot az idős, az időst a fiatal.”

■ SINGER ÉVA

Határozatlan időre választottak lelkészt Gyönkön

Ismét Kollár Zsolt a Gyönk és Környéke Evangélikus Egyházközség parókus lelkésze. Hatéves szerződése lejárt, augusztus közepén volt a nagyon hosszú, többfordulós választás végső szavazása, ezen immár határozatlan időre választották meg.

A többfordulós eljárás elhúzódásának hátterében egyrészt a járvány áll, hiszen az istentiszteleteket és egyéb összejöveteleket sem lehetett megtartani, csak online; másrészt az, hogy a gyülekezet vezetőségének néhány tagja nem támogatta Kollár Zsolt újraválasztását, ám végül nem merült fel ellenjelölt. A közösség negyvenöt „igen” szavazattal kilenc „nem” ellenében augusztus 16-án megerősítette addigi lelkészét a tisztségében. Határozott idejű szerződést azonban csak egy alkalommal köthet a gyülekezet; ha annak letelte után megerősítik pozíciójában a korábbi parókus lelkészt, akkor a megbízatása már határozatlan időre szól – számolt be Kollár Zsolt.

A régi-új parókus lelkész evangélikus közösségből indult a lelkési pályára egy „tradicionális nógrádi tót kegyességű” gyülekezetből, amely a hazai evangélikus egyházi életben mind a mai napig fogalom. Származását tekintve is tót, és tót gyökerű gyülekezetekben szolgált lelkészként.

A svábsággal gyönki szolgálata kapcsán találkozott először, és próbálja megérteni az itteni ember „működési mechanizmusait”, amelyek egészen mások, mint a tót mentalitás, amelyet magával hozott.

Német istentiszteleteket is tart, és német nyelvű igei alkalmak is vannak a gyönki egyházközségben, mert több letelepedett német és svájci család is kapcsolódik a közösséghez, ők pedig anyanyelvükön itt élhetik meg istenhitüket – még

FOTO: MAROVICS KORNÉL

Kollár Zsolt az Evangélikus Hittudományi Egyetemen talált rá feleségére, Bozzay Cecília

ha felekezetiileg akár más közösségből származnak is eredetileg –, hiszen a környéken nincs már német nyelvű lelkési szolgálat.

Kollár Zsolt arról is beszélt, hogy közel azonos arányban képviselteti magát Gyönkön a római katolikus, a református és az evangélikus felekezet, de a hitüket

gyakorlók aránya igen alacsony mindháromban, öt-tíz százalék közötti. Csekély lélekszámuk miatt az evangélikusok szórványban élnek Tolna és Baranya megyében.

A Gyönk és Környéke Evangélikus Egyházközséget, amely szinte egyharmad megyényi területet fed le, a gyönki anyagyülekezeten kívül kilenc település evangélikussága alkotja. Murga, Kalaznó, Hőgyész, Szárazd, Keszőhidegkút, Be-

lecska, Udvari, Miszla, Varsád tartoznak ide hat ma is aktív istentiszteleti hellyel és – Hőgyész kivételével – evangélikus templommal. Harminc éve még három főállású lelkész szolgált a gyülekezetekben; mára a lakosság fogyása miatt összevonták a települések gyülekezeteit Gyönk központtal és egy lelkésszel.

A lelkészséget illetően nagyon csekély az utánpótlás – mondta el Kollár Zsolt. Évente öt-hat ember jelentkezik lelkési szakra az Evangélikus Hittudományi Egyetemre, amely az evangélikusság egyetlen felsőfokú képzőintézménye hazánkban. A tanulmányaikat megkezdőknek pedig olykor csak a fele végez, és áll lelkési szolgálatba. A gyülekezetekben is mérsékelt a fiatalok érdeklődése, és az sem az istentiszteletekre irányul, hanem a nyári táborozásokra és egyéb ifjúsági összejövetelekre. A vidéki, sok munkával járó lelkési szolgálat „nem népszerű”.

■ FORAY NÁNDOR
Forrás: Teol.hu

Táborszemle. Kollár Zsolt lelkész két korosztályban is tart táborokat saját gyülekezetük gyermekeinek. A kisebbek táborába a hat-tizenkét éveseket, a nagyobbakéba a tizenkét-tizenennyolc éveseket várják. Van olyan tábor is, amelyet más evangélikus gyülekezettel együtt szerveznek. Az idősebbek esetében hagyományosan a budakeszi evangélikusokkal, míg a kisebbeknél a váraljai, nagymányoki evangélikusokkal működnek együtt. Ez utóbbi táborhoz tavaly például egy tizenkét fős erdélyi evangélikus gyülekezeti csoport is csatlakozott.

A keszőhidegkúti Találkozások Háza immár harminc éve helyszíne egyházi táboroknak. Az épületet egy lelkészlelkéből alakították ki német anyagi támogatással még Lackner Aladár esperes idejében. Az ingatlan azonban már rossz állapotban van, jelentős felújításra szorulna. Ezt a gyülekezet saját forrásokból, a táborok szerény bevételeiből igyekszik megoldani. Eddig nem sikerült támogatást nyerni erre a célra. A *Magyar falu programra* benyújtott pályázatuk tartaléklistára került.

Hálát adtak a potyondi evangélikus templom megújulásáért

Kívül-belül megújult a Vadosfai Evangélikus Egyházközséghez tartozó potyondi leánygyülekezet 1978-ban épült temploma. Az elvégzett munkálatokért szeptember 20-án, vasárnap ünnepi istentiszteleten adtak hálát a közösség tagjai. Az alkalmon Szemerei János, a Nyugati (Dunántúli) Egyházkerület püspöke hirdette Isten ígését. A liturgiában Ihász Beatrix, a Soproni Egyházmegye esperese, valamint Fatalin Helga helyi lelkész működött közre.

A templomnak nemcsak kívülről kell megújulnia, hanem a benne folyó hitéletnek is tisztulnia, élednie kell – hangsúlyozta Jn 2,17–22 alapján tartott prédikációjában Szemerei János. Hozzáfüzte: néma, de beszédes jel a templom tornyán álló kereszt. „Jézus szeretetét, hatalmát, győzelmét hirdeti, ami a mi reményünk, esélyünk és kapaszkodónk.”

Az istentisztelethez kapcsolódó közgyűlésen Sümeghy Péter felügyelő köszöntötte a megjelenteket, majd Fatalin Helga lelkész szónokolt be a felújítás folyamatáról. Elmondta, hogy a gyülekezet saját forrásai és a hívektől származó adományok mellett a helyi önkormányzattól és a Soproni Egyházmegyétől ka-

pott támogatás is elősegítette, hogy el tudják végezni a mintegy hat és fél millió forintba kerülő munkákat. Az épület a korábbi hullámpala helyett cserépfedést kapott, ezenkívül többek közt kijavították a vakolatot, cserélték, illetve felújították a nyílászárókat, a linóleumpadló helyett pedig járólappokat tettek le.

Az ünnepséget a kultúrházban tartott szeretetvendégség követte. Kiss Bence, a potyondi filia gondnoka köszönetet mondott Kovács Lászlónak, a kivitelezést végző Kovács Bau Kft. ügyvezetőjének, majd Mészáros Tamás egyházkerületi felügyelő, valamint Molnár Vilmos, a település polgármestere fejezte ki jókívánásait a közösségnek.

■ – AM –

FOTÓ: ADÁMI MÁRIA

Hatvan év után új harang költözött a ménfőcsanakai templom tornyába

Ragyogó napsütés fogadta szeptember negyedik vasárnapjának reggelén a győr-ménfőcsanakai evangélikus gyülekezet tagjait. A templom mellett felszalagozva és feldíszítve állt az új harang, hogy felemelve a toronyba kerüljön a kiszolgált öreg vasharang helyett.

Hatvan évvel ezelőtt a gyülekezet rendkívül nehéz időszakban határozta el, hogy a templomot épít. A toronyba évekkel később az akkori iskola kertjében álló harangláb vasharangját vitték. Sok-sok év telt el azóta, de a gyülekezet nem tett le arról, hogy egyszer egy valódi ércharang kerüljön Isten házába. Seregnyi ember anyagi áldozatának, munkájának és Németh Jenő gondnok szervezésének eredménye, hogy a Gombos Miklós órbotyáni harangöntő műhelyében készült új harangot szeptember 27-én a toronyba lehetett húzni.

A Szemerei János nyugati (dunántúli) egyházkerületi püspök szolgálatával megtartott ünnepi istentisztelet igazi örömnappal lett: nemcsak az új harang, hanem egy új úrvacsorai készlet is áldást kapott.

A régi vasharang sem fog pihenni, hiszen visszatér előző szolgálati helyére, az iskola kertjébe. A hatvan évvel ezelőtti templomépítők emléke előtt azzal tisztelegtek a mai utódok, unokák, hogy megvalósították a régi álmot.

■ HORVÁTHNÉ DR. MOLNÁR LÍVIA

Forrás: Kisalfold.hu

FOTÓ: ADÁMI MÁRIA

Szتهlo Gáborra emlékezett az Evangélikus Diakónia

A SZERZŐ FELVÉTELEI

Szűk körű megemlékezésen és az azt követő koszorúzáson tisztelt Szتهlo Gábor emléke előtt számos egykori „Szتهlo-gyerek”, diakóniai-, illetve egyházi dolgozó szeptember 25-én, az embermentő lelkész születésnapján.

A diakónia napja hagyományosan ünnepi istentisztelettel egybekötött, több száz fős rendezvény az evangélikus diakóniai szolgálat önkénteseinek, dolgozóinak és az általuk gondozottak képviselőinek részvételével. A járványhelyzet miatt az idei alkalom a megszokott formában nem valósulhatott meg, a megemlékezés azonban – szabadtéren, a vonatkozó szabályok betartásával – nem maradhatott el.

Dél előtt Szتهlo Gábor sírjánál gyülekeztek az emlékezők a Farkasréti temetőben, ahol Gregersen-Labossa György, a Szتهlo Gábor Evangélikus Szeretetszolgálat vezető lelkésze, a diakóniai bizottság elnöke tartott rövid áhítatot. Az egykori megmentettek, az úgynevezett Szتهlo-gyerekek képviselőiben Keveházi László nyugalmazott esperes (a Szتهlo Gábor által alapított Gaudiopolis gyermekköztársaság egykori miniszterelnöke) tartott meghitt hangulatú emlékező beszédet.

Közös imádság után a résztvevők – a Fébé Szeretetszolgálat néhány lakója, a Szتهlo Gábor Evangélikus Szeretetszolgálat lelkészei (Johann Gyula, Szilák-Túri Krisztina, Eszlényi Ákos, Gazsóné Verasztó Teodóra), illetve vezetői (Buda Annamária, Szvitan Erika, Herkely Jánosné és Kincse Éva) – a Deák térre indultak, ahol a Magyarországi Evangélikus Egyház Országos Irodájának munkatársai közül is többen csatlakoztak hozzájuk, hogy elhelyezzék az emlékezés koszorúját Szتهlo Gábor szobránál.

■ HAJDÚ TIBOR

Koszorúzás a születésnapon

Vígh Tamás szobrászművész Szتهlo Gábor evangélikus lelkészt ábrázoló budapesti szobra előtt megemlékezést tartottak a Flowszter elnevezésű, városi sétákat szervező csapat szervezésében is az evangélikus lelkész születésnapján, szeptember 25-én a Deák téren. Az ünnepségen Kovács Áron lelkész mondott beszédet.

Ismeretes, hogy a járvány miatt idén elmaradt egyházunkban a diakónia napjának hagyományos, sokak részvételével zajló rendezvénye, és elővigyázatosságból a Szتهlo Gábor Gyermek- és Ifjúságszolgáltató Alapítvány is csak lélekben és virtuálisan tudott megemlékezni Szتهlo Gábor szolgálatáról. A Flowszter szervezésében mégis volt – szűk körben – emlékezés Szتهlo Gábor Deák téri szobránál.

„Egy sokak számára ismeretlen hős előtt állunk meg, amikor Szتهlo Gábor szobra előtt elhelyezzük a megemlékezés virágait” – fogalmazott beszédében Kovács Áron. A Pesti Evangélikus Egyház Deák Téri Egyházközség lelkésze ünnepi beszédében kiemelte, hogy az ismeretlen hős, az evangélikus lelkész, nemcsak közel kétezer ember megmentője, gyermekotthonok létrehozója, a Gaudiopolis (Örmváros) elnevezésű gyermekköztársaság megalapítója volt, hanem életével megmutatta, miként lehet egy etikát és emberséget vesztett korban az ártó ideológiákat hirdető főárrammal szemben kiállni, cselekedni és emberként viselkedni.

A SZERZŐ FELVÉTELEI

„E helytállás lehetőség arra, hogy a bajbajutottaknak és az őt követő nemzedékeknek – így nekünk is – a szتهló élet olyan példát mutasson, melynek hatására mi is felismerjük, hogy milyen irányelvek szerint érdemes másokhoz és a világhoz viszonyulni” – mondta Kovács Áron. A lelkész az ünnepi beszédében kiemelte, hogy Szتهlo szolgálatát nemcsak a humanizmus hajtotta, hanem az a szeretet, amelynek valódi ereje és kisugárzása „a krisztusi szeretetből fakadt”.

■ G. Á.

Egységet csak a szeretet képes teremteni

Kránitz Mihály előadása az ökumenikus mozgalomról

„Nem magunkat, hanem Krisztust kell megmutatni a világnak” – fogalmazott Mit ér el az egységben az ökumenikus mozgalom? címmel tartott előadásában Kránitz Mihály. A Pázmány Péter Katolikus Egyetem Hittudományi Karának professzora szeptember 23-án a Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsa Teológiai és Keresztény Egység Bizottságának nyílt ülésén tartott előadást az ökumenéről.

„Bármerre is tekintünk a világban, természetes harmóniát, egységet látunk. Nem a rendezetlenség jellemző a világegyetemre – a csillagok mozgására, a bolygókra, a természetre, a növény- és állatvilágra –, hanem egy belső összetartó erő következtében célszerű és kiegyensúlyozott működés. Egyedül az ember és az emberi közösség képes önmagában és környezetében zavart kelteni, önmagával meghasonlani és a természetbe írt törvény ellenében cselekedni” – mutatott rá Kránitz Mihály az emberi szabad akarat lehetőségére, egyben mindebből fakadó veszélyére.

A professzor a szabad akaratról elmondta, azt azért kapta az ember Istentől, hogy „felismerje az ember küldetését és végső célját”. Ezzel szemben „ha a múltba visszatekintünk, azt látjuk, hogy az emberiség története szembenállások és háborúk története, Isten kegyelméből mégis van út a megbékélésre: az egység újra megtalálásának az útja”.

E távoli, ugyanakkor az ökumené vonatkozásában korántsem elhanyagolható felütés végigkísérte az előadást, melynek első felében a professzor többek között az Ó- és Újszövetségből idézett történeteken keresztül mutatott rá arra, hogy már a bibliai időkben sem volt magától értetődő az egyének és a társadalmak összetartása. „Egységet csak a szeretet képes teremteni” – hangsúlyozta az előadó.

Az ökumenikus egységkeresés útját Jézus főpapi imádságát (Jn 17) idézve jelölte ki: „Ha megtérünk, és visszatérünk Isten eredeti tervéhez – amely Jézus Krisztusban teljesedett be –, akkor van reményünk, hogy megkapjuk az egység ajándékát mint a Szentlélek adományát. Jézus nem véletlenül imádkozott követőinek egységéért az utolsó vacsorán.”

Kránitz Mihály ismertette a 20. századi egységkeresés mérföldköveit is. Kitért az először 1908-ban megrendezett imanyolcadra; ez a kezdeményezés az ökumenikus imahét formájában immáron százhuszonkét éve hirdeti az ökumenére való törekvést. Előremutató és kifejező, hogy a keresztény felekezetek közötti közeledés a közös imádsággal kezdődik.

Beszélt az 1910-ben a skóciai Edinburghban megrendezett világmissziói konferencia fontosságáról – ez a tanácskozás a modern kori ökumenikus mozgalom első állomásának tekintendő –, valamint szövegezt az 1948-ban megalakult Egyházak Világtanácsának jelentőségéről is.

„A másikkal szembeni előítélet, irigység, úgy tűnt, megszilárdította az elválasztó határokat az egyes egyházak között –

mondta az egyháztörténet ökumenikus mozgalmait megelőző időszakról. – Egy új pünkösd azonban a korábban szemben álló feleket közel hozta egymáshoz. Ez volt a 20. század.” Az ökumenikus közeledés dokumentumokban, közös imádságokban, ökumenikus istentiszteleteken való kifejeződése alapján a 20. századot nyugodtan nevezhetjük az egység századának.

Kránitz Mihály a felekezetek közötti közeledés tekintetében rámutatott a második vatikáni zsinat jelentőségére, II. János Pál pápa és Ferenc pápa ökumenére törekvő kijelentéseire csakúgy, mint azoknak az egyházak között létrejött közös dokumentumoknak a súlyára, amelyek a kölcsönös elfogadáson és a bűnbánaton alapulnak. Szólt a teológus azokról a kérdésekről is, melyekben az egységkeresés útján járnak az egyházak, így a péteri tiszttség értelmezését ugyanúgy kifejtette, mint a Mária-tisztelet és az úrvacsora értelmezéseit.

FOTÓ: GALAMBOS ADÁM

„A krisztusi egység szemlélet megszilárdításához rendkívül szükséges a lelki nevelés, amely a gondolkodásban és a szívben hoz megnyílást és változást. A keresztény egységért mondott ima az ökumenizmus szíve. Találékonynak kell lennünk – ráhagyatkozva a Szentlélekre –, hogy személyesen, közösségben vagy intézményi szinten mit adhatunk hozzá a keresztény egység fejlődéséhez. A lelki ökumenizmus páratlan lehetőségeket kínál az egyházak közötti együttműködés különféle területein. Nem magunkat, hanem Krisztust kell megmutatni a világnak, de éppen a »mi«, vagyis valamennyi keresztény egységével. Törekvésünkben nem fog hiányozni a Szentlélek kegyelme, mivel ő az egység lelke, és Jézus éppen azért küldte a Szentlelket, hogy elvezessen minket, Krisztusban hívőket a teljes igazságra. Ezt a kölcsönös szeretet és egymás iránti áldozat segíti elő. Korunkban minden feltétel adott ahhoz, hogy az Úr Jézusnak a kétezer évvel ezelőtt az utolsó vacsora imájában elhangzott egységre hívását a mi nemzedékünk megvalósíthassa” – állapította meg előadásában Kránitz Mihály katolikus teológiai professzor.

■ – GALAMBOS –

KÉPUNK ILLUSZTRÁCIÓ - FOTO: SZABÓ D. KÁROLY

Mentsük meg a vasárnapot!

Fabiny Tamás püspök
Északi Evangélikus
Egyházkerület

„Szenteld meg az ünnepnapot!” – olvassuk már a mózesi parancsolatok között. A sabbát, a szombati munkaszünet a teremtő Istennel való lelki közösséggel függ össze. A Biblia a maga képies rendszerében arról szól, hogy Isten a világot hat nap alatt teremtette, és a hetediket megpihent.

A megemlékezésre, az ünnepre nem Istennek, hanem az embernek van szüksége. Rá kell döbbernünk a hetedik nap tanulságára: a pihenés is a teremtő folyamat része. Le kell nyugodnunk, hogy Isten munkálkodhasson bennünk. Talán a koronavírus-járvány is arra figyelmeztet, hogy le kell lassulnunk, akár meg kell állnunk. Ha, ne adj' Isten, betegek leszünk, még inkább rá kell bízni magunkat arra, aki minden élet forrása. Túrmezei Erzsébet írja egyik versében: „...nem teszek semmit sem, / csak engedem, hogy szeressen az Isten.” (*Ha nem teszek semmit sem*)

A zsidó nép számára tehát a hitvalló Istenről való bizonyágtételt jelentette és jelenti a sabbát. Jézus azonban szombaton is gyógyított, amin meg is botránkoztak a farizeusok és az írástudók. De ő még tovább ment; az általa meggyógyított embernek ezt mondta: kelj fel és járj! Vagyis nemcsak ő szegte meg a kötelező munkaszünetet, hanem erre mást is rávett. Jézus ezzel arra utalt, hogy immár nem egyszerűen a teremtő, hanem az irgalmas Istenről tehetünk hitvallást.

Luther a *Nagy kátéban* is foglalkozik azzal, miképp kell megtartani a „szenteld meg az ünnepnapot” parancsát. Ott így ír: „Nem úgy, hogy a kályha mellé ülünk, és testi munkát a világ minden kincséért sem végezzük; [...] hanem úgy, hogy Isten igéjével foglalkozunk, s magunkat abban gyakoroljuk. [...] ezen parancsolatnak ereje s veleje nem a tétlenségben, hanem a megszentelésben van, még pedig akképpen, hogy ezen a napon egész sajátosan gyakoroljuk magunkat a szent dolgokban.” Az ünnep nem egyszerűen kikapcsolódás – persze arra is szükség van –, hanem még inkább bekapcsolódás, vagyis elfogadása annak, hogy Istennel és az ő népével lehetünk közösségben, az itt kapott erővel pedig szolgálhatunk a rászorulóknak, a szegényeknek és az esendők között.

Az elmúlt rendszerben az ideológiai agymosás keretében sok mindent megtettek azért, hogy elvegyék az embertől a vasárnapot. A felnőtteknek gyakran kommunista hétvégén kellett részt venniük. A televízió pedig sokak sze-

rint azért vetítette vasárnap délelőtt A *Tenkes kapitányát*, hogy a népszerű sorozat a gyermekeket is távol tartsa a templomtól. Sok szép példát ismerünk ugyanakkor arra, hogy hitvalló keresztények mennyire ragaszkodtak az ünnep megtartásához, lett légyen szó vasárnapról, nagypéntekről vagy éppen a reformáció napjáról.

Csak az ne legyen, hogy amit a kommunizmus nem tudott elérni, azt megteszi a konzumizmus. Nem a megérdemelt és szükséges pihenés ellen szólok, de meg kell állapítanom: a nagypénteki-húsvéti ünnepkört egyre többen tekintik egy wellnesshétvége lehetőségének. A reformációi istentiszteletek látogatottsága pedig – más okok mellett – azért is csökkent, mert ilyenkor mind többen vannak úton, még ha a sírok meglátogatásának céljából is.

Meg kell tanulnunk újra ünnepelni. Valahogy úgy, ahogy József Attila is írja:

*Készüljünk rája illendőképpen:
Igazi lelketek melyet elzártatok
Hogy be ne szennyeződjék a robotban
Vegyétek elő immáron s öltsetek magatokra.
Foltozzák be a nem-törődömséget
És kössék maguk elé az asszonyok
Legtisztább anyaságukat
Illatosítsák meg homlokukat
És szakállukat a férfiak...*

(*Tanítások*)

A járvány első hulláma idején a legtöbb templomban közel tíz héten keresztül nem tartottunk személyes találkozással együtt járó istentiszteleteket. A lelkészek és munkatársaik azonban odaadón és leleménnyel éltek az úgynevezett távistentiszteletek lehetőségével. Most, a második hullám alatt talán nem kell bezárni a templomokat, de a távolságtartás, a maszkviselés és a higiéniai szabályok betartására annál inkább oda kell figyelni.

Nagy a szerepe az egyéni felelősségnek. Ha valaki életkora vagy egészségi állapota miatt az otthon maradást tartja indokoltnak, akkor jó lelkiismerettel, ugyanakkor a közösségbe imádságban bekapcsolódva vállalja ezt a döntést. Aki pedig templomba megy, az az embertársára odafigyelve, őt védve tegye azt.

Egy dolog ne történjen. Hadd kérjem ezt egészen személyesen: az, hogy elfeledkezünk arról, hogy a vasárnap az Úr napja. Akár otthoni istentiszteletek, házi áhitatok vagy éppen egyéni elcsendesedés keretében, de törekedjünk az ünnepnap megszentelésére. Ne engedjük, hogy eltűnjön életünkben az ünnep! Mentsük meg a vasárnapot! ■

Az egyházi intézménynek lelke van

Szvitek Ákosné a valódi közösségről, ahol nem engedik el egymás kezét

Sorozatunkban a Magyarországi Evangélikus Egyház intézményeiben szolgálatot végzőket szólaltatjuk meg indíttatásukról, munkájukról, céljaikról. Svzitek Ákosné könyvelőként dolgozik a Bakonycsérnyi Evangélikus Óvodában. A gyülekezet és az óvoda összefonódó, egymást erősítő közösségéről beszélgettünk.

– Nemcsak az óvoda munkatársa, hanem a bakonycsérnyi gyülekezetben is szolgál. Honnan ered az evangélikus kötődése?

– Családomban mindenki evangélikus. Dédnagyanyám a sári gyülekezetnek volt a tagja, nagymamám, aki nagy hangsúlyt fektetett a hitbéli növekedésemre, már a bakonycsérnyi közösségünkbe járt, édesanyám pedig presbiter is volt. Egész eddigi életemben fontos volt számomra a templom közelsége. Kiskoromban gyermek-istentiszteletre jártam, majd konfirmáltam, később részt vettem a gyülekezeti munkában, mert jól éreztem magam az egyházi közösségben.

– **Miért jó az evangélikus közösség tagjának lenni?**

– A bakonycsérnyi gyülekezetben hasonló gondolkodású és értékrendű emberekkel tudok együtt lenni. Számukra is meghatározó a hitük, a család, a szeretet. Itt nemcsak Istenre figyelünk, hanem általa valódi közösséget alkotunk, tudunk egymásról, és ahol lehet, segítünk a másinak. Ebből is adódik, hogy gyermekként és fiatalként, de most is, a legtöbb barátom mind a gyülekezethez kötődik. 2006-ban felkértek, hogy legyek az egyházközség számvevőszéki elnöke, azóta végzem ezt a megtisztelő és felelősségteljes szolgálatot.

– **Miként került az óvoda munkatársi közösségébe?**

– Keresztgyerekeim jártak korábban ide, általuk ismertem meg jobban az óvodánkat. Ezenkívül az óvoda vezetőjével, Osgyán Gábornéval, Emíliával, a gyülekezetből barátként ismerjük és szeretjük egymást. Egyházi tisztségviselőként az óvoda tízéves jubileumi ünnepségének megszervezésében is közreműködtem, valamint a nyílt óvodai napokon is évről évre segítő voltam. Utóbbira nemcsak én, hanem gyermekeim is jönni szoktak, ilyenkor együtt dolgozunk a nyílt nap háttér-munkáján. Tavaly az óvoda gazdasági vezetője, aki kiválóan és felelősen végezte munkáját, sajnos beteg lett, hirtelen kellett, hogy segítsen valaki. A gyülekezeti szolgálatom által ismerték a munkámat, így kerültem ide. Nagyon jól érzem itt magam. A gyermekekért rajongok, mindig gyönyörködök bennük, feltölt, hogy ilyen aranyos óvodások között dolgozhatok.

– **Milyenek ismerték meg az evangélikus intézményt?**

– Az óvoda fenntartója a gyülekezet, így korábban is láttam az éves beszámolókat, valamint azt az alapos és gyermekek

FOTÓ: MAGYARI MÁRTON

fókuszáló, elhivatott munkát is, melyet az itt szolgálók végeznek. Régebben a korábbi gazdasági vezetővel is együtt dolgoztunk, igyekeztem neki segíteni. Ebben a közösségben valóban fontos, hogy összetartó. Szarka István lelkészünk, esperesünk találóan fogalmazott, amikor azt mondta, hogy „az ilyen intézményeknek lelke van”. Ugyanakkor el kell mondanom, számomra öröm, hogy nemcsak erről az óvodáról, hanem szinte minden egyházi intézményről megállapítható ez. Lányom által római katolikus nevelési intézményt, keresztgyerekeim révén a Deák Téri Evangélikus Gimnáziumot is megismerhettem. Ott is azt tapasztalhattam, hogy óvodánkhoz hasonlóan a nyitottság és odafigyelés a jellemző. Egyházi iskolák jó értelemben vett sajátja, hogy nem engedik el a fiatalok kezét, a tanárokat és a nevelőket érdekli, hogy mi lesz később a tanítványaikkal. Ez pedig abból fakadhat, hogy olyan oktatók, pedagógusok, nevelők szolgálnak az intézményeinkben, akiknek fontos a hit, a szeretet és a tisztelet.

– **Büszkén említette gyermekeit, érződik, hogy a család meghatározó az ön számára.**

– Férfjammal mindig a gyermekek között forgott és forog az életünk, mondani is szoktuk, hogy mi erre is szövetséget kötötünk. Mára már nagyszülők is vagyunk. Kisebbik fiam huszonöt éves, de már presbiter. A baráti társaságának a tagjai segítőként is aktívan részt vesznek a gyülekezet életében. Ugyanez mondható el a lányomról is, ő a gyermek-istentiszteletekben segédkezik.

■ G. Á.

A hit nem csereüzlet

Gondolatok életünk középpontjáról

Amit tévesen hiszünk a hitről. Nem azért hiszünk, mert „mégiscsak kell valamiben hinni”. Nem azért, mert „mégiscsak jobb a templomban ülni, mint a kocsmában”. Nem is azért, mert „nem árt a gyermeknek a vallás: legalább engedelmisséget tanul a szülei iránt”. A hit nem feladat. A hitnek nincsen haszna, és nincsen célja. Nem azért hiszünk, hogy ezért jutalomban részesüljünk. A hit nem csereüzlet: „Én hiszek benned, Uram, te meg cserébe elintézed, hogy én üdvözüljek.”

A hit nem menedék, amelyet csak akkor vesz az ember igénybe, amikor óriási bajba kerül. Nem azért imádkozunk, mert azzal el akarunk érni a magunk számára egy máshogyan el nem érhetőt, hanem azért, mert gyönyörűségesebb dolog megbeszélni a legfontosabb dolgainkat a mi Urunkkal.

Nem azért járunk gyülekezetbe, mert az lelkileg segít minket, vagy mert így tudunk becsületes életet élni, hanem azért, mert itt tudunk örömezni együtt Isten igéjének; mert itt részesülhetünk együtt a szentségekben; mert itt oszthatjuk meg hitünk és életünk boldogságát és bizonyosságát az ezt ugyanígy megélt testvéreinkkel.

Hogyan lehet szavakba önteni a hit lényegét? „A hit pedig a remélt dolgokban való bizalom és a nem látható dolgok létéről való meggyőződés.” (Zsid 11,1) Ahogyan Kálvin is rámutatott, ez az ige – amely szinte egyedül „definiálja” a hitet a Szentírásban – természetesen nem adhat teljes leírást a hit természetéről. Ugyanakkor három nagyon fontos támpontot ad nekünk: a remény, a bizalom és a meggyőződés támpontjait. Az első támpontunk a remény. Ezekben a nehéz hónapokban éppen nekünk szól Pál apostol igéje: „...a nyomorúság kitarthat eredményez, a kitarthat pedig kipróbált-ságot, a kipróbált-ság pedig reménységet. A reménység pedig nem szégyenít meg; mert az Istennek szerelme kitöltött a mi szívünkbe a Szentlélek által, ki adatott nekünk.” (Róm 5,3b–5; Károli-fordítás)

A második támpontunk a bizalom. A remélt dolgokban való bizalom. A bizalom helyén álló eredeti görög szó, a

hüposztaszisz alapot, lényegét, létezés-módot is jelöl. A bizalom a hívő ember létezés módja. Miben bízunk? A pénzünkben? A kapcsolatainkban? Dehogy! A remélt dolgokban bízunk: Isten ígéréteiben – amely nem marad beváratlanul. Jézus megváltó áldozatában – amely bevégeztetett és örök. Abban a Jézusban bízunk, aki megígérte, hogy velünk lesz „minden napon a világ végezetéig” (Mt 28,20).

A harmadik támpontunk a meggyőződés. A nem látható dolgok létéről való meggyőződés. Micsoda ez? Hiedelemgyűjtemény? Dehogy! Aki hisz, az a remélt

az életünkben. A hit létállapot. A hit elrendezettséget teremt az életünkben. A hit békességet és boldogságot teremt. Isten felfoghatatlan, hatalmas erejű, szeretettel teli alapot ad a hitnek. Krisztus irányt ad a hitnek, a keresztfára, a megváltás irányát, az alfa és az ómega, az út, az igazság és az élet irányát. A Szentlélek pedig mozgást és sebességet ad a hitnek.

Vianney Szent János [francia plébános, a katolikus egyházban a plébánosok védőszentje – a szerk.] arról volt híres a 18–19. század Franciaországában, hogy reggeltől estig kígyózott a temploma előtt azoknak

KÉPÜNK ILLUSZTRÁCIÓ – FOTÓ: THOMAS VITALLI / UNSPLASH.COM

dolgokban bízunk, és annak ellenére megvan győződve az élet értelméről, a saját helyéről a világban, a Jézussal való szeretetkapcsolatáról, a jövőjéről, az életének és a halálának ékes rendjéről, hogy mindez a saját szemével nem látja. Jézus ezt mondta a hitetlenkedő Tamás apostolnak, amikor feltámadása után megjelent neki: „Mivel látsz engem, hiszel: boldogok, akik nem látnak, és hisznek.” (Jn 20,29)

A hit mint szubjektív vallomás. Számomra a hit a kegyelem elfogadása. A hit és annak elmélyülése folyamatos esemény

a sora, akiknek meghallgatta a panaszát és baját. Róla mesélik, hogy sokat köszönhetett egy parasztbácsinak, aki semmit nem tett, csak napok óta ott ült a templomban. A plébános odament hozzá: „Ha meg szabad kérdeznem, mit csinál?” „Nem csinálom én itt semmit, csak ülök, és nézem Krisztust. Ő pedig néz engem.” Számomra ez a történet valahol a hit lényege (amelyben az elcsendesedés később sok-sok cselekedetre indít).

■ CSERMELY PÉTER

Forrás: Csermely Péter blogja 2.0 – Csermelyblog.hu/hit, szeptember 1.

„Miénk itt a tér..”

Egyre népszerűbb választás a házasulandók körében a szabadtéren tartott esküvői szertartás. Az egyház igazodik is ehhez az igényhez, hiszen utána – illetve elébe – kell mennie a híveknek, ha nem akarja elveszíteni őket. Az elmúlt évek tapasztalatait osztom most meg az olvasókkal.

Az esküvő ideális helyének kiválasztása talán a legnagyobb döntés, amelyet az esküvői tervezés során meg kell hozniuk a pároknak, hiszen bizonyított tény, hogy a helyszín hatvan százalékkal járul hozzá az esküvő sikerességéhez. (Sajnos a felmérés az „egyházi elemekre” nem

munkban tudott csak ünnepelni – elkecsesítendő vagy emlékeztetővé teheti ezt a szép napot.

A jegyesoktatás. Sokan hiszik, hogy „ez az, amit az esküvő előtt még gyorsan le kell tudni”. Valójában a közös tervezés

Ezek a találkozások jó keretét adják nemcsak egymás megismerésének, de a keresztény üzenet megértésének is. Nemcsak láthatóan (világosság), de érezhetően (só) is kell keresztényeknek lennünk, ami mindenekelőtt az érthetőségben nyilvánul meg. Ez azt jelenti, hogy nem spórolhatunk az idővel, amikor életkérdésekről van szó!

Épülők, amikor „kitelepülők”. Jobban szeretem a templomi esküvőket – a harangok zúgását, az orgonaszó pad- és lélekremegtető izgalmát. A templomi gyertyák falakba égett „tradíciózagát” nem lehet semmiféle „high-tech effektivel” pótolni/szimulálni. De az is tény, ha „kitelepülős” esküvőt tartunk, annak mindig van egy extraélmény-hozadéka. Amikor világi környezetben igyekszem megszólaltatni a Jóisten igéjét, az soha nem tér vissza visszhang nélkül. Kevesbé érzi magát a pár, a násznép feszélyezve? Másként értékeli a lelkész prédikációját? Vagy egyszerűen csak felszabadultabbak, mentesülvén a logisztikai hercehurcától? (Polgári, majd templomi esküvőre és lakodalom helyszínére eljuttatni a násznépet?) A ki- és bevonulások idő- és energiaterhét legutóbb úgy is csökkentettük, hogy az anyakönyvvezető a liturgia keretében végezte a világi szolgálatát, s így csak egy bevonulás és kivonulás volt. Természetesebb, nyugodtabb ritmusban telt el az ünnepség – mindenki öröme.

Coram Deo. Végezetül: kezdő lelkészként az esküvői szolgálat jelentette számomra a legnagyobb kihívást és terhet, mert félttem attól, mi lesz, ha nem sikerül mindent perfektil csinálnom. Ma már tudom, tökéletes esküvő nincs, ahogyan tökéletes házasság sincs... De az őszinte emberi szó, a liturgiai jó rend, a segítő szolgálattevők és a gyülekezet imádsága mindig méltóságteljes ünnepé teszi azt a szűk órácskát, amikor két ember nemcsak egymásnak fogad hűséget, de *coram Deo* – Isten előtt – is esküvel pecsételik meg szerelmüket...

■ – FM –

Forrás: *Lutherrózsa – a Tatai Evangélikus Egyházköztség hírlevele, 2020. ősz*

KÉPUNK ILLUSZTRÁCIÓ - FOTÓ: CIRRIAN BICLINERU

terjedt ki, talán nem elhanyagolható rész az sem...)

Természetes, hogy a párok életük legszebb napját a természet közelségében kívánják megünnepelni, s igen örülnek, ha ebben partner az egyház is. Számos tényezőnek kell azonban figyelmet szentelni: a ruha, a dekoráció, a virágok összhangján és a professzionális kihangosításon túl a helyszíni adottságok általános komfortérzetet biztosító lehetőségeit is illik számba venni.

Ugyanakkor ami mindent áthúzhat – ez ilyenkor a legnagyobb félelem –, és bizonyos esetekben elrettenti a szabadtéren tartott esküvőtől a párokat, az a Jóisten szeszélyes időjárása. El szoktam mondani: „A házasságra ne, de az esküvői helyszínre legyen egy B terv is!” A rossz idő – volt ilyen, a hatalmas vihar felborította a lakodalmas sátrat, a násznép a templo-

varázslatos alkalmak ezek, amikor a liturgia, a szimbólumok megértésén keresztül távlatok nyílnak meg egymás felé, de az egyház felé is. Magam sem gondoltam volna öt-hat évvel ezelőtt, hogy jegyesoktatási „menetrendet” (liturgia, szimbolika, egyházismeret, házasságetika, kommunikáció egymással, másokkal és a Jóistennel stb.) kell összeállítanom, mert olyan nagy lelkesedéssel jöttek az előkészítő alkalmakra. Mindezek megerősítették bennem, hogy igen nagy a vágy a fiatalokban a keresztény ideák megvalósítására, de ehhez elengedhetetlen a lelki vezetés, az élettapasztalat, no meg a hiteles bizonyosságtevés a konfliktuskezelő keresztény derű fontosságáról. Nagyon szeretem ezeket az őszinte beszélgetéseket, sokat tanulok belőlük. (Ugyanezeket fogalmazták meg kollégáim más felekezetekből is.)

„Életemnek ereje az Úr, kitől rettegnék?”

Ha élni, nem csak túlélni akarunk

Gyanítom, az elmúlt hónapokban a Covid-19 miatti leállások közepette mindenkinek volt elég ideje – hogy türelme, lehetősége is volt-e, azt nem tudom – átgondolni életének fontos területeit. Volt, aki most döbönt csak rá, mennyi időt vett el a családjától, volt, aki végre fontossági sorrendet tudott felállítani magának, mások megtanulták ügyesebben kezelni az internetet, s persze bőven akadtak olyanok is, akik az időt – amelyet kényszerűen rájuk mért a Gondviselés – végül semmi tartalmasra nem használták fel.

Krízis van. Illetve mindig is volt, s bizonyos lesz is mindig, melynek hullámai új területekre sodorják az embereket, ahol új kihívásoknak kell megfelelni; és az is a krízis sajátja, hogy mindig vannak áldozatok is.

Szakmai közhely a pszichológiában, hogy minden krízis egyben a változás és a változtatás lehetősége is, ami választás nélkül nem megy, dönteni kell a körülmények útkereszteződésében, hogy merre induljon tovább az ember.

„Járt utat a járatlanért el ne hagyj!”

Ki ne ismerné ezt a közmondást, mely arra figyelmeztet: jól gondold meg, melyik útra lépsz, mert a választásodnak a következményeit viselned kell!

Csak idő kérdése, mígnem egyszer rádöbbennek az emberek, Isten teremtett rendje nem az, hogy egymás fölé rendelt, hanem egymás mellé, egymásért küzdőknek teremtett lények vagyunk. Ilyenkor vannak a történelemben a nagy változások, s lépünk egyet előre, hogy aztán az élet új színpadán, új jelmezekben, újabb koreográfiával előadjuk a régi darabot... Aztán – jobb esetben – megint okulunk belőle egy kicsit. Vajh egyszer eljutunk a végső katarzisig is?

Rettegő világban élünk. Ki az atombombától, a háborútól, ki az AIDS-től, ki az aktuális vírusoktól, a világ nagyobbik része pedig a pénztelenségtől fél. A félelem aztán bizalmatlanságot szül, az pedig melegágya lesz minden bűnnek.

Az Istentől mégis kevesen félnek... csak amikor meztelenül ki kell lépni ebből a világból (mert így is jöttünk bele), amikor hátra kell hagyni mindenkit és mindent, akkor retten meg az ember úgy „istenigazából”.

Luther Márton alapgondolata (a Kísértés Tízparancsolat-magyarozatai kezdődnek így), hogy tudniillik az „Istent félnünk és szeretnünk kell”, mély igazságot hordoz. Ha nem féljük az Istent, ha nem ismerjük el az ő uralmát, akkor más fog uralkodni az életünkben: nagyra tartott eszünk vagy éppen vagyunkánk...

Nem csoda, ha az ember idővel retteg, hiszen lelke mélyén minden ember ki-mondatlanul is érzi az isteni igazságot: egyszer minden elmúlik... Az elmúlás rideg valósága emeli igazi magasságokba életünk tétjét.

Istent nem vesszük elég komolyan. Isten játszani akarja velünk az „élet játékát”, mi pedig ahelyett, hogy önfeledten játszánánk azt, „istent játszunk”. Sokszor gondoljuk sorsunk fura alakulásában, hogy az Úristen játszadozik velünk személyes akarása szerint – jöllehet ő nem ember, hanem Isten (!) –, pedig egyszerűen csak betartatja a „játékszabályait”: ok-okozat, hatás-ellenhatás, bűn-bűntetés... Ezért olykor élet-halál kérdéssé teszi/feszíti döntéseinket, hogy megtanuljunk, mi a jó, és mi a rossz. Engedi, hogy csaljunk, de nem engedi, hogy az következmények nélkül maradjon. Örök evangéliuma, hogy van újrakezdés, újratervezés. Amit elrontottunk, az kijavítható, ami elszakadt, az összeköthető, de ez csak Istennel együtt lehetséges! Egyedül nem megy, egyedül elesünk, összeroppantunk terheink alatt.

Amikor Isten szava az Ágoston-rendi Márton testvér szívébe költözött, akkor krízisbe (görögül: *kritész* – „ítélő”) került önmagával, a pápával (vagyis a világgal!), és el kellett gondolkodnia Isten akarataról. Martin doktor a lelkiismeretére hallgatott, mert híres kijelentését – „Itt állok, más-ként nem tehetek!” – így vezette fel: „Nem jó az embernek, ha lelkiismerete ellen cselekszik!” Luther józansága, evangéliumi hite nem az emberi törvényt – pápai átokbulla (a képen ezt szorítja öklében) – tette meg élete átrendezőjének, hanem Krisztus kegyelmét!

Különös kort élünk most, óriásit változik az embervilág, de Isten életet védő törvénye változatlan. A pandémiás időkben is. Ezért – ha élni és nem csak túlélni akarjuk az Életet, nem folytathatjuk ott, ahol abbahagytuk, változ(tat)nunk kell. Isten azért engedi meg a krízist, hogy tanuljunk belőle, s emelődjünk, hiszen csak ezután tudunk emelni másokat is. Jó lenne, ha végre élni tudnánk a lehetőséggel...

■ FRANKO MÁTYÁS

Forrás: *Lutherrózsza – a Tatai Evangélikus Egyházközösség hírlevele, 2020. ősz*

Kávét a könyvesboltból!

A Luther Kiadó
könyvesboltjában
a lelki épülést szolgáló
kiadványok mellett már
szellemet frissítő
kávé is kapható.

Kóstolja meg
ön is!

A Coffe kávékat
Magyarországon
pörkölik, a darálás
és a főzés pedig
helyben, a boltban
történik.

Budapest VIII. ker., Üllői út 24.
Nyitva hétfőtől péntekig 8–17 óra között.

Kávézson az evangélikus könyvesboltban!

Aki betér a Luther Kiadó könyvesboltjába, szeptembertől már nemcsak a kötetek, folyóiratok, CD-k, DVD-k és egyébek között válogathat, hanem közben akár kávé is kortyolhat. A bolt hét finom, különleges ízű és izgalmas elnevezésű feketeivel várja a vásárlókat. Nézzen be hozzánk, és kóstolja meg a hívogató Espresso Evangelicót vagy a Latte Lutheranót!

Idén ősszel a Luther Kiadó a könyvújdonságokon, -bemutatókon túl a kávé szerelmeseinek is készült egy újdonsággal: a könyvesboltban ugyanis szeptembertől már frissen főzött kávé is kapható. A közepes pörkölésű kávéból helyben készült italt a kiadó és a Cofferr kávé pecsétjével ellátott papírpoharakban viheti magával a fekete nedűre szomjazó vásárló, vagy akár el is fogyaszthatja a boltban.

A Cofferr kávé pörkölését hazánkban végzik, a kávémarca ötletgazdáinak – két kiskőrösi ifjú hölgynek, az evangélikus kötődésű Matusik Edinának és jó barát-nőjének, Szabó Tímeának – a személyes felügyelete mellett. Kettejük közös célja, hogy a főváros központi részén is legyen egy hely, ahol a kávérajongók csészéjébe frissen főzött Cofferr fekete kerül, immár

megvalósult a Luther Kiadóval együttműködésben.

A kínálatban hét egyedi elnevezésű kávé szerepel: Doppio Protestanót, Latte Lutheranót vagy éppen Cappuccino Martinót is kérhetnek a vásárlók; aki pedig kortyogatás közben az itallapot bön-gészi, az elnevezések háttérével megismerkedve egyháztörténeti ismeretekkel is gazdagodhat. A Cortado Rosa Lutherana nevét a Luther-rózsa inspirálta, a Forte Castello Americano elnevezés

mögött pedig evangélikus köszönésünk, az „Erős vár a mi Istenünk!” rejlik. Akár reggeli frissítőként választja valaki az Espresso Evangelicót, akár délután hajt le egy csésze Melangethont, a kávé mellé édességet – müzliszeletet, csokoládét – is választhat.

Az olvasni és a kávézni szeretőket egyaránt szeretettel várja az evangélikus könyvesbolt Budapest VIII. kerületében, az Üllői út 24. alatt. Nyitva hétfőtől péntekig 8 és 17 óra között. (X)

FOTÓK: MAGYARI MÁRTON

Bezárkózás helyett nyitás

Huszonöt éve jelent meg a Missziói Magazin első száma

Járvány sújtotta időnkben országokat, egyházakat fenyeget a félelemből fakadó befelé fordulás, elzárkózás kísértése. Talán ezért is indokolt, hogy ne menjünk el szó nélkül egy szerény jubileum mellett: immár negyedszázada, 1995 októberében jelent meg az első magyar nyelvű Missziói Magazin (MM). Fontos, hogy minden hamis nosztalgiazástól mentesen, a mai aktuális kapcsolópontokat keresve, inspiráló hálaadással emlékezzünk meg erről a sok szempontból sajtótörténeti különlegességnek számító úttörő vállalkozásról.

Amint a lap impresszumából kiténik, az újság páratlan nemzetközi összefogással, egy időben öt nyelven készült a Norvég Evangélikus Rádiómisszió (NOREA) és a Magyar Evangélikus Rádiómisszió közös kiadványaként összesen hatvanöt ezer példányban egy kristiansandi nyomdában. A tizenkét oldalas, gazdagon illusztrált tematikus magazin kétharmada a kínai rádiómisszióra koncentrált, norvégból fordított „nemzetközi” szöveg, egyharmada pedig már saját szerkesztésű hazai missziói anyag.

Külmisszió akár itthon is?

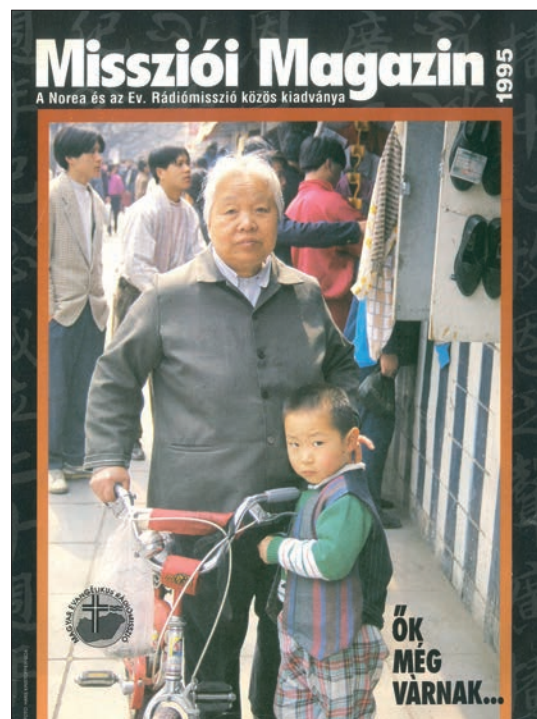
A negyedszázaddal ezelőtti főtéma mindmáig aktuális, hiszen napjainkban is Kína a világ egyik legizgalmasabb országa, amire első sorban nem missziói szempontból szoktunk gondolni... Az MM első száma fel is tette a kérdést: „Miért éppen Kína?” Akkor a következő három pontban próbáltam választ keresni.

Először is, amit talán kevesen tudunk: komoly múltja van a magyar evangélikus

misszionáriusok kínai munkájának. Először Kunst Irén indult el az evangéliummal még 1913-ban a távol-keleti országba, ahol évtizedeken át végzett missziói szolgálatot egészen az 1934 őszen bekövetkezett haláláig. Őt Kunos Jenő követte, aki 1939-ben érkezett meg a pekingi nyelviskolába. 1941-től pedig éppen Vuhanban, a koronavírus-járvány kapcsán közismertté vált hatalmas városban folytatott missziót. A világháborút követő politikai változások miatt el kellett hagynia az országot, 1994-ben az Egyesült Államokban halt meg.

A második motiváció, hogy a kilencvenes évek elején, az új történelmi helyzetben, amikor egyházunk is újra szabaddá vált a missziói szolgálatra, norvég és finn hittestvéreink szerettek volna minket is bevonni munkatársként az evangélium hirdetésébe világszerte. Ha a lap impresszumában látható öt zászlóra tekintünk, elmondhatjuk, hogy lelkesítően „jó társaságba” kerültünk.

A harmadik – talán mindmáig legaktuálisabb – érvem pedig az, hogy nap-

jainkban már el sem kell utazni a távoli országba ahhoz, hogy kínaiakkal találkozzunk, hiszen hazánkban is tízezres lélekszámú ázsiai közösség él. Nekik is tartozunk a Jézusról szóló örömhír továbbadásával. Így ma már nehezen értelmezhetők a misszió korábban használt megkülönböztető kategóriái: pogánymisszió, külmisszió, belmisszió... Pozitívabban megfogalmazva: napjainkban akár itthon is végezhetünk külmissziót vagy – ha úgy tetszik – pogánymissziót. Persze önkri-

Ők még várnak.

A NOREA-magazin 1995/96-os speciális száma riportokkal, információkkal a Kínába irányuló rádiómisszióról, készült 65.000 példányban 5 nyelven: 35.000 norvég, 18.000 finn, 5.000 dán, 5.000 svéd, 2.000 magyar nyelven. A 4-5 és 8-9. oldalakat szerkesztette: Gáncs Péter, a többi oldalt norvégból fordította: Gáncs Péterné.

*Projektvezető:
Hans Kristoffer Goa

*Grafika: Martha Woll

*Szedés:
GRAFISK TEAM
Fædrelandsvennen,
Kristiansand

*Nyomda:
Bjorvand & Skarpodde A/S,
Kristiansand

tikusan szem előtt tartva Bodrog Miklós kijózanító énekesorát: „Gyógyítsd konok pogányságunk...”

„Adj a jó hírek sebes szárnyakat...”

A jól ismert ének küldetésre mozgósító kérése akár a rádiómisszió himnusza is lehetne. Északi testvéreink éppen ezen a területen keresték a további együttműködés lehetőségét velünk, hiszen mindennek már megvoltak a történelmi előzményei. Ez a missziói munkaág ugyanis jellegéből fakadóan átível minden földrajzi, politikai és felekezeti határon, és még azokban a próbás évtizedekben is működött, amikor különben hazánkban, egyházunkban nem igazán lehetett missziót végezni. Hála éppen azoknak a hittestvéreinknek, akiknek a segítségével megjelenhetett az első *Missziói Magazin*, már 1963-ban megindultak a magyar nyelvű evangéliumi rádióműsorok a Norvégiában szolgáló Terray László evangélikus lelkész szerkesztésében. Ezek az adások évtizedeken át sokakban tartották ébren a missziói lelkiületet és küldetés tudatot szerte a Kárpát-medencében.

A rendszerváltás után ez a missziói szolgálat végre hazaköltözhetett. Először pár évre a nagytarcsai parókián és imaházpincében talált átmeneti otthonra, majd pedig 1997-től az ugyancsak jelentős északi áldozatvállalásból felépült cinkotai missziói központba költözött, ahol napjaink is működik. Az első MM általunk szerkesztett oldalain ezt a hazai talajon újjáéledő, kazetta-, CD-, valamint iratmisszióval kibővülő munkaágot mutattuk be azokkal a hűséges munkatársakkal együtt, akiknek döntő része ma is egyházunkban szolgál.

A teljesség igénye nélkül elsőként Győri Andrást említem, aki jelenleg is az evangélikus médiaszolgálat nélkülözhetetlen munkatársa. Az ő hangtechnikusi segítségével készült el – ma már muzeálisnak számító orsós magnókon – az évenkénti száznégyszáz rádióprogram, amelyet (ez is történelem ma már!) eleinte csak rövidhullámon lehetett fogni Monte Carlóból a Trans World Radio frekvenciáin. A kezdetektől velünk dolgozott Bálint Józsefné péceli gyülekezeti munkatárs. Őt „a láthatatlan gyülekezeti lelkigondozójaként” mutatta be a magazin, hiszen ő tartotta a kapcsolatot a hall-

gatókkal, ami akkoriban főleg hagyományos levelezést jelentett. Kicsit később csatlakozott a munkához Börönte Márta rákosszentmihályi lelkész, aki a Kossuth rádióban sugárzott evangélikus félórás élő telefonos szolgálatát végezte. Majd bekapcsolódott a munkába Kőhádi Dorottya lelkész, újságíró, aki jelenleg is az evangélikus félórás szerkesztője, és munkatársa a *Missziói Magazin* jogutódjának számító, *Híd* címmel megjelenő lapnak is.

2002-től a MM az – akkor még hetilapként megjelenő – *Evangélikus Élet* szerkesztőségével együttműködésben, a Luther Kiadó gondozásában készült; e sorok írója mint felelős szerkesztő mellett T. Pintér Károly jegyezte (miként az *EvÉletet* is) főszerkesztőként. Kisebbségi címmódosítás is történt: *Misszió* címmel, *Evangélikus Magazin* alcímmel került az olvasók kezébe.

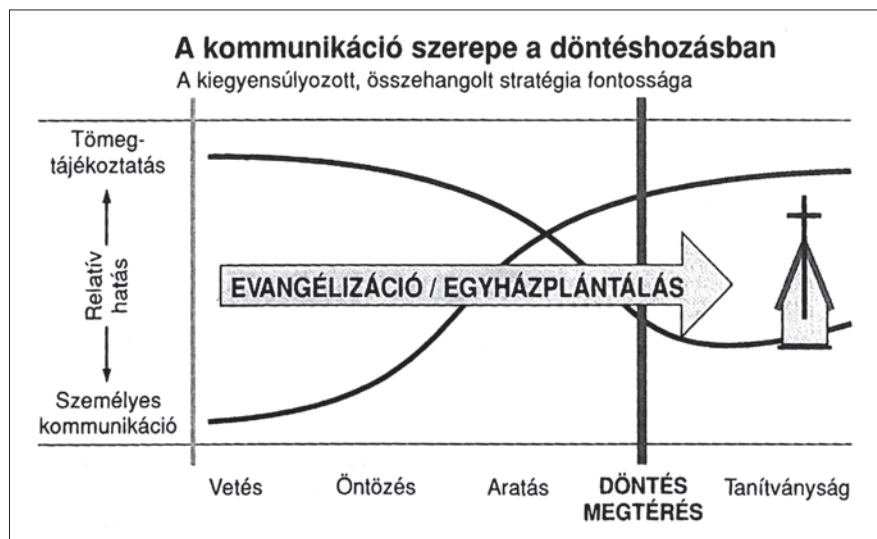
A médiamisszió esélyei napjainkban

Reálisan emlékezve az evangélikus rádiómisszió és a *Missziói Magazin* hazai „hős-korára”, meg kell vallanunk, hogy az „első szeretet tüzeben” talán egy kicsit túlérté-

vehetjük egyházunk hatvanoldalas színes magazinját, amelyben ezek a sorok is olvashatók. Attól tartok, hogy olykor már nem is becsüljük meg igazán azt a hatalmas munkát, amely egy ilyen lap mögött van. Továbbá az is természetesnek tűnik, hogy akadnak keresztény rádió- és tévéműsorok, -csatornák, internetes portálok. Ezeknek a jelentősége a mostani járványveszélyes helyzetben kétségtelenül felértékelődött.

Ábránk (lásd lejjebb) segíthet elkerülni a médiamisszió jelentőségének lebecsülését éppúgy, mint a túlértékelését. Világossá teszi, hogy a keresztény nyomtatott és elektronikus sajtó sokakat elérhet, sőt akár meg is érinthet az evangéliummal. De a végső döntésben, a tanítványi útra való elköteleződésben továbbra is nélkülözhetetlen a személyes kommunikáció és közösség. A legkorszerűbb technikával, profi médiamunkával sem lehet kiváltani a személyes tanúszkodást Krisztus szeretetéről, valamint a vele és egymással való közösségépítés tudatos felvállalását.

Ezzel együtt Istennek adhatunk hála az 1995. őszi kezdetért, az 1996-tól immár teljes egészében itthon szerkesz-

Ábra a *Tanítványok* című tanulmánykötetből, Gáncs Péter tanulmányából

keltük ennek a 20. századi kommunikációs eszköznek a missziói hatékonyságát. Úgy reméltük, hogy a korszerű tömeg-tájékoztatói eszközök, információhordozók „bevetésével” hatékonyan el tudjuk majd érni az egyháztól elszakadt emberek széles tömegeit az evangéliummal...

De negyed évszázad alatt jócskán megváltozott a helyzet. Ma már szinte magától értődő, hogy kéthetente kézbe

tett és kiadott magazinért, amely 2005 óta *Híd* címmel él tovább Szeverényi János országos missziói lelkész szerkesztésében. Az MM-lapszámok legtöbbje – 2003-ig – elérhető a *Magyar Evangélikus Digitális Tárból* (Medit.lutheran.hu/site/kategoria/116). Az alapító szerkesztő elfogultságával megkockáztatom: talán még ma is érdemes végiglapozni...

■ GÁNCZ PÉTER

A csodák útközben történnek velünk

Varga Gyöngyi a háztól házig tartó vándorlásról és a megérkezésről

Nomád teológia címmel jelent meg a közelmúltban dr. Varga Gyöngyi legújabb kötete a Luther Kiadó gondozásában. Az Evangélikus Hittudományi Egyetem Ószövetségi Tanszékének vezetője izgalmas teológiai, hitbeli kalandozásra hív. Általános bibliaismeretnél többre nincs szükség utunkon, csupán az elindulás bátorságára és minden vándor alaptulajdonságára: a felfedezés vágyára, nyitottságra, kíváncsiságra. A három éven át írt, három fő fejezetbe – Indulás, Lépések, Távlatok – rendezett, bőséges jegyzetanyaggal és bibliográfiával kísért teológiai munka hatalmas tudásanyagát a szerző nemcsak a teológusszakma, hanem minden hitben épülni vágyó olvasó számára öntötte formába.

– Miért éppen a vándorlást választotta új kötetének témájául?

– Gyerekkorom óta szeretek túrázni. A természetben járni afféle második istentisztelet-élménnyel ér fel. Négy éve egy ökumenikus nyári zárandoklat vándora is lehetek, ami meghatározó spirituális megtapasztalásom. Az útközben létben a közösségélmény és az Istenben való elrejtőzés élhető át. Végigtekintve az életemet, vándorút eredménye, hogy lelkesként a teológián az Ószövetség tudományával foglalkozhatok. A kötet írásakor, 2015-ben kezdődött a hazánkat is elérő menekültválság. Többször voltam akkoriban a Keleti pályaudvaron a barátaimmal. Tanúja voltam, s máig nem feledem, ahogy tízezrek indultak el gyalog Bécs felé. Sok összeadódó élmény eredménye hát, hogy Izráel népének és a velük lévő Istennek a vándorlásáról írtam.

– Isten időzítése, hogy a globális útonlét révén elterjedt vírus az egész világot hónapokra bezárta...

– Érdekes és félelmetes, hogy néhány hét alatt megváltozott a világ. Minden reaktív, előre nem tervezhetővé vált. A bezártság egyszerre hozott passzivitást, de hozta a nomád lét tapasztalatát is: amikor elindulunk, nem tudjuk, holnap mi vár ránk. Ennek félelmetessége is ott van az ószövetségi teológiai reflexióban, amiről a kötetben szóltam. Nem biztosíthatjuk be a közeli jövőnket sem. Ezzel együtt létezni:

ez a nagykorú hit útja. Mindent rábízni az Úristenre.

– A könyv a külső és a belső utak krónikája. Sokunk számára volt lecke ebben az évben, hogy belső útra induljunk.

...nem maradhatunk egy életen át bezárva. Ki kell lépni, mint a mesékben, hogy megtörténhessenek velünk az életünket alakító változások. A bibliai Izráel is így indul el a házból.

– Isten pedagógia módszere, hogy külső utak után belső történések felé indít el, s ebből senki sem marad ki 2020-ban. Ebben nagyon együtt mozgunk. Akikkel a karanténidőszak alatt beszélgettem, mindannyian abban erősítettek meg, hogy nagyon nagy utat jártak be lelkiileg, önismertben. Ennek nagy haszna lehet: a halás élet felé lendíthet minket.

– Nomád teológia – szokatlan kifejezés. Mit jelent pontosan?

– A görög eredetű nomád szó jelentését lefedő kifejezés nem szerepel az Ószövetségben, e létformát a pásztor szóval jelölik, illetve körülírják: „Bolyongó arámi volt az ősom.” Életformát, megélhetést, emberi at-

titudót is jelent; nagyon komplex fogalom. Izráel emlékezetében ott van a pásztorlét öröksége. Minden jelentős ószövetségi személyiség biográfiájában is ott találjuk: Mózesnél, Dávidnál, Jákóbnál. Vagyis ez jelzi, hogy mindannyiunknak belső tapasztalatuk van ehhez az életformához kötődve. A népről, vezetőiről és Istenhez kötődő átéléseikről szól a nomád teológiai reflexió.

– Izráel népe évszázadokon át úton volt. Áldás, átok, sors, Isten jele ez rajtuk, amelyet generációról generációra adtak tovább, a nyugalmi időszakokban is?

– Számukra ez volt a normális tapasztalat. A bibliai Izráel két nagy birodalom szorításában élte a mindennapjait évez-

redekén keresztül. Nyugalmas időszak szinte nem adatott számukra. Mindig menni kellett tovább. Egy izgalmas, kreatív szellemi vándorlást is megfigyelhetünk a bibliai hagyományok háttérében, ahogyan az ókori bölcsességteológiai gondolkodás vagy a prófétai etika alapképletei földrajzi térségeket és korszakokat áthidalva úton vannak a közösségekkel. Az értékek a környező népek kultúrájában, vallási világában is mozogtak. Az istenképek is átadódtak, teológiák párbeszéde zajlott. Átok is a vándorlás? Annyiban igen, hogy nagy csapásként éljük meg, ha hiányzik a stabilitás, az otthon. Ezt tudja a bibliai Izráel is: érdekes szimbolikus kon-

FOTÓ: MAGYARI MÁRTON

cepció, hogy a héber biblia kezdőszavának – *börésít* – kezdőbetűje a bét, amely házat jelent. Ez a kiindulási pont, de nem maradhatunk egy életen át bezárva. Ki kell lépni, mint a mesékben, hogy megtörténhessenek velünk az életünket alakító változások. A bibliai Izráel is így indul el a házból. Ugyanakkor az is érdekes, hogy a héber bibliai kánon utolsó könyve, a *Krónikák második könyve* pedig Círus király rendeletével végződik: mindenki menjen fel Jeruzsálembe – vagyis menjen haza. A kánoni koncepció értelmében „háztól házig” tart az út – valahol van egy megérkezés. Erre rímel az *Újszövetség* is a tékozló fiúk példázatával és a *Jelenések könyvével*, ami a nagy hazavárás, otthonra találás metaforája az új éggel, új földdel.

– **Izráelt minden más néptől megkülönbözteti, hogy a teremtő Isten ment velük az úton. A nép hogyan vitte őt magával?**

– Ez a legizgalmasabb része a nomád teológiának. Isten visz, hordoz minket – s megengedi, hogy mi is magunkkal vigyük őt. Ez óriási nagyvonalúság részéről! Mintegy „belealázza” magát Izráel népének történeteibe, a róla szóló narratívákban egy lesz a szereplők közül. Megengedi a szentírónak, hogy a történeteiben rendelkezzen vele. A vándorlét tapasztalatainak, mintázatainak vizsgálatára a legjobb módszer tehát, ha a narratív teológia kérdésvetéseivel foglalkozunk. Isten elbeszélhetővé válik; elvethetjük magunkkal a történeteinkben. Ahogy a frigyládát cipelték magukkal, valójában Istent vitték az úton. Isten a maga mobilitását így adta tudtára a népének: „belebújt” ebbe a ládába – persze képletesen, mégis kézzelfoghatóvá és megtapasztalhatóvá vált a jelenléte. A szent sátor is ugyanennek a mintázatnak az eleme lesz.

– **A narratív teológia az Ószövetség szíve közepe – írja könyvében. Mi a tanulnivalónk ebből nekünk, mai olvasóknak?**

– Amikor a hitünkről bizonyóságot teszünk, elmeséljük a történetünket Istenel. Avagy hagyjuk, hogy Isten mesélje el a történetét velünk. A keresztény embereknek ezt újra meg kell tanulniuk – s ebben az *Ószövetség* nagy tanítónk lehet –: hogy a hitünket mint egy nagy narratívát lássuk. Úgy, ahogy elindultunk keresztségünkől kezdve egészen földi életünk végéig és azon is túl. Ha így szemléljük, hogy ez folyamatos útonlét, akkor egyrészt alázatosabbak leszünk, hiszen felismerjük s jobban belekalkuláljuk: a történetvezetés nem a mi kezünkben van. De az út áldását is érezzük: a csodák útközben történnek velünk. Azok az élmények és lehetőségek, amelyek emberré formálnak. Ezeknek az utaknak a bibliai metaforái az *Ószövetségben*, az *Exodusban* – *Mózes második könyvében* – rejlenek.

– **Isten vezet – de utunk nem egy autózstráda egyenes vonalán halad. Néha letérünk, máskor eltévedünk, vargabetűket írunk le, körbe-körbe menetelünk.**

– Az *Ószövetséget* tanulmányozva azt ismertem fel: nem a célba érkezés a lényeg. Az út izgalméért kell belemennünk kanyarokba, kacsaringókba is. Isten nem a sugárutak istene! Nem azt akarja, hogy amilyen gyorsan csak lehet, végigszáguldjunk az életünkön. Eltévedéseink által esélyt ad, hogy megtanuljuk a vele való lét legszebb, legmélyebb formáját: a ráhagyatkozást. Az *Ószövetség* akkora nagy hagyomány, hogy itt „mindenre van idő”, vargabetűkre, visszafordulásokra is. A nagy megbocsátások, visszatérések, egymásra találások krónikája az *Ótestamentum*. Ezek nagy, katartikus élmények.

– **Az Ószövetség a vándorok kézi- és útikönyve is lehetne – írja kötetében. Ez új, izgalmas perspektíva. Milyen a jó vándor a Biblia szerint?**

– A vándorok nagyon ökológikus szemléletűek. Nem visznek sok mindent az útra, csak éppen annyit, amennyi szükséges. Mi szükséges? A ráhagyatkozás, a bizalom mankója, amire támaszkodhatunk. Kell egyfajta bátorság, amivel elindulunk. S ha menet közben eltévedünk, nem kell pánikba esni. Mindig lesznek útítársak, akik segíteni fognak. Hittel menjünk, hiszen az utunk beletorkollik majd egy nagy találkozásba: Isten országának valóságába.

■ STIFNER-KÖHÁTI DOROTTYA

Leltár

(Életem mérlegen • Ézs 44,1–8)

Nina Faber költő, méghozzá a nonkonformista, öntörvényű fajtából. Valaha megvolt a maga kicsiny, de elkötelezett olvasótábor, mára azonban úgy érzi, vákuumba került. Egyre kevesebbet ír, fiával a kapcsolata nem mondható szorosnak, állandó anyagi problémákkal küzd, de leginkább hajdani hírnevét siratja. Abban reménykedik, hogy hamarosan megjelenő új kötete hozhatja meg számára a várva várt áttörést, és végre elfoglalhatja méltó helyét a norvég költészet panteonjában. A terv hibátlannak tűnik, csak éppen nem számol a vérszomjas kritikuskok lelketlen hordáival. Tragikomikus ámokfutásba kezd, amelynek áldozatául esik – mások mellett – egy könyvesbolti készletbeszerző, egy irodalomkritikus vagy éppen egy felolvasóest maroknyi közönsége.

Erlend Loe kortárs norvég író *Leltár* című, norvégul 2013-ban publikált könyve a huszonhatodik budapesti nemzetközi könyvfesztiválra jelent meg magyarul. Letehetetlen könyv, amely a művészet alapkérdéseiről, az öregedéssről, a döntéseink következményeivel való szembenézéssről mesél. Abszurd humorral, egy jó adag emberséggel és nem utolsósorban megdöbbentő fordulatokkal. Felkavaró, elgondolkodtató mű, amely készíti az olvasót is: készítse el a saját maga leltárját.

Leltárt készíthetünk: eddigi életünkről, de a mögöttünk lévő, felforgatott fél évről is. Ebben segíthet nekünk az észaisági igeszakasz, amely a „de” szóval kezdődik, amire azt szokták mondani magyartanárok: „de”-vel nem kezdünk mondatot. *(Remélhetőleg egyre kevesebb tanártól lehet hallani – sem a mai, sem a régebbi nyelvhasználat nem támasztja alá ugyanis ezt a vélekedést. Hogy mennyire az ellenkezője az igaz, arra éppen a bibliafordításaink is bőséges példatárakkal szolgálnak. Az ilyen álszabályokat, tévtanokat nyelvi babonának, nyelvi mítosznak nevezik a nyelvészetben. – Az olvasószerkesztő megjegyzése.)* De most kezdünk. Fel vagyunk szabadítva: kezdjük „de”-vel a mondatot, az önvizsgálatot, a privát leltárunkat!

„De most hallgass rám szolgám, Jákób, Izráel, akit kiválasztottam! Ezt mondja az Úr, a te alkotód, aki megformált az anyaméhben, és aki megsegít: Ne félj, szolgám, Jákób, Jesúrún, akit kiválasztottam!” Három néven is megszólítja Isten a népét, hogy ne féljen, mert ő maga áll léte mögött. Szinte fülünkbe csenghetnek ennek a szülői, gyengéd szeretetnek a mennyei szavai. Ő az, aki kiválaszt, ő az, aki néven szólít. Ő az, akinél lehet „de”-vel kezdeni az októberi leltározásunkat is.

„Mert vizet árasztok a szomjas földre, patakokat a száraz tájra. Kiárasztom lelkemet utódaidra, áldásomat sarjadékaidra. Növekednek, mint fű a víz mellett, mint csatornák mentén a fűzfák” – folytatja a próféta gyönyörű költői képekkel, amelyekben benne van a felfrissülés, az újrakezdés, az áldás, a növekedés, a víz. Majd megszólal az ígélet: „Kiárasztom lelkemet utódaidra...”

Hisszük: nemcsak pünkösdkor, de a reformáció emléknapijára készülve is megerősíthet ez minket abban a meggyőződésünkben, hogy a mi Istenünk nemcsak erős vár, hanem olyan Isten, aki az élet oldalán áll. A jövő oldalán áll. Olyan országot ígér, ahol helyreáll az isteni rend. Ahogyan egyik lelkész barátom fogalmazott: „Izrael helyreállításában megnyilvánuló isteni áldás” jelenik meg ezen próféciában.

Nekünk is szól ez a vigasztalás, akik hiszünk ennek az országnak az eljövételében, amelyet később maga a názáreti Jézus is meghirdetett. Nekünk szól, akik hiszünk „a csatornák mentén növekedő fűzfák” esélyében, a „víz mellett növekedő fű” igazságában. Nekünk, akik reménységre hívtunk el, és akik Jézusban megismertük, hogy Istennél mindig van egy újabb vigasztaló szó, egy újabb holnap, a mai őszi leltárunk után is.

Leltározunk. Önvizsgálattal. Tanulni kell ezt is. Rowan Williams volt canterburyi érsek *Tanítványként az úton – A keresztény élet esszenciájáról* című könyvének az előszava fogalmaz ekképpen: „A rendszeres önvizsgálatot meg kell tanulni: nem könnyű ismételtén rákérdezni, hogy vajon mennyire vagyunk következetesek és őszinték, mennyire vesszük komolyan, amit mondunk.” Az Isten előtti leltár csak őszinte lehet, mert ott kiderül, mennyire vesszük őt komolyan, mennyire igaz, amit hiszünk, ahogyan hiszünk, amit teszünk, ahogyan teszünk. „Én vagyok az első és az utolsó” – szól az isteni kinyilatkoztatás, amelyet Krisztus megismétel a *Jelenések könyvében*, ahol az új Jeruzsálem, az élet fája, az élet forrása jelenik meg, csoda szép harmóniában mai igeszakaszunkkal.

„Itt van az életem, / Ezen a mérlegen, / Elegánsan fogadom a hírt” – éneklia a kortárs popsztár (Lovasi András). Ma mi is mérlegre tesszük az életünket. Mi, akik hiszük, hogy akiket Isten Lelke vezérel, azok Isten lányai és fiai, Isten gyermekei. Adja Isten, hogy áldás legyen leltárunkon!

■ DR. GÁNC S TAMÁS

Tetők, tornyok gyógyítója

Találkozás Klem Ádám ácsmesterrel

Ma már nem sokan mondhatják el magukról, hogy olyan családban nőttek fel, ahol a mesterség apáról fiúra száll. A Tolna megyei Nagymányokon élő Klem Ádám ezen szerencsések közé tartozik, hiszen egy ácsdinasztia sarja. Nagypája a múlt század elején tizenhat évig dolgozott e szakmában Amerikában, az itthon megszerzett tudását ott tovább gyarapítva. Így esett, hogy riportalanyunk édesapja az Újvilágban született, de a nagypapa honvágya idővel mindkettejüket hazahozta Magyarországra. Klem Ádám kezének munkáját számos templom megújult tetőzete, renovált tornya dicséri. A hívő ácsmesterrel családjának történetéről és szeretett szakmájáról beszélgettünk, közben pedig az is kiderült, mi közük van az ácsoknak az időkapuszulákhoz.

„Nagypám az első világháború utáni gazdasági válság idején jött haza – kezd bele a visszatekintésbe. – Fiumében beváltották az Amerikában megtakarított pénzüket, s mire hazaértek Magyarországra, már semmit nem ért. Újrakezdhetette az életét. Vett egy apró házat, hozzáépített, majd műhelyt húzott fel, fűrészelt vásárolt, hogy a fákat legyen mivel felvágni” – szól a nem hétköznapi, mégis tipikusan 20. századi magyar családtörténet egyik fejezete.

Itthon, az ősök nyomában

Szépen gyarapodni kezdtek, de mire a nagypapának mindene meglett, jött a kitelepítés. „Izményben az egész falut kilaoltatták. A férfiak, így apám is a háború

utáni hadifogságban voltak, a faluban csak idősek, nők és gyerekek maradtak, így könnyen ment a kitelepítésük. Kihajtották őket a faluból egy batyuval. A lengyeli kastély istállóiban voltak pár hetet, majd hazaengedték őket, de akkorra az otthonaikban már mások laktak. Voltak, akik befogadták a visszatérő családokat egy kis időre, de voltak, akik nem. Ám maradt egypár amerikai vagy kanadai tulajdonban lévő ház, amit nem vehettek el. Oda költöztek be azok, akik máshol nem kaptak helyet. El lehet képzelni, hogyan élhettek: egy szobába több család is beköltözött. Anyukám három gyerekkel egy szobába került az öregekkel. Nehezen fértek el.”

Adódik a kérdés: miért nem mentek vissza Amerikába? „Bármilyen szegények is voltunk, nagypapám és apám itt akartak

élni – válaszolja. – Ugyan édesapám még a harmincas években kiment Németországba dolgozni – akkor építtette Hitler a nagy autópályákat, sokan kint maradtak az idő tájt –, de visszavagyott. ▶

Készül az egyházaskozári templom tornya

Háromszáz éve az őseink építették fel a falut, ő nem akart kint maradni. Inkább lett a katolikus pap cselédje, művelte a földeket a lovakkal, de a hazáját nem hagyta el.”

E fiúból ács lesz!

A szülők eleinte nem akarták, hogy Klem Ádám is ács legyen, ezért először kereskedelmi szakközépiskolába jelentkezett 1968-ban. És bár sikerült a felvételi, „létszám feletti” volt, sváb származásúként elutasították. Mezőgazdasági szakmunkásképzőbe került, de nem ott akart tanulni. „Bátyám a pécsi 506-os ipari iskolában volt szakoktató. Telefonáltam neki a szüleim tudta nélkül, majd augusztusban

felültem a Pécsre tartó buszra. Az igazgató kertjében le kellett szednem a szilvát, hogy kapjak egy második jelentkezési lapot is, de így végül is sikerült, hogy felvegyenek ácsstanulónak. Hála Istennek, hogy ezt a szakmát választottam! Otthon másról sem hallottam, csak erről a mesterségről. A nagyapámon kívül apám, nagybátyám, bátyám is ács volt, aki szakoktatóként dolgozott. Most a fiam is ács lett. Őt én biztattam: mindenünk megvan hozzá, 2012-ben átadtam neki a vállalkozást. A kezdeti nehézségek után ráértett a dologra. Most már sok munkája van, jövő év végéig be van táblázva” – osztja meg velünk a családi mesterség történetét.

Klem Ádám máig besegít a fiának. Nagy lelkesedéssel mesél a munkájáról.

Klem Krisztián munka közben

„Gyönyörű, amikor az ember a földön állva egy nagy szerkezetet leszab. Először nem látszik a munkából semmi, csak a rengeteg forgács. Sokszor meg is kapjuk, hogy már két hete dolgozunk, és semmi eredményét nem látjuk. Aztán összecsapoljuk szépen, és pillanatok alatt össze lehet állítani, akkor látszik az eredmény. Pár nap, és elkészül az alkotás. Szeretek gyönyörködni benne, kívülről nézegetni a munkám eredményét.”

Szerényen, mégis büszkén mondja azt is, hogy a későbbiekben a mesterbizottság tagja, majd elnöke lett, és egyúttal a Tetőépítők Országos Egyesületének tiszteletbeli tagja is.

Tetőn és a sóhajok hídján

Klem mester első nagyobb munkája 1988-ban a kismányoki székely katolikus templom volt. Utána több nagyobb léptékű világi megbízást is kapott – többek között a Dédász-üdülő Hosszúhetény-Kövestetőn, Pécsen a Római udvar, a Makár-tanya, a Bagolyvár vendéglő és persze számos családi ház is őrzi a keze munkáját –, de a templomok jelentették a rendszeres megrendeléseket. Tizenöt tornyot, harmincnégy templomtetőt számolt össze. Ezek legalább féléves munkák voltak, így végül idejének nagy részét templomok felújításával töltötte.

„Ócsai Zoltán volt a lelkész, amikor a nagymányoki evangélikus templomot 1994-ben felépítettük – idéz fel néhányat a templomos munkák közül –, 1997-ben a mucsfai templom tornyát újítottuk fel, cseréltük ki, utána Gyöngyös következett, majd 2000-ben Bonyhád. Ez utóbbi templom nem főút mellett épült, hanem beszorítva egy kis telekre, ezért nem tudtunk odamenni daruval, csak egy feljártot készítettünk hozzá. A kollégák ezt el is nevezték »sóhajok hídjának«, annyit sóhajtoztunk rajta a nehéz munka közben” – mondja az ácsmester.

Szülőfaluja, Izmény templomának a felújításán is dolgozott. „1994-ben édesapámmal megtámasztottuk a tornyot, mert dőlt a tető felé, féltünk, hogy ráesik, és összetörik minden – magyarázza. – Akkor tettem egy olyan ígéretet, hogy ha nyerek a lottón, felújítom az épületet. De nem nyertem a lottón... A Jóisten azonban mégiscsak megoldotta a tervemet: jelentkezett egy házaspár az izményi polgármesteri hivatalban, hogy szeretnék felújítani a

templomot. Szánya Zoltán polgármester engem ajánlott: azt mondta, keressenek meg és kérdezzenek ki, mit kellene kijavítani. Lehr Henrik és Lehr Anna a kárpótlásként kapott összeget és a kiadott földjük jövedelmét is teljesen a templom felújítására költötték, és emellett rengeteg pénzt gyűjtöttek is, külföldön és idehaza is. A torony volt az első lépés, 1995 augusztusára tűztük ki a rendbetételét. Közben márciusban meghalt édesapám. Amikor csináltuk a tornyot, sokszor sírtam odafönt. Mert amikor még csak terveztük az építkezést, mindig mondta, hogy ő majd lent fog ülni, és néz bennünket. Én úgy láttam, hogy tényleg ott volt velünk. Így épült fel a torony. A befejezésekor a gyerekeknek – a hagyomány szerint – csokoládét dobáltunk fentről” – sorolja az emlékeket.

adatokat tartalmaz, mint hogy hány főből állt a gyülekezet az építkezéskor, ki volt a lelkész, mennyi pénzből építették fel a templomot. Az építkezés idején használatos pénzekből is szoktak beletenni pár darabot. Az egyházaskozári templomban az elődök üzenete igen szépen meg is maradt, még kiállítás is tudtak belőle rendezni. Izményben félig elporladt papírt találtak az 1800-as évekből és 1928-ból. Klem Ádámék maguk is helyeztek el ilyen üzeneteket a gömbökben.

Bár korántsem örömteli munka, időnként építés, felújítás helyett az ácsnak bontania kell. Klem Ádámot bízták meg például az udvari templomtorony bontásával. „Kemény anyagból volt, a láncfűrész csak úgy szikrázott munka közben – meséli. – A harangokat le kellett szedni,

úgy tették fel, hogy le kellene bontani a tornyot, ha valaki el akarná vinni.

Fogy a nagymányoki gyülekezet is – meséli szomorúan Klem Ádám. Amikor a templom épült, még mintegy háromszáz tagja volt, most talán a fele. Sok volt a fiatal, de ők nagyrészt elköltöztek a faluból, maradtak az öregek. Harminc éve még több rendezvény volt, de a rendszerváltás utáni lelkesedés elmúlt, a gyülekezetek nem fejlődnek, nem növekednek.

„Az nem megoldás, ha lebontják a templomokat, mert nincsenek hívek. Horribilis költség a lerombolásuk is, anynyi pénzből fel lehet őket újítani, és még ötven évig állnak” – osztja meg érveit a szakember.

Hit, természetesen

A nem túl biztató helyzet ellenére Klem Ádám számára fontos a hit, presbiterként szolgál a nagymányoki evangélikus gyülekezetben. Érzelmeit nem titkolva mutatja meg szülőhelyének, Izménynek a templomát. „A hit számomra nem volt sosem kérdés. Természetes volt, hogy hívő evangélikusok vagyunk – emlékszik vissza a család lelkiségére. – Jártunk templomba akkor is, amikor nem volt ajánlatos, mert nézték, ki jár. Bennünket ez nem riasztott el, nem érdekelt, ki mit gondol. Apám erős ember volt, nem tudták megfélemlíteni. Később emiatt meg is szerettek.”

A Klem család a nehezebb időszakokban is az izményi templom karbantartója volt. „Számталanszor kiverték az evangélikus templom ablakát, de apám mindig helyrehozta. Harcolt velük. A templomtetőn pala volt, köveket dobáltak fel rá, összetörték. De apám összekötött két létrát, felküldött a tetőre, hogy javítsam ki.”

Klem Ádám nem titkolja: igazán negyvenéves kora fölött kezdte szükségét érezni, hogy rendszeresen járjon Isten házába. „Volt az életemben egy alkalom, amikor csak a Jóisten menthetett meg. Budapestről jöttünk haza autóval szakadó esőben. Az ikerfiam – nyolcévesek lehettek – már nagyon éhesek voltak, így hát igen sietünk. Szemből egy másik Zsiguli épp megelőzött egy teherautót. Én hirtelen ráfékeztem, de lehetetlen volt megállni, ezért manővereztem, és sikerült kikerülnöm a szemből jövő autót. Tudom, hogy akkor Isten mentett meg bennünket!”

■ HORVÁTH-BOLLA ZSUZSANNA

FOTÓK: MAGYARI MÁRTON

A nagymányoki templom belseje

Ezután a kismányoki evangélikus templomtorony és tető következett, majd az egyházaskozári torony és a kölesdi lutheránus templom. De az evangélikus épületek mellett dolgozott – többek között – a szárazsi katolikus templomon, Erzsébeten, Geresdlakon és a pécsi havihegyi kistemplomon is.

Időkapozula a toronyban

A sajtó időről időre beszámol róla, ha egy-egy templom vagy torony felújításakor „időkapozulat” találnak a szakemberek. De hol is lehet ez, és mit tartalmaz? Mint a mestertől megtudjuk, a templom tornyán a kereszt alatti kis gömbbe szoktak az ácsok üzenetet elrejtetni az utókornak. A feljegyzés általában olyan

az egyiket Gyönkre, a másikat a zombai új evangélikus templomhoz kellett volna vinni, a harmadik meg haranglába került volna a temetőben. A helyiek azonban felvonultak, bezártak bennünket a templomba. Hiába mutattuk a püspöki levelet, nem hagytak dolgozni. Kénytelenek voltunk elvonulni. Zombán meg várták a harangot, az ünnepségre kellett volna odaszállítani, de mi üresen érkezünk. Sajnáltam a templomot, ideiglenes tetőt kapott, de szerintem tornya nem lesz már sosem.”

Bontania kellett a zsigi templomot is. Ahogy eresztették le a harangot, beszorult, így ki kellett vágni a torony belsejét, és kötélen ereszkedtek le a toronyból a mesterek. A harang aztán Nagymányokra került, de az ott is marad, mert

Gyónás és úrvacsora

„Valljátok meg bűneiteket egymásnak...” (Jak 6,16) Aki bűnével egyedül marad, teljesen magára marad. Keresztény emberekkel megtörténhet, hogy az áhítatban, az imádságban, sőt a szolgálatban való közösségük ellenére végül mégis magukra maradnak; hogy a végső közösségre mégsem jutnak el, mert csak kegyes hívókként van közösségük egymással, kegyesség nélküli bűnösökként azonban nincs. A kegyes közösségben nem szabad bűnösnek lenni. Ezért kell rejtegetnie bűnét mindenkinek ön maga elől is, a közösség elől is. Nem szabad bűnösnek lennünk. Sok keresztény hihetetlenül elborzadna, ha a kegyes hívők társaságába egyszer csak igazai bűnös csöppenne! Ezért maradunk magunkra a bűnünkkel hazugul és képmutatóan – mert valójában igenis bűnösök vagyunk!

Ám éppen abban áll az evangélium kegyelme (amit a kegyesnek oly nehéz felfogni), hogy arcunkba vágja az igazságot: bűnös vagy, menthetetlen, nyomorult bűnös – s most gyere azonmód bűnösen Istenedhez, aki szeret! Úgy kellesz neki, amint vagy, nem kell semmit sem hoznod, semmilyen áldozatot, semmilyen cselekedetet, egyes-egyedül te kellesz neki. „Adjad, fiam, a te szívedet nékem.” (Péld 23,26) Isten eljött hozzád, hogy üdvözítse a bűnöst. Örvendezz! Ez az üzenet: szabadulás az igazság által. Isten elől nem rejtőzhetsz el. Őelőtte mit sem ér az álarc, amit az emberek előtt viselsz. Isten olyannak akar látni, amilyen vagy, és irgalmazni akar neked. Sem önmagadnak, sem testvérednek nem kell már hazudnod, mintha bűntelen volnál, szabad bűnösnek lenned. Adj hálát ezért Istennek – mert ő szereti a bűnöst, de a gyűlöli a bűnt.

Krisztust test szerint a testvérünké lett, hogy higgyünk neki. Krisztusban Isten szeretete jött el a Bűnöshöz. Az emberek bátran odamehettek hozzá bűnösökként, sőt: csakis bűnösökként kaphattak segítséget. Az ő jelenlétében megszűnt minden tettetés. A bűnös ember nyomorúsága Isten könyörülő irgalma – íme, ez volt az evangélium igazsága Jézus Krisztusban. Gyülekezetének ebben az igazságban kellene élnie. Ezért adott hatalmat az övéinek arra, hogy a bűnösök

bűnvallását meghallgassák, s a bűnt az ő nevében megbocsássák. „A kiknek bűneit megbocsátjátok, megbocsátatnak azoknak; akikét megtartjátok, megtartatnak.” (Jn 20,23) [...]

A keresztény közösségben testvéri bűnvallásra és megbocsátásra való felhívás tehát Isten csodálatos kegyelméhez szólít a gyülekezetben.

A bűnvallással Jézus Krisztus közösségéhez jutok. A bűn azt akarja, hogy magamra maradjak, el akar szakítani a közösségtől. Minél jobban magamba zárkózom, annál pusztítóbban vesz rajtam hatalmat a bűn, s minél mélyebben keveredem a bűnbe, annál reménytelenebb a magány. A bűn el akar rejtőzni. Menekül a világságtól. A hallgatás sötétségében egész belsőmet megmérgezi. Mindez a vallásos közösség kebelén belül is megtörténhet. A bűnvallással az evangélium ragyogása árad el a magába zárkózott szív éjszakáján. A bűn napvilágra kényszerül. Ami kimondatlan volt, nyílt vallomássá lesz.

Minden eltitkolt, minden elrejtett dolog napvilágra jut. Nehéz harcot kell

Dietrich Bonhoeffer: *Közösségben*. Fordította Boros Attila. Harmat Kiadó – Luther Kiadó, Budapest, 2020. 2., javított kiadás.

megadja magát, kiszolgáltatja minden gonoszságát, egészen odaadja szívét Istennek – és minden bűnére bocsánatot nyer

KÉPÜNK ILLUSZTRÁCIÓ

megvívnom, míg eljutok a nyílt bűnvallásig. Ám Isten összetöri az érckapukat és a vaszárakat (Zsolt 107,16). Azzal, hogy bűnöm megvallása keresztény testvérim jelenlétében történik, az öngazolás utolsó mentsvára is összeomlik. A bűnös

a közösségben Jézus Krisztussal és testvérel. A kimondott, megvallott bűn teljesen elerőtlenedett. Lelepleződött mint bűn, és ítéletre jutott. Nem rombolhatja tovább a közösséget.

Forrás: Dietrich Bonhoeffer: *Közösségben*

Nem elég vasárnapi kereszténynek lenni

Látogatóban a debreceni evangélikus gyülekezetben

Magyarország második legnépesebb településén, a több mint kétszáz ezer fős cívisvárosban a református Nagytemplomtól, azaz a város főterétől néhány percnyi sétára áll az evangélikus templom és a hozzá tartozó épületkomplexum. Bár a gyülekezet a felekezeti számarányokat tekintve kicsi, de elkötelezett és nyitott közösséget alkotva igyekszik az evangélikusságot képviselni Debrecenben. Hogy miként tud egy ezerötszáz főt számláló egyházközség a három másik történelmi felekezet mellett láthatóan evangélikus lenni? Erről beszélgettünk Asztalos Richárd parókus lelkésszel, Abaffy Zoltán felügyelővel és néhány gyülekezeti taggal.

„Sajátos a helyzetünk a »kálvinista Rómában«, hiszen itt nemcsak a református egyház rendelkezik püspökséggel és nagy hagyománnyal, hanem római katolikus püspöki és görögkatolikus érseki székhely is Debrecen. Speciális továbbá az is, hogy egész Hajdú-Bihar megyében ez az egy temploma van az evangélikus egyháznak. Minden tevékenységünk azt célozza, hogy e speciális körülmények között láthatóan evangélikusok legyünk” – fogalmazott Abaffy Zoltán, a Debreceni Evangélikus Egyházközség felügyelője, egyúttal a Magyarországi Evangélikus Egyház Zsinatának nem lelkészi elnöke.

Evangélikusként a kálvinista Rómában

Bár az elmondottak azt sugallják, hogy mint kis gyülekezetnek nehéz evangélikusként érvényesülni, a valóság mást mutat – tette hozzá mindehhez a felügyelő. A kitartó, alázatos munka és az elkötelezettség idővel meghozza gyümölcseit: „Egyházunk stratégiájának megfelelően az utóbbi években egyre jobban erősíteni kezdtük – a rendszeres istentiszteleti és gyülekezeti alkalmakon túl – olyan programok szervezését, amelyek a városban is láthatóvá teszik a közösséget.”

Ilyen többek között a 2016-ban indított lutheránus szabadegyetem, a templomi hangversenyek vagy az idén megnyitott bölcsőde is. Nagy figyelmet fordítanak arra is, hogy Debrecen életében, a központi rendezvényeken részt

vegyenek, kapcsolatot tartsanak a helyi sajtóval, és időről időre hírt adjanak a gyülekezet életéről, valamint együttműködjenek a város vezetésével és a többi felekezettel egyaránt.

FOTÓ: A DEBRECENI GYÜLEKEZET ARCHÍVUMÁBÓL

Utóbbira egy láttató példa a *Szólj be a papnak!* elnevezésű ökumenikus kezdeményezés, amely a fiatalokat és középkorúakat célzó rendezvényeivel viszi a templom falain túlra az egyház hangját. „Ennek hatására több helyen megállítanak, megszólítanak, a gyülekezet számára eddig ismeretlenekkel sikerül kapcsolatba kerülni” – mesélte Asztalos Richárd.

A tíz éve ordinált lelkész 2016 óta szolgál Debrecenben. „Korábban a Tokaj

és Környéke Evangélikus Egyházközség negyven év utáni első helyben szolgáló lelkésze voltam, ott megismertem, hogy mit jelent nyolc település kicsiny evangélikussága számára szórányszóhelyzetben hirdetni Isten igéjét. Debrecenben ezeket a tapasztalataimat kamatoztatom, valamint arra törekszem, hogy minél inkább befogadó, látható, hívogató közösséggé váljunk” – mondja. A gyülekezet közösségével kapcsolatban hangsúlyozza: „Erőteljes lutheránus jelenlétet kívánunk a városban felmutatni, ehhez szükséges, hogy ne csak a lelkész, hanem a gyülekezet is proaktív legyen, és tudjunk együtt munkálkodni.

A legnagyobb öröm – teszi hozzá –, ha egy-egy ember úgy kerül a közösségünkbe, hogy valaki hívta az alkalmunkra.”

Igeközpontú közösségépítés

Nemcsak egyházunk, hanem általában a keresztény felekezetek számára is nagy feladat, hogyan szólítsák és tartsák meg a fiatalokat.

Abaffy Zoltán azonban örömmel említi: „Az utóbbi években felerősödött a fiatalok részvétele a gyülekezeti életben. Asztalos Richárd megszólító szolgálatának köszönhetően egyre dinamikusabban fejlődik az ifjúsági munka. Nálunk a konfirmandusok itt maradnak, sőt szolgálóként részt vesznek a gyülekezeti alkalmakon is.” Ehhez szükségesek a korosztályok igényeit figyelembe vevő, egyben tartalmasan felépített rendezvények, mint a gyülekezeti napok, családi programok, filmklubok, előadások, hangversenyek, sőt szédervacsora szervezése

is. „Ezeknek mindenképpen közösségépítő és közösségformáló hatásuk van, összekötik és megismertetik a gyülekezet tagjait egymással. Ezek által válunk olyanokká, mintha egy nagy család lennénk” – fogalmaz Abaffy.

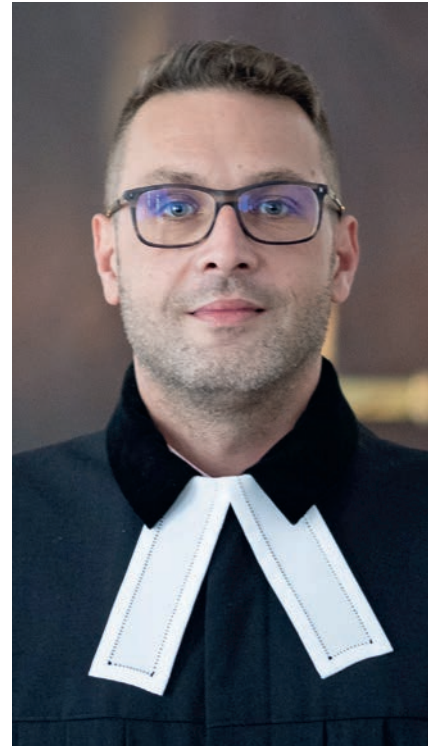
A felügyelő a speciális gyülekezeti alkalmak közül a családi istentiszteleteket emeli ki: „Ekkor a templomban tartott istentisztelet mellett a gyülekezeti házukban a lelkészünk speciális tematika alapján dolgoz fel a jelen lévő családokkal bibliai történeteket. Nagy öröm számomra, hogy nemcsak a templomi istentiszteleten veszünk részt hatvanan-hetvenen, hanem azt láthatom, hogy a családi istentiszteleten is hasonló a létszám. Ezek havi rendszerességű alkalmak, amelyeket szeretetvendégség követ. Ilyenkor több mint százan vagyunk együtt.” Asztalos Richárd a családi nappal kapcsolatban elmondja: ilyenkor trambulint, légvárat is állítanak az udvarra, „igyekszünk minden olyan eszközt használni, mely a családoknak, gyermekeknek színesíti az együttélést”.

Egész életével prédikál

A fiatal lelkésztől megtudjuk, hogy a gyülekezeti alkalmakon, istentiszteleteken és speciális rendezvényeken túl igen fontos teendőként tekint a látogatásokra és az egyéni beszélgetésekre.

„Légy elérhető és szolgálatkész, az emberek pedig ezt meg fogják hálálni – írta lelkészavatásomra egy lelkész testvérem. Valóban, ha segítjük a másikat, ha jelen vagyunk mások nehéz és örömteli élethelyzeteiben, az a gyülekezetépítés egyik meghatározó pillére tud lenni. Vallom, hogy az elérhetőség és a szolgálatkészség minden korosztályt képes megtartani a gyülekezetben – fejt ki Asztalos Richárd. – A lelkész az egész életével prédikál. Volt fiatal, aki tanácsot kért az életéhez, és erről a konditeremben találkozási pontokat. Szolgálatom lényeges tevékenységének tartom, hogy megkérdézzem a másiktól, hogy van, és meg is hallgassam őt. Öröm, hogy nálunk ez nemcsak lelkészi, hanem gyülekezeti szinten is gyakorolt hozzáállás, mert tudjuk, hogy mindannyian szolgálók vagyunk.”

És hogy milyen hatással van mindez a gyülekezet hétköznapjaira? Ottjártunkkor éppen bibliaóra volt, amelyen idősebb és

fiatalabb gyülekezeti tagok ültek egy asztalhoz – a járványhelyzetre tekintettel távolságtartással –, hogy közösen gondolkodjanak Isten igéjéről. A tagok egyike, az idei tanévben a Debreceni Református Kollégium Gimnáziumában érettségiző Kovács Kincső elmondta: ő nemcsak a gyülekezeti ifjúságot ismeri, hanem a közösség idősebb tagjaival is jó a kapcsolata. „Öröm, hogy ismerjük egymást, valóban olyanok vagyunk, mint egy család” – fogalmazott.

Ugyanezt emelte ki Vértesi Ferencné presbiter, nyugalmazott tanítónő is:

FOTÓ: A DEBRECENI GYÜLEKEZET ARCHÍVUMÁBÓL

„Fontos számunkra, hogy ne csak vasárnapi keresztények legyünk, hanem a hétköznapokban is megéljük és hirdessük hitünket, de az is lényeges, hogy tartsuk egymással a kapcsolatot. Ha valakinek valamilyen gondja van, egyből tudunk róla, és lehetőségünk szerint segítünk neki. Ez is hitünk, evangélikusságunk része.”

Szakértelemmel segítő tagok

Mielőtt a gyülekezethez tartozó leendő intézményrendszeréről szólnánk, fontos megemlítenünk az önkéntes szolgálatot. Asztalos Richárd elmondta: „Gyülekeztünk aktív, itt nem megkerüljük, hanem meglátják a feladatokat. Közösségünk egyik tagja telefonon tartja a kapcsolatot a hozzá hasonló korúakkal, és ha betegség vagy gond van, azt jelzi nekem. A bibliaóra sem csak az ige átbeszéléséről, hanem a gyülekezeti közösség életéről is szól, így itt valóban mindenki minden lényegeset tud a másiktól.”

Vannak olyan gyülekezeti tagjaink, akik megkérdezik, hogy a szakértelmükkel miként tudnák segíteni a gyülekezetet – mondja a lelkész. Erre példaként egy új kezdeményezésről számolt be: „Közösségünk egyik tagja nemrégiben mentálhigiénét tanult. Felajánlotta, hogy a gyülekezet idősebb tagjainak egy külön tematikus sorozatot indít, amely az elmagányosodás, az időskori bezárkózás ellen nyújt alternatívát. Örülünk, hogy egy ilyen hiánypótló, egyben igen lényeges kezdeményezésnek tudunk otthont adni.”

A gyülekezet intézményi fejlődésével és terveivel kapcsolatban Abaffy Zoltán kifejti: „2018-ban alapítottuk meg a Szabó Gyula Evangélikus Szeretetszolgálatot. Ennek keretében januártól tizennégy fős bölcsődénk működik, de a tevékenységi körét szélesíteni szeretnénk, többek között idősek nappali ellátása és családsegítés szerepel még a távlati céljaink között. Ezeket a közeljövőben a várossal együttműködve tervezzük elindítani.”

A bölcsődéről megtudjuk: a volt lelkészlakást saját forrásból alakították át a 21. századi nevelési intézménynek megfelelően, míg a korszerű berendezéseket pályázati úton szerezték be. „Hozzánk bármilyen felekezetű család beirathatja a gyermekét, mindenkit örömmel és szeretettel fogadunk. Foglalkozásainkon bibliai történeteket is mondunk, imádságra is tanítjuk a gyermekeket. Ezt a szülők

nyitottan fogadják, a gyermekek pedig örömmel sajátítják el” – mondja Józsné Botos Mariann csecsemő- és kisgyermeknevelő.

Asztalos Richárd a bölcsődével kapcsolatban így fogalmaz: „Ezzel az intézménnyel nem a direkt misszió a cél, sokkal inkább az, hogy az itt növekvő gyermekek és családjaik igen jó és erős tapasztalatot kapjanak arról, hogy mi felkészült szakemberekkel, igényes környezetben, evangélikus küldetésstudattal végezzük szolgálatunkat. Abban bízunk, hogy idővel a családok nemcsak a bölcsődébe jönnek majd, hanem családos gyülekezeti rendezvényeinkre is járnak. Bár még csak idén indult el a bölcsődénk, már most van olyan család,

amelynek a tagjai a templomi közösségünkhöz is csatlakoztak.”

A tervek között szerepel, hogy a kisgyermeknevelésen túl idővel az oktatásban is részt vegyenek, valamint intézményi jellegű diakóniai munkát szeretnének végezni, a bajba jutottakat, az egyedül maradtakat segítve.

A lehetőségek gyülekezete

Beszélgetésünk során visszatértünk arra a már említett speciális helyzetre is, hogy Hajdú-Bihar megyében a debreceni az egyetlen evangélikus templom. „Nagy tehertétel a számunkra, hogy csak Debrecenben van saját ingatlanunk. Az elmúlt években több településen voltak együttműködési kísérleteink más felekezetekkel, hogy istentiszteleteket tudjunk tartani, de ezek nem voltak minden értelemben sikeres kezdeményezések. Abban bízunk, hogy a Szabó Gyula Evangélikus Szeretetszolgálat tevékenységét idővel a környező településekre is ki tudjuk majd terjeszteni. A jövőben létrejövő intézményeink helyet tudnak majd adni a helyben végzett hitéleti tevékenységnek is” – fejezi ki reményét a parókus lelkész.

Ottjártunkkor megtapasztaltuk, hogy a templomudvaron mindig van valaki, aki egy jó szóért, beszélgetésért vagy éppen ügyintézés végett érkezett. Nem csodáljuk, hogy Abaffy Zoltán ezt állapította meg a debreceni evangélikusságról: „Közösségünk a lehetőségek gyülekezete.”

■ GALAMBOS ÁDÁM

FOTÓK: MAGYARI MÁRTON

Csak egy Földünk van

Nemrégiben egy régiségvásáron járva felfigyeltem egy különösen szép földgömbre. Az óceánok és tengerek kékes kagylóval voltak kirakva, a hegyek, völgyek és a síkságok pedig a megfelelő színű kőzetekkel. Négy erős acélláb tartotta. Szép volt, de az ára borsos, és költözködés után már helyet sem tudtam volna találni neki, ezért végül nem vettem meg.

a történetében látjuk: az emberek nem akartak Isten akarata szerint szétszéledni a Földön. Az ilyen méretű összefogás, a világalomra való törekvés, mint ahogyan a történelem során már máskor is megmutatkozott, Isten hatalma ellen irányul; azért, hogy az ember Isten fölé kerüljön, maga legyen isten.

A keresztyén üzenethez természetesen hozzátartozik az emberiség jövődó

hogy nyitott legyen a társadalmi kérdések irányában. A lutheri teológia alapvetően a „két birodalom” tanításán nyugszik, amely által elismeri a világi rend viszonylagos autonómiáját. A világ a saját, bűnnek alávetett mechanizmusa szerint működik.

Újabb irányzatok szorosabb összefüggést vélnek, akarnak látni Jézus Krisztus visszajövetelének eszkatologikus várása és a világi folyamatok között. Hol van a határ, mi az, amibe még beleszólhat a keresztyénység – esetleg bele is kell szólnia –, és mi az, amibe már éppen nem? A római katolikus egyház némileg más helyzetben van, mivel a Vatikán mint önálló állam olyan fórumokon is hallathatja a hangját, amelyekre csak államok képviselői jutnak el.

Általában elmondhatjuk, hogy az egyházak igazából csak a tudatformáláson keresztül tudnak hatni a nemzetközi viszonyokra. És itt a helyi közösségekre kell gondolni. Egy svájci lelkész barátom, aki egyébként erdélyi szász származású, évek óta részt vesz a vidéki térségekben működő egyházak nemzetközi társaságának (International Rural Churches Association – IRCA) munkájában. Elmondta, hogy a legtöbb aktivitást a globalizációval szemben fejtik ki; azért, hogy a közösségeknek segítsenek sajátosságaik megőrzésében. Ez a mi feladatunk is, hiszen a gyülekezetek sokat tehetnek azért, hogy az emberek számára elérhetőbb legyen a világ. Sajnos már kevés az, hogy jó esetben vasárnaponként eljönnek az emberek a templomba, a véleményüket is hallatniuk kell a helyi és országos kérdésekben.

Nagyobb szükség lenne a keresztyének együtt munkálkodására. Eközben akár azt is meg lehetne mutatni, hogy keresztyén módon is lehet termelni, kereskedni, gazdálkodni. A nemrégiben megtartott aratási hálaadás vagy a teremtés ünnepe jó alkalom lehetett arra, hogy mindnyájan elgondolkodjunk: csak egy Földünk van, amelyre – és persze egymásra is – jobban kellene vigyáznunk. A sok elszomorító és aggodalmat keltő jelenséget látva csak egy a reménységünk: van mennyei hazánk, van mennyei otthonunk Istennél a Jézus Krisztus által.

■ KOHÁRY FERENC lelkész

KÉPÜNK ILLUSZTRÁCIÓ - FOTÓ: JULIANA KOZOSKI / UNSPLASH.COM

Ennek kapcsán egy történet jutott eszembe. Egy ember elment a Külügyminisztériumba, és bejelentette, hogy szeretne kivándorolni. A hivatalban nem kérdezték különösebben, hanem a kezébe nyomtak egy földgömböt: válasszon egy országot. Emberünk jó sokáig forgatta, nézegette, majd megszólalt: „Tessék mondani, másik földgömb nincs?”

Történetünk rávilágít arra, hogy az előnyök mellett milyen hátrányokkal is jár az, ha valaki jól ismeri a világot, ha minden országról tudja, hogy ott milyen viszonyok vannak. A globalizáció korszakában már házhoz jönnek az előnyök és persze velük együtt egyre inkább a problémák is; gondoljunk csak a most tomboló koronavírus-járványra.

Teológiai szempontból nézve a világ, az emberiség egységesülése az Isten akaratával való szembenállást jelenti, amit 1Móz 11-ben, Bábel tornya építésének

egységéről való meggyőződés. Ez az egység az egy teremtettségen, az egy megváltáson és az egy üdvösségen alapszik. Ezt azonban nem mi hozzuk létre, legfeljebb csak elősegítjük vagy hátráltatjuk, de megakadályozni nem tudjuk. Ettől függetlenül árgus szemekkel és nagy aggodalommal figyeljük, ha egy nagy ország világalomra tör, mint teszi most Kína, vagy ha az Európai Unió vezetősége a tagállamok és vele a népek önrendelkezését akarja csorbítani, ezzel együtt a keresztyén szokások és értékek alkalmazását is. Mindezen túl ott van Izrael és az arab világ konfliktusa, amelynek bármikor végzetes következménye lehet.

Persze feltehetjük a kérdést: kell-e, szabad-e félnie a keresztyén embernek mindezekről? Erre mindenki a hitének mértéke szerint tudja megadni a választ.

Az evangélikus szociáletika visszatükörzi a protestantizmus azon készségét,

Mi a dolgunk keresztényként a járványhelyzetben?

A koronavírus-járvány második hullámában egészen más kihívások előtt állunk, mint a tavaszi első hullám idején. Akkor a magyar emberek engedelmességéből vizsgáztak, az eredmények ismeretében jól. Most a kormányzat kevésbé szigorú intézkedések, sok területen inkább ajánlások segítségével igyekszik működésben tartani a gazdaságot és az oktatást. Így, hogy enyhébb mértékű a felülről ránk kényszerített korlátozás, egyéni felelősségvállalásból kell vizsgáznunk. A helyzetet elnézve nem lesz túl fényes az eredmény. Ezért is fontos, hogy keresztény közösségeinkben is beszéljünk az egyéni felelőségről.

Mi lehet az alapja a felelősségünknek? Már a teremtést követően olvassuk az embernek adott parancsot, hogy „művelje és őrizze” az Édent (1Móz 2,15). Mára már egészen tisztán látjuk, hogy ebben az egy mondatban is ott van az ember felelőssége mindenért, amit Istentől ajándékba kapott. Miközben a környezetvédelem eléggé érzékeny témává vált, az egymás iránt viselt felelősségünkben még nem érezhető ez az áttörés.

Egyéni felelősségvállalás. Az Újszövetségben Pál apostolnál találunk jó útmutatást: „Minden szabad, de nem minden használ. Minden szabad, de nem minden épít.” (1Kor 10,23) Pál ugyan egészen más helyzetben szólal meg, de a hangsúlyt ugyanúgy az egyéni felelőségre helyezi, melyet a keresztény ember nap mint nap megtapasztal. Attól, hogy hívóvé lesz valaki, nem kap különleges védelmet, amely megóvná a veszélyes dolgoktól, de iránymutatást igen, hogy mi a helyes, és mi nem. Nem kötelező feladatokat kell teljesíteni, hanem döntéseket kell hozni, megítélve, mi a helyes, mi az, ami használ, ami épít. Mert minden szabad. A legfontosabb evangélikus hitvallás, az *Ágostai hitvallás* a szabad akaratról szóló 18. cikkében hangsúlyozza, hogy „az emberi akaratnak van annyi szabadsága, hogy becsületos világi életet tudjon folytatni, és választani tudjon olyan dolgok közül, amelyek az értelem hatáskörébe tartoznak”. Ennek alapján jelen helyzetünkben nem valamilyen különleges isteni kinyilatkoztatásra kell várnunk, hanem az értelem hatáskörében döntenünk kell a helyes útról.

Mind az evangélikus lelkészek ordinációi esküjében, mind pedig a gyülekezeti vagy más szolgálatba való beiktatáskor szerepel a „reánk bízottak” pásztorolása. Nyilván egyéni kegyességi, habitusbeli és lelkeségi kérdés is, hogy ilyen helyzetben a felelősségvállalás mennyire tartozik a pásztorolás feladatkörébe. Nem mindenki érzi lelkipásztori felelősségének, hogy megnyilatkozzon politikai jellegű témákban, mint például a migránsválság vagy a Színház- és Filmművészeti Egyetem ügye. A koronavírus elleni védekezésünk ugyanakkor nem sorolható ide, hiszen mindenkire veszélyt jelent, és mindannyian veszélyt jelenthetünk egymásra nézve. Most vagyunk abban a határhelyzetben, amikor a reánk bízottakért viselt felelősség okán meg kell szólalnunk, és cselekednünk is kell.

Veszélyes viszonyulások. Megszólalásunk és cselekvésünk jelentőségét fokozza, hogy számosan tagadják a vírus létezését és valós veszélyét. Miután sokakban semmilyen tekintélytiszteltet nem él, ránk is érvényes lett az orosz származású amerikai író, Isaac Asimov 1980-ban leírt gondolata: „Az Egyesült Államokban van egyfajta kultusza a tudatlanságnak, és mindig is volt. A hajlam az antiintellektualizmusra mindenütt jelen van, átszövi a politikai és kulturális életet. Mindez abból a hamis véleményből táplálkozik, hogy a demokrácia azt jelenti: az én tudatlanságom ugyanolyan jó, mint a te tudásod.”

Ezt csak erősíti, hogy az összeesküvés-elméletekhez, a benne hívőkhöz és a terjesztőihez csatlakozni vonzó. Az ember azt érzi, hogy mégiscsak tagja egy közös-

ségnek, amely valamilyen, csak a kiválasztottaknak adatott misztikus tudás birtokában van. Annál inkább veszélyes ez, mivel ismert, közösségeket vezető, azokért felelősséggel tartozó, valamint véleményformáló személyiségek is megnyilvánulnak ilyen irányban.

Ami tehetünk. Rajtunk van annak a felelőssége, hogy józanul, követve a mértékadó kutatók, virológusok, orvosok megnyilatkozásait, megszólaljunk, és közvetítsük azt, ami nem tűnik misztikusnak és titokzatosnak, mégis életet mentő lehet. Nem lehetünk eléggé óvatosak, és senki sem lehet túl óvatos.

Nem mi fogjuk megtalálni a vírus elenszerét. De ez nem jogosít fel bennün-

KÉPUNK ILLUSZTRÁCIÓ - FOTÓ: ODD ANDERSEN / GETTY IMAGES

ket arra, hogy ami a lehetőségeink között szerepel, azt ne tegyük meg felelőséggel. Ez a felelősség ma abban áll, hogy komolyan veszem-e a világi felsőbbbség ajánlásait: szabályos maszkviselés, fertőtlenítés, másfél méter távolság. Ennyit biztosan tehetünk, és mindenképp tegyünk meg. Ez mindannyiunk felelőssége.

■ NAGY ZOLTÁN

Az írás eredetije a Kötőszó evangélikus közéleti blogon jelent meg szeptember 17-én.

Morális kérdések a színpadokon

Négy nézőtéri beszámoló

Bár eleinte furcsa, de hozzá lehet szokni, hogy az új évadban lázméréssel indul a színházi este, és árgus szemekkel figyelik, hogy mindenki szabályosan viseli-e a maszkot. Ám mindez elenyésző kellemetlenség, mert jobbnál jobb előadások várják az érdeklődőket a járvány után újraéledő és még mindig sokszínű budapesti színházi életben. A most ajánlott négy színdarab mindegyikében etikai kérdések, elhibázott döntések, a megoldás és a megbocsátás lehetőségei kerülnek színre, ám más-más módokon. A néző pedig hol nevet, hol a sírással küszködik. Különböző műfajok, eltérő történetek; ami közös: a minőségi szórakozás.

FOTÓ: SZKÁROSSY ZSUZSA

Két pápa disputája. Az Anthony McCarten új-zélandi író forgatókönyvéből készült, *A két pápa* című angol-olasz-argentin-amerikai filmet tavaly év végétől vetítették a mozikban, illetve megtekinthető a Netflix médiaszolgáltató csatornán. Az izgalmas vitákat kiváltó, ám nagyrészt fiktív történet magyar színpadi változatát Vecsei H. Miklós rendezte, és a budapesti Rózsavölgyi Szalon Arts & Caféban mutatták be szeptemberben.

A pápának pápaként kell meghalnia is. Nem lehet lemondania a szentatya-ságról, kivéve, ha súlyos vagy gyógyíthatatlan betegségben szenved. Ezt a hétszáz éves hagyományt törte meg 2013. február 11-én XVI. Benedek pápa, ami-

kor lemondott. A konklávé pár nap múlva az argentin Jorge Bergogliót választotta pápává, aki Assisi Szent Ferenc nyomán Ferencként lett a katolikus egyház feje.

McCarten előbb regényre, majd színdarabbá írta – film csak később lett belőle – a két pápa történetét, akik szinte semmiben sem hasonlítanak, és semmiben sem értenek egyet. A konzervatív Benedek Mozartot játszik, a progresszív Bergoglio Beatlest dúdol, és ez csak a legbájosabb különbség kettejük között. Benedek – pápasága előtt Joseph Ratzinger bíboros – a dogmák védelmezője, érsek korában „Isten rottweilerének” is nevezték. Bergoglio bíboros karizmatikus, életvidám, mégis puritán argentin.

A darab a lelkiismeret-krízis drámája. Mindkét embert kísérti a bűn érzete: Benedeket azért, mert az elmúlt években a katolikus egyházban napvilágra került szexuális visszaélések tárgyalásakor „túlvédelmelte” a papjait, Bergogliót azért, mert nem tudta megvédeni követőit a hetvenes-nyolcvanas években az argentin katonai juntától. A darab a két pápa elképzelt teológiai és az egyház jövőjét firtató vitáit mutatja be. Mindamellert saját hitünkkel és egyházunkkal kapcsolatban is gondolkodásra készítet, és nagy erénye, hogy mer olykor jólesően humoros is lenni.

A kamara-előadás szereplői Lukács Sándor, Jordán Tamás, Molnár Piroška és Trokán Anna. Mindegyikük figurája kulcsfontosságú, és a színészek élnek is a szerepük adta lehetőségekkel, legyen az épp a humor eszköze vagy egy drámai döntés hiteles közvetítése. Az autentikus, mégis modern jelmezeket Vecsei Kinga Réta tervezte. A vetített háttér pedig izgalmas közeget teremt, de nem idegenít el. Vecsei H. Miklós rendezése ötletgazdag, jó színészvezetésű, eltalált arányérzékű munka.

A kassai polgárok dilemmája. Márai Sándor egyik legismertebb műve, *A kassai polgárok* a 14. századba röpíti vissza a nézőt. Ám a Nemzeti Színház legújabb bemutatója – Szabó K. István rendezése – nem csupán utazás a múltba: máig aktuális kérdésekkel szembesülünk hűségéről, igazságról, törvényről, hitről és szenvedélyről.

János mester, a kőfaragó-szobrász sorsa köré fonódik a történet, melyben a múzsa szerepét betöltő Genovéva (a kőfaragó árván maradt unokahúga) szerepe meghatározó. A tizenöt esztendő lány nem csak a férfi szívét rabolta el: anyagi ábrázata és fiatal kora ellenére a benne feléledő nő és a nőiességével kedvére játszadozó ember vonásai már igencsak ördögi arcot mutatnak. Ám úgy tűnik, nélküle meghal az alkotószellem, és a kőből nem évszázadokon át fennmaradó, a templom kapuja fölé kerülő szobor lesz, hanem csupán dísztagy.

A történet azonban nem csak alkotásról, szenvedélyről, a kőfaragó belső harcáról szól: mindeközben megtámadják várost. A király által eladott Kassát a nádor embertelen hadaitól kell megvédeni, szembe kell szállni a megszállókkal. János mester hosszas vívódás után mégis a városvédők élére áll. Faragóvészőjétől hal meg a nádor is.

Lesz-e béke a zsarnok halálával és más veszteségek után? Visszatérhet-e az alkotói ihlet, a belső nyugalom, ha bűnösségünk tudata nyomaszt? Kik azok a mindenkori támadók, akik sorsunkat ily módon megpecsételhetik? A kérdések nem csupán a 14. századi Kassát érintik.

János mester szerepében Rátóti Zoltán játssza átütő erővel. Felesége, az erős jellemű, mégis törekeny Ágnes asszony Tóth Augusztia megrázóan szép játékában kel életre.

Hol a határ? A *Határátlépések* friss, ropogós kortárs színdarab, melyet Dömötör András rendező, Deés Enikő dramaturg, Benedek Albert, a rendező munkatársa és az előadás szereplői – Járó Zsuzsa, Mészáros Máté, Ötvös András, Péter Kata, Schruff Milán – írtak az Orlai Produkció számára.

Az előadás, amely személyes élményekből építkezik, határátlépéseket felvonultató jelenetek láncolata, legyen szó a barátságot és a párkapcsolatot elválasztó vonalról, a szülő-gyerek viták határaitól és megannyi izgalmas társaskapcsolati vagy épp egyéni határhelyzetről. A sárga-fekete látványvilágú, a határjelzők színeit visszahozó darab pár székkel és egy-két kellelkel dolgozik. A színészekről szinte eszköz nélküli játékot látunk, így maximálisan az alakításokon, az élethelyzeteken van a hangsúly.

Mindennek van határa; állandóan feszegettjük a határainkat; a határ a csillagos ég; tartsuk tiszteletben egymás határait – szólások, melyekben a határokat

FOTÓ: HATSZÍN TEÁTRUM

emlegetjük. De ha a közéletünkre gondolunk, van határzár, határvédelem... Sokszor kerül elő ez a bizonyos vonal, mely sok mindent meghatároz, olykor megvéd, de van, amikor gátol.

Az alig százperces előadás pergő ritmusú, a közönséget is bevonó, elének hatalmas tükröt tartó történet. (Az előadásokat a Katona József Színház nagyszínpadán tartják meg; a Hatszín Teátrum a koronavírus-járvány második hulláma miatt átmenetileg bezárt.)

Kikacsintások. Ruzante (Angelo Beolco) *A csapodár madárka* című műve Peer Krisztián átíratában látható a Radnóti Színház legújabb előadásában. A *Csapo-*

dárok ugyan középkori komédia, ám most komoly ráncfelvarrás után került a színpadra. És bár a korabeli népi környezet trágárságát igen humorosan, frappánsan próbálják meg elkerülni, mégis tizennégy éven felülieknek ajánlott komédiáról beszélünk, mivel a témája a nők és a férfiak viszonya, a nők és a közállapotok helyzete.

Hiába telt el a keletkezése óta csaknem ötszáz év, Ruzante komédiája nagyon is fontos kérdéseket taglal. A fiatal feleség és a körülötte legyeskedő három férfi, a férj, a koma és a katona története az emberi esendőségről és aljasságról ad mindenkor ismerős képet. Peer Krisztián átíratában a korabeli figurák, ügyeskedéseik és viszonyaik kortárs életfilozófiákként és kapcsolati dinamikákként jelennek meg. Szöcs Artur ebből rendezett egy újragondolt, az embert gyarlóságában is humorral megmutató, magunkkal is játékos szembenézésre készítő, mégis kicsit sötét tónusú komédiát.

A színpadon Bálint András monológjai olyan kitűnő életvezetési stand-upok, hogy önmagukban is megállnák a helyüket. Pál András, Rusznák András, Baki Dániel karakterei a férfiak és általában az emberek seregnyi, ám nem túl nemes arcát hozzák remek játékkal. Sodró Eliza a történet fókuszában lévő nőként csavarja ujjá köré a férfiakat és a nézőket is, egy-egy pillantása, humora, hangja zsigeri tehetségről árulkodik. Rozs Tamás zenéje pedig a hab a túlbujánzó humorú előadás tortáján.

■ K. B.

FOTÓ: BÁCSI ROBERT LÁSZLÓ

PIROS, PIROS!

Nem szerettem a piros színt. Nem tudom, kislányként volt-e ilyen ruhám, de valószínű, hogy a szűkös anyagiak miatt inkább olyan dolgokat vettem a szüleim, amelyeket aztán az öcsém is hordani tudott. Később meg szégyenlős kamaszként nem kerestem a feltűnést. A piros olyan volt nekem, mint egy nagy kiáltás: „Ide nézzetek!” A magam részéről a legkevésbé sem vágytam rá, hogy épp én kerüljek a figyelem középpontjába. Aztán ahogy fiatal nőként tanítani kezdtem, már világos volt, hogy a gyerekek miatt muszáj kicsit kilépni a szürke egérke szerepéből. Jó, hát akkor kék, esetleg zöld. De piros?! Na, az nem! Az a magabiztos emberek színe, nem vallana rám.

Így telt el sok-sok év. Aztán férjhez mentem, megszülettek a gyerekeink. Az ő szép szőke hajukhoz elővettem a színeket, rajtuk minden tetszett nekem. Bátran használtam sárgát, rózsaszínt és pirosat is, annyira jó volt gyönyörködni bennük. Telt-múlt az idő, ők megnőttek, fölöttem eljártak az évek. Aztán pár éve, közel az ötvenhez valami megbolydult a pirosfelfogásomban. Hordani kezdtem, pedig ezt sose hittem volna magamról.

Egy kislánnyal kezdődött. Mint egy kis riadt veréb, olyan volt, ahogy a folyosón gubbasztott a sarokban, a függöny mögött. A haja igénytelenül csáléra nyírva, a táskája szakadt, a ruhája lóg róla, mintha egyáltalán nem számítana senkinek, hogy jó-e neki, vagy sem. Óvatosan közelítettem meg. Beszédbe elegyedtünk, aztán a találkozásaink során sok mindent megtudtam róla. Emi – nevezük most így – két idősebb testvérével együtt a szülei válása után került az egyik olyan faluba, ahol tanítok. Nem kellett se apának, se anyának, se a nagyszülőknek, és az a rokon, aki végül befogadta őket, nem örült nekik, csak becsületből mondott igent rájuk.

Ahogy összebarátkoztunk, több dolgot is elmesélt magukról. Például hogy a nagy házban ők egy közös szobában húzzák meg magukat hárman a testvéreivel. Ott van a nyolcadikos bátyja, aki sokat kiabál, rugdossa az ajtót, meg veri a szekrény oldalát. Néha még ő is fél tőle. És ott van a hatodikos nővére, aki titokban túlvizsgálja a kezét, és hánytartja magát, hogy ne legyen túlsúlyos. Pedig nem is az. Mitől lenne? Enni az iskolában kapnak, otthon csak hétvégeken. Régebben elfogadtak a szomszédtól almát, szilvát, körtét, de megtiltották nekik.

Eminek nagyon hiányoztak a szülei. Úgy emlékezett, jó volt, míg velük voltak, bár az anyukája sokat kiabált, és apa sokszor jött haza részegen, de „ott még voltak színek”. Ezt először nem érttem, mégsem mertem belekérdezni, mert csak dőlt belőle a szó. Például hogy jó lenne egy cipő. Amit most hord, az egy öreg nénié volt, aki nemrég halt meg. A mérete elvileg jó, de nagyon furcsa érzés benne lenni. Néztem, megrázóan néni is az a cipő, csakugyan nem valami szívderítő.

Meg ott van az úszás – mesélt tovább Emi. Oda fürdőruha kellene, olyan csillogós anyagból, mint a mesékben a delfinek

bőre. De a gondozójuk nem ad ki erre pénzt. Azt kérte az iskolától, hogy a negyedikes gyerek hadd legyen meztelenül a vízben, hisz fürdőruhát venni fölösleges kiadás: azért a tizenöt alkalomért, ami kötelező, nem költene rá. A tanára felajánlotta, hogy hoz a kislány számára olyat, amit kinőtt náluk valaki, de nem fogadták el. Emi tehát nem úszik a többiekkel, csak ott van az órán az uszodában, és nézi az osztálytársai vidám lubickolását. Arról álmodozik, hogy ha nagyobb lesz, majd kipróbálja a strandolást.

A testvérei kinőtt ruháit kapja meg, csak egy kicsit kellemetlen ez is, mert az ő testalkata nem egyezik az övékével. Van, ami túl hosszú, például a nadrágok szára. Van, ami bő rá, vagy éppen rövid az ujjá. Amit tud, azt megvarrja magának, amit nem, azzal kicsit küszködik. A táskát például nem tudta helyrehozni, beletört a tű. Ki is kapott érte.

Az iskolában van közös színes ceruza, azzal nagyon szeret rajzolni, de otthon nem lehet, mert csak szétszórják, és rendtelenséget csinálnának. Az egyik tankönyvhöz szókartyákat is kaptak, ezekkel szívesen játszottak a lánytestvérével, de Emi elnevette magát, és a befogadójukat zavarta a zaj, így elvette tőlük a játékot.

– Az hiányzik, hogy nincsenek színek – ismételte meg.

A tankönyveit is szívesen nézegette, de otthon már nem kaphatja meg őket, nehogy összegyűrdjenek. Más könyv meg náluk nincs, ami gyerekeknek való lenne.

Emi nem csak nekem tűnt fel, a tanárok közül többen is próbáltunk segíteni neki. Csomagot készítettünk, elvittük. Nem fogadták el. Csak beakasztottuk a kerítésen; nem kaphatták meg a gyerekek, kitették a kuka tetejére. Ami játék vagy színes ceruza hozzájuk került, az nyomtalanul tűnt el. Emi életében nem lehettek színek.

– Ne szokja meg a fölösleges luxust, mert aztán csak annál jobban hiányzik majd neki, ha nem lesz – mondta a gondozójuk.

Érveltünk, tanakodtunk, segítséget kértünk. Semmi eredménye nem lett. A gyerekek körülményei nem hagynak kívánnivalót maguk után. Munkára vannak nevelve, ami a későbbi boldogulásuk szempontjából fontos. Mindenből elég darab van nekik. A gyámügy emberei szétárták a karjukat, és elismerően bólintottak. A többihez semmi közünk, beleszólásunk meg főleg nincs.

Több hónap kellett, míg kifogytunk az ötletekből. Egy darabig még téma volt, néha felparázsluk a tanárban a vita, hogy ki mit gondol erről, de a legtöbben már feladtuk.

A tehetetlenség mardosott. Az iskolában mindig megöleltem azokat a gyerekeket, akik odajöttek, mert szükségük van rá. Ez maradt meg Eminek, és persze a beszélgetések. Hittan után időnként még állt az áldás után az ajtóban; ha nem mondott is semmit, mondtam neki, hogy imádkozom érte. Esetleg

megkínáltam valami finomsággal is. De egy nap megkérdezte, hogy szeretem-e. Talán túl gyorsan is vágtam rá, hogy „igen”. Kis keserű fintorral felelt, hogy apa és anya is ezt mondták, mégsem látta őket vagy fél éve. Tudtam, hogy neki már kevés a szó. Bizonyíték kellene. De mi?

– Eszedbe jutok néha? – kérdezte.

– A piros postaládánál, ami a házatok előtt áll, mindennap eszembe jutsz reggel és délben, amikor arra járok. Ezek a te pillanataid azonkívül, amikor a hittanosok között imádkozom érted is.

– Mindennap gondolsz rám? – kérdezte, ami most azt jelentette: mindennap szeretsz?

És akkor hirtelen ötlettől vezérelve ígértem meg neki:

– Amikor gondolok rád, és szeretlek, akkor lesz rajtam valami piros színű. Ez lesz a mi titkos jelünk, jó?

Elnevette magát. Kicsit vállat is vont, hiszi a piszi. De azóta, nos, azóta – mindig van rajtam valami piros.

Az idei tanévben csak korlátozottan működik az ölelés. Kevésbé tudunk meghittten beszélgetni a távolságtartás miatt, de a jelünk működik. Emi, amikor meglát, belepirul az örömbbe, és mosolyog. Ragyog a kék szeme, megmelengeti a szívemet.

Egy idősödő nő talán kicsit furcsa lehet pirosban. De most valamiben biztos vagyok, és bátor is, hogy legalább így kiálljak mellette. Akarom, hogy észrevegye, akinek szántam. A piros most azt jelenti: fontos vagy. És ha egy ember kitart melletted, akkor már van remény, hogy Isten igenis jó, és szeret téged, bárholnan jöttél, bármi vesz körül. Úgyhogy piros, piros! Ezt megteszem érte naponta. És úgy látom, egy kis szín – legalább az arcán – már kezd is megjelenni tőle.

■ FÜLLER TÍMEA

Nem a halál, hanem a megnyugvás

Holtág – gyászolókat kísérő könyv Füller Tímea tollából

„Miért történik ennyi rossz, ennyi rengeteg tragédia idén? Vagy mindig ennyi van, csak nem mind a közelünkben, és ezért nem érezzük őket ilyen élesen, húsba vágóan?” A Ragyogó című novella fiatal szereplői töprengve merengnek el a baljós jeleken, amelyek szomorúvá, csendessé teszik fiatalkoruk egyik meghatározó telét. Fájdalmat, betegséget, elmúlást látnak maguk körül, majd az önmagát megrázó, megújulni, felragyogni képes élet győzelme kimozdítja őket abból a holtágból, amelybe tragédiák sokasága közben kerültek.

Amikor kezünkbe vesszük Füller Tímea új kötetét, mély lelki utazásra készüljünk. Éles, igazi és húsba vágó érzésekre; az írássok bizony egy-egy ponton nem fognak kímélni bennünket. A történetek az emberi élet végső földi határaitól mesélnek.

A könyvet nem lehet úgy végigolvasni, hogy bizonyos pontokon ne kelljen megállni, a saját történetünket az író története mellé odatenni és együtt sírni, együtt emlékezni, együtt a feloldozást keresni. Mert túl a történetekkel és a szereplőkkel való minden azonosulás lehetőségén, a könyv engedi, hogy kiegészítsük a gyermekekre, testvérekre, szülőkre, nagyszülőkre, dédszülőkre, fontos barátokra és kedves ismerősökre való emlékezéssel. Ők elevenednek meg a *Holtág* lapjain, mintha egy rövid időre nyugópontra jutna a gyors sodrásban zajló élet. De a holtággá váló folyó valahol mégis megtalálja a továbbvezető utat, és nem akar otthagyni bennünket a végső elveszettség kétségbeesésében.

Még kimondani is nehéz, de ezek a történetek mind a búcsúzás és az elengedés fájdalmas megküzdéséről szólnak. A halálról, a gyászról, a kudarcainkról, a generációkon át hordozott és feldolgozatlanul hagyott érzéseinkről. Tud fájni minden oldal és minden történet, de a kötet végigolvasása hatalmasat lendíthet a feldolgozatlanságon, a ki nem mondott szavak és az elmaradt ölelések kudarcán. Például Málna történetében egy tízéves kislány gyermeki megérezése és bölcsessége válik azzá az erővé, ami meg tudja mutatni a legnehezebb emberi helyzetek vigasztát és reménységét is.

Füller Tímea *Holtág* című kötete hamarosan megjelenik a Luther Kiadó gondozásában.

Füller Tímea írásai elmesélik nekünk, hogy gyógyír lehet lelkünk fájdalomra a megbékélt, elcsendesülő, Istenre figyelő, hálás emlékezés szereteteinkre. A könyv szeretettel emlékeztet bennünket, hogy hibákkal és bűnökkel terhelt életünk milyen kinccsé is válhat mások számára.

A történetekben megismert emberi életutak távol vannak a tökéletestől, sőt találkozunk olyan szereplőkkel is, akik életükben és halálukban is fájdalmat okoztak szeretteiknek. Mert a valóság, a mi valóságunk ilyen. Jó, hogy őszinte képet látunk magunk előtt, mert akármennyire fáj is, a család, az emberi közösség, a gyülekezet, az egyház is ilyen – szentek és bűnösök

közössége életben és halálban is. Ezért nagy segítség az, hogy a kötet mer formabontó lenni, és a történetek vége nyitott marad. Nyitott egy imádságra, egy elgondolkodtató fohászra, egy bibliai ígére és az érzéseink Isten előtt való őszinte feltárássá. A lelki átvezetést szolgáló gondolatokat Varga Gyöngyi, az Evangélikus Hittudományi Egyetem Őszövetségi Tanszékének vezetője imádságokba foglalta, hogy a történetek lelkigondozói karakterűek is lehessenek, szavakat adva a szánkba és a szívünkbe, segítve, hogy a legnehezebb helyzetben is tudjunk imádságban Istenhez fordulni.

Jó néhány gyülekezeti lelkészi évvel a hátam mögött engem különösen is megszólítottak Füller Tímea történetei. A gyásznak ugyan ezer arcát láttam, de a földi élettől való búcsúzás valóságos megtörténte mindegyikben ugyanaz a fájdalom volt. Álltam kisbaba, fiatal, hirtelen elhunyt felnőtt, öngyilkos, daganatos beteg és időse ember koporsója vagy urnája mellett, megismertem emberi történeteket és sorsokat. Mint lelkésznek nekem ezek a történetek olyanok, mint egy emlékkönyv, amelyben megtalálom azoknak a történetét, akiket el kellett engednünk, és azoknak a gyászolóknak az embert próbáló hitét és reménységét is, akikkel ebben a holtágban együtt kerestük élet és halál értelmét.

Füller Tímea történetei a gyászban és az emlékezésben is a nyugalomról és a hitről beszélnek. Így vall erről a szerző, amikor Marika néni és Jakab bácsira emlékezik, akik annyi kedvességet és annyi szeretetet adtak minden hozzájuk betérőnek: „Őszszel elzarándokolunk a temetőbe, mert az a sírkert gyönyörű. Nem a halálról, hanem a nyugalomról beszél az ember lelkével.” Váljanak a kötet írásai mindenki számára olyan nyugópontokká és olyan holtágakká, ahol test és lélek gyásza megpihenhet, Isten közelében erőt gyűjthet, és az elmúlásban is az örök életre készülhet.

■ PÁNGYÁNSZKY ÁGNES

Álom és valóság között

Mennyiben építjük önmagunkban a szerelmet?
– kérdezi Horvát Lili új filmje

A Felkészülés meghatározatlan ideig tartó együttlétre már hosszú és elgondolkodtató címével is felkelti az érdeklődést. Mondhatni, ma, amikor nagy a válások aránya, és rendkívül sokan „csak úgy” együtt élnek éveken át, mindenféle határok, szabályok, célok nélkül, szinte fájó ezt a címet olvasni, mert benne van a társadalmunkat és főleg a párkeresőket körülölelő bizonytalanság, céltalanság. Horvát Lili második nagyjátékfilmje izgalmas romantikus dráma, amelyet nézve folyamatosan azon gondolkodik a néző: vajon mi a történetben a vágy, és mi a valóság?

Stork Natasa és Bodó Viktor a főszereplői az alkotásnak, amelyben egy szerelmes nő fejében csúszik össze a valóság és a képzelet. És a néző vele együtt bogozhatja ki a szálakat. Egyúttal felteheti magának a kérdést: vajon szerelmesen mennyiben építjük önmagunkban a szerelmi történeteinket? Mennyire másképpen éli meg két ember ugyanazt a szerelmet?

A filmben Márta, a negyvenéves idegsebész lesz szerelmes. Felfelé ívelő amerikai karrierjét hátrahagyva visszatér Budapestre, hogy új életet kezdjen a férfival, akit – úgy érzi – neki teremtettek. Ám hiába utazta át az Atlanti-óceánt: a megbeszélte időpontban nem várja a férfit a Szabadság híd pesti hídfőjénél. Kétségbeesetten a keresésére indul, és amikor rátalál, élete szerelme azt állítja: sohasem látta őt azelőtt.

Mártának e sokk után „újratervezésre” van szüksége. Két lehetséges út áll előtte: visszamenni Amerikába és elfelejteni az egészet, vagy a szeretett férfi közelébe kerülve új életet kezdeni. Az idegsebész nő ez utóbbit választja. És innentől kezdve a néző izgalmas úton vehet részt vele képzelet és valóság között, közben sokszor elbizonytalanodva: vajon reálisak-e a nő érzései, vajon tényleg megtörtént-e a két ember között az a bizonyos első, meghatározó találkozás?

„A Felkészülés... számomra elsősorban a szerelem projektív természetéről szóló személyes történet. A film a szerelmet az örülettől elválasztó, nyugtalanítóan homályos határsávban játszódik. Mennyiben építjük önmagunkban a szerelmi történeteket? Meddig tart a vágyott va-

lóság, és hol kezdődik a realitás?” – fogalmazott filmjéről a rendező.

A történethez pedig kiválóan választotta meg a színészeket. Stork Natasa és Bodó Viktor tetőtől talpig mai ala-

Felkészülés meghatározatlan ideig tartó együttlétre. Magyar romantikus dráma, 2020, 95 perc.

punk 2016/9. számában írtunk, illetve interjút is közöltünk a rendezővel.) A Szerdai Gyerek annak idején elnyerte a Karlovy Vary-i nemzetközi filmfesztivál East of the West versenyprogramjának fődíját, illetve a kritikusokból álló Fedeora-zsúri díját, és számos további rangos nemzetközi fesztiváldíjjal is jutalmazták. Most pedig

JELENFOTÓ A FILMBŐL

kok, eszköztelen játékuk még közelebb hozza a nézőhöz a vásznon látottakat; Lukács Andor, Nagy Zsolt vagy épp Vilmányi Benett alakítása a mai magyar közállapotokat, hangulatot adja vissza, nem nélkülözve az olykor a túlélést segítő humort sem.

A film operatőre a rendező régi alkotótársa, Maly Róbert, aki a Szerdai Gyerek – Horvát Lili 2015-ben készült első nagyjátékfilmje – mellett az Oscar-díjas Mindenkit is jegyzi. (A Szerdai Gyekerről la-

a rendező új filmje kap komoly nemzetközi elismeréseket. Rendkívül pozitívan nyilatkozott róla többek között a Rolling Stone magazin, a Variety és a The New York Times.

A Felkészülés meghatározatlan ideig tartó együttlétre különleges képi és lelkivilágú alkotás, két egymást megismerni vágyó, de félelemmel és fájdalommal teli hétköznapi ember mégsem mindennapi története.

■ KÉZDI BEÁTA

Félelem, aki fél?

„Én nem félek semmitől, Jézus úgyis megvéd” – hallottam egy keresztény ismerősöm elsöprő erejű kijelentését, és menten el is sülyedtem szégyenben: én bizony félek. Talán rosszul csinállok valamit, vagy nem hiszek eléggé, és még csak el sem tudnám játszani ezt a fajta biztonságérzetet... Vagy őszintétlenség volt a szájából, képmutató volt? Nem ünneprontó átgondolni, sőt hasznos tudás lehet, hogy bár az ige szerint valóban „nem a félelem lelkét adta nekünk Isten” (2Tim 1,7), de a józanságét igen.

A hívő közösségek egyik belső „motivációs eszköze” a bizonyágtétel: amikor a testvérek megosztják egymással, elmesélik a történeteiket, hogyan segítettek nekik az Úr, miként óvta meg őket egy-egy nehéz helyzetben, hogyan nem lett visszafordíthatatlan szerencsétlenség a bajból. Óriási erő rejlik ezekben a történetekben, annak a reménységnek a valósága, hogy az Isten minden emberi számítást meghaladva, bármilyen kilátástalan helyzetben képes utat nyitni az életre: vaksötét mélységekben, végeérhetetlen alagutakban, feneketlen nyomorúságtengereken.

Az igének teszünk eleget, ha jól élünk ezekkel a történetekkel, és továbbadjuk őket, ahogyan tette ezt már Dávid király is bizonyágtételeivel, a zsoldárokkal, a próféták és Keresztelő János, az evangélisták és Pál apostol. És persze mindenekelőtt Jézus, akinek minden megnyilvánulása bizonyágtétel volt az élő Isten igazságáról és szeretetéről, sőt maga volt az Isten bizonyágtétele. Tehát ti is „buzdítsátok egymást minden egyes napon, amíg tart a ma, hogy a bűn csábítása közületek senkit meg ne keményítsen” (Zsid 3,13) – hív az ige bennünket is.

Bizony nagy erő rejlik ezekben a történetekben: reménységet adnak, világszágát gyűjtanak, szertefoszlattják a félelmet.

De mi is voltaképpen a félelem? Az a „babonás hit”, amikor azt gondoljuk, hogy ami rossz egyszer megtörtént, szükségszerűen minden hasonló helyzetben ugyanígy fog történni. Ráadásul az emberi elme hajlamos a részletek kiszínezésére, s így már teljes valójában mozzhatjuk fejünkben a lehetségesen bekövetkező helyzetek ezernyi sokaságát. A stressz pedig – a számomra legtalálhatóbb – definíciója szerint a jövőben esetlegesen kiszikló szituáció mindenfajta elképzelhető megoldási útjainak fejben való végigjá-

rása. De valóban ekkora agykapacitásra van kalibrálva az ember? Mert ez így nem más, mint egy lefelé húzó spirál.

Páni félelemben torkollik, amikor az ezek kapcsán az agyban lejátszódó biokémiai folyamatok egészségtelen módon „eluralják” a döntésképeséget, és kontrollálatlanul önálló életre kelnek – ilyenkor a józanság visszanyeréséhez külső segítségre is szükség lehet, ami időnként nehéz, de nem lehetetlen döntés, és a továbblépéshez feltétlenül szükséges.

Félelem, stressz, pánik – egy tőről fakadnak: bizalmatlanság, kicsinyhitűség, kételkedés. „Könyörüljétek azokon, akik kértelkednek, mentsétek meg őket, kiragadva a tűzből. Másokon is könyörüljétek, de félelemmel...” (Júd 22–23)

Most akkor szabad félni, vagy nem? Jézus maga szólít fel: „Ne féljétek azoktól, akik a testet megölik, de a lelket meg nem ölhetik. Inkább attól féljétek, aki mind a lelket, mind a testet elpusztíthatja a gyehennában.” (Mt 10,28) Hogy ki ez? Aki bűnre visz.

Belső riasztórendszer

Olvastam egyszer egy könyvet egy amerikai nyomozó, Joe Navarro tollából, aki hosszú évekig profilelemzőként dolgozott az FBI-nál [az Amerikai Egyesült Államok szövetségi szintű nyomozó szerve – a szerk.]. Pályája során munkatársai-val több ezer bűnöző portréját próbálta digitálisan rendszerezni azon vonások alapján, amelyek valószínűsítenek bizonyos elkövetői magatartásokat. Az erről írt, *Veszélyes személyiségek* című kötet utószava riadót fúj: a vizsgálódásokból egyértelműen kiderül, hogy bizonyos személyes benyomások és megérzések csalahatatlannal működnek. Rámutat arra, hogy az áldozatok az esetek nagy részében utólag arról számoltak be, hogy már voltak előjelei, sejtéseik, ellenérz-

seik, amelyek figyelmeztettek arra, hogy bűncselekmény van készülöben – csak ők nem vettek róluk tudomást.

A szerző nyomatékosan felhívja a figyelmet: ha szorult helyzetekben hallgattunk a megérzéseink jelzésére, és még időben megtesszük a kellő óvintézkedéseket, sok-sok sajnálatos bűntény elkerülhető, rengeteg áldozat megkímélhető. A szakember mondja.

KÉPÜNK ILLUSZTRÁCIÓ - FOTÓ: BALU GASPAR / UNSPLASH.COM

Isten beépített biztonsági berendezéssel látta el az embert, jelzőrendszerrel, amely veszély esetén fiziológias folyamatokat indít be a szervezetben, hogy megóvja, és menekülésre készítse az adott helyzetből. Betegségre utal, ha ez a fi-

nomhangolás oly mértékben eltompult, hogy alarmírózó, gátló funkcióját nem képes ellátni – nemkülönben a saját bűneink tekintetében. Mélységesen elszomorító, hogy korunk bizonyos hatásai már az egész kicsi gyerekeknél módszeresen leépítik ezt az érzékeny riasztórendszert.

Ahol a félelem jó helyen van

Shrek, Jabba, WOW, Horror Barbie... „De cuiki! Az csak mese! Nincs fantáziád, nem értheted” – általában ezt kapom, ha mekrek ellenkezni. Pedig hogy is működnek

teszk, torz, csúf, bizarr, borzongató, rémisztő (stb.) állandó látványa legalábbis kitágítja a határokat, és egy idő után már észre se vesszük az eltérést. Az elfogadás és szeretet leple alatt. Pedig olyan egyértelmű Jeremiás kiáltása: „Fegyvert vízei ellen: száradjanak ki! Mert a bálvány-szobrok országa ez, és szörnyalakkal dicsekszenek.” (Jer 50,38) „Szörnyalakkal dicsekszenek” – mi változott azóta? Az érzékenységünk.

De Jézusé nem: ő ma is sír a sírókkal, és együtt szenved a szenvedőkkel. Mert ő is félt. Félt, hogyan lesz majd másnap, hogyan lesz a kereszten, és féltette a sze-

rényre kiírva az Útmutató szerinti mai igét: „...erősen bátorít minket, akik oda-menekültünk, hogy megragadjuk az előttünk levő reménységet.” (Zsid 6,18) Kinek mondjuk, és kitől várjuk a segítséget, a szabadítást?

Mert van reménység, a bizonyágtételek is ezt tanúsítják, és a feltámadott Jézus a garancia rá. Azt a keresztény lét-narratívát erősítik, és az embernek azt az alapvető vágyát, világról való elképzelését, reménységét táplálják, hogy a jó szükségszerűen győzedelmeskedik a gonosz felett, s a gonosz végül elnyeri végső büntetését.

És addig?

A keresztény ember nem balek!

Csak nehogy pórul járjunk, mint minap egy buddhista ismerősöm, aki be akarta bizonyítani, hogy „csak pozitívan!”, mert minden a gondolkodás hangolásán múlik! És megannyi figyelmeztetés ellenére a hátizsákja külső zsebében hordta a pénzével és irataival teli tárcáját. Hát nem pikk-pakk kiemelték a 4-es, 6-os villamoson? Megtanulta, hogy a pozitív gondolkodás mellett – legalábbis Budapesten – jó lesz azért elővigyázatosnak is lenni. De érdemes-e tapasztalati árat fizetnünk a tudásért? Nem lehet megspórolni?

Jézus elég pozitívan gondolkodott, de nem volt vakmerő – pedig vakon merhetett volna leugrani a templom párkányáról, de félt az Urat. „Az Úrnak félelme az ismeret kezdete...” (Péld 1,7) Istenfélelem, mérték, józanság, elővigyázatosság. Ahogy szeretett lelkipásztorom mondta: „A keresztény ember nem balek!” Attól még, hogy hiszünk, nincs lézerpajzs körülöttünk. De Dáviddal együtt elmondhatjuk: „Minden oldalról körülfogtál, kezdet rajtam tartod.” (Zsolt 139,5) Ez bizonyosság.

Jó józanodni. A pozitív gondolkodás, a reménység gyógyít, egészségesen tart, de nem óv meg valós, létező és fenyegető veszélyektől, és nemcsak a vakmerőket nem. Isten nem a tűztől óv meg, hanem a tűzben. Féld az Urat, és hidd, hogy megőrzi a bűnre csábítótól – és légy résen!

■ DIÓSZEGI RITA

Az írás eredetije a Kötőszó evangélikus közéleti blogon jelent meg szeptember 27-én A keresztény ember nem balek! címmel.

ezek? Mi is a cél? Szépség és szörnyeteg – nézz át a külsőn, mert a belső nemes szívet rejti. (Horror Barbie?) Mit szólna ehhez a profilelemző FBI-ügynök?

A legnagyobb baj az, hogy a megszokhatatlan megszokottá válik: a gro-

retteit, édesanyját és a tanítványait és minket is. Féltőn szerető Isten. De nem tompította a félelmeit még nagyobb borzongással, hanem oda vitte, ahol egyedül jó helyen van: az Atyához, imádságban. Nézem a Luther Kiadóban a hűtőszek-

Fiatalok és öregek: jól kiegészíthetjük egymást

Nem tudom, ti hogy határoznátok meg, ki az öreg. Én kicsi koromban már azokat is ebbe a csoportba számoltam, akik elkezdtek dolgozni. Pedig akadt közöttük, aki alig néhány évvel fölöttem járt iskolába. Aztán ahogy teltek az évek, más jelentést kapott a szó.

A gyerekeim nagyszülei a szüleim, akik ugye nem lehetnek öregek, hiszen még futnak, kerékpároznak az unokákkal. A dédi süti a legjobb kalácsot a világon. Ő sem idős még. Akkorákat tud kacagni, hogy visszahangzik bele a ház.

És ott vannak a volt tanáraink. Hallom, hogy nyugdíjba mentek, de hát ez annyira furcsa. Az unokatestvéreimmel mennyit sutyorogtunk arról, hogy Róza néni haja a legszebb a világon! Ha megnövünk, mi is éppen ilyen menő kontyban fogjuk hordani a hajunkat. Meg hogy Huba tanár úr pont feleségül vehetné Helga nénit, és akkor a két H betűsnek lehetnének csupa H betűs gyerekei. Persze ők ránk se hede-

rítettek, mentek a maguk feje után. Na de hogy meg sem álltak a nyugdíjig, az már mégiscsak túlzás.

Pedig igaz. Aki megszületett, az előbb-utóbb felül, feláll, járni kezd, óvodás, majd iskolás lesz. A nyolcadik után a legtöbben továbbtanulnak – vannak, akik szakmát szereznek, mások gimnáziumban folytatják a tanulást, aztán főiskolára, egyetemre mennek –, az iskolák után pedig munkába állnak, párt választanak, szülővé válnak. És aki szülővé vált, annak fel fognak nőni a gyerekei, aztán már nagyszülővé is érett az ember, szinte észre sem veszi. A nagyszülők meg egykettőre dédik lesznek. Ha pedig mégsem, hát nem győznek szomorkodni miatta. Az idő múlása az élet rendje.

Az idős emberek ott vannak körülötünk, és éppen úgy különbözőek, ahogyan a gyerekek. Van nyugodtabb és nyughatatlanabb, mosolygós és borongós, csendes és harsány közöttük.

A reklámok biztatnak, hogy küzdjünk a ráncok meg a narancsbőr ellen, ám a való életben nem nagyon lehet ezeket elkerülni. Akiket szeretünk, azok – telhetnek az évek – nekünk szépek. Amikor valaki nevet, az arcán szétfutnak a ráncok, de ezt nem látjuk csúfnak. Ha viszont gonoszul néznek ránk, a szemek villanása akkor nem szépséget, hanem rosszindulatot tükröz, és az csakugyan csúnya.

Néhány kedves régi barátomat viszontláthattam az elmúlt hónapokban. Egyikük még tizenéves koromban volt a lelkészünk. Nagyon szerettem benne, hogy olyan jól gitározott, és érthetően beszélt. Sokat tanultam tőle Jézusról. Amikor elkerült a közelünkől, még hosszú időn át eljártam látogatni, hogy hallgassam. Aztán leveleztünk, évente csak egyszer-kétszer találkoztunk. Amikor pedig már nekem is gyerekeim születtek, bizony el-elmaradozott a találkozás.

Jó volt most újra látni. És különös is. Mert már csak én láthattam őt. A látása annyira megromlott, hogy csak a lakásán belül képes önállóan közlekedni. Ő, aki annyi falut látott el annak idején, aki olyan sok ifjúsági és gyerekprogramot szervezett, rendezett, most nyugton kell, hogy maradjon. Akinek úgy szerettem olvasni a könyveit, az most nemcsak írni, de már olvasni sem képes. El sem tudom képzelni, milyen nehéz lehet ez. Valamit megszokott, és szívesen csinál az ember, aztán egyszer csak már nem elég az ereje rá. Tompulnak az érzékei, gyengül a teste.

Azt hittem, szomorú lesz ez a találkozás, de aztán nagyon jó volt mégis. Beszélgettünk, elüldögéltünk együtt. Mostanra nincs gyülekezete, de tíz unokát vár délutánonként magukhoz, míg a szülők elintézik a dolgaikat. Nem jut el az emberekhez, hogy nekik Jézusról beszéljen, de rengeteg ideje van, hogy Jézusnak beszéljen a szereteteiről. Nem tud már mesét olvasni, de csodákat mesél. Nem ismeri föl a színeket sem, de igazi tündérmesékbe illő nagy-papa lett belőle. Sok mindent elveszített, és sok mindent nyert. Van, amit én még meg tudok csinálni, ő pedig már nem, de nagyon sok olyan is akad, amire ő képes, és én csak szeretném majd egyszer elérni.

Ahogy a gyerekektől, úgy az idősektől is rengeteget lehet tanulni. A kicsik még sok mindent nem tudnak, így teljesen természetesen kérnek segítséget. Jézus példaként állítja eléink az alázatosságukat. Az idősek pedig sok tapasztalattal gazdagabbak már. Gyengülő testi erejük olykor

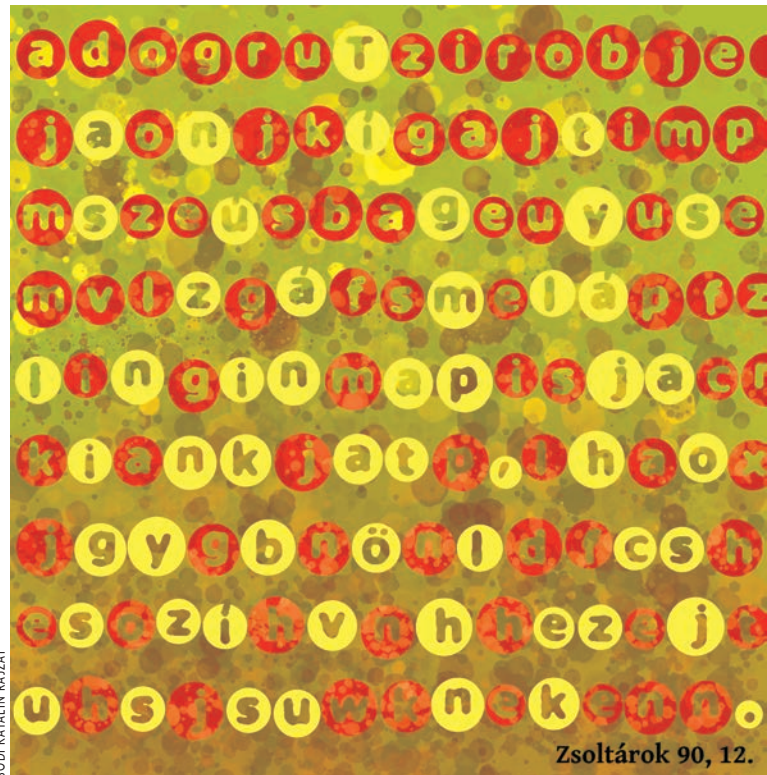
már nem engedi, hogy egy-egy munkát elvégezzenek, de jó tanáccsal segítségünkre lehetnek. Korlátaikat sokszor nagy talákonysággal győzik le, ami szintén példa lehet előttünk. És már tudják, hogy nincs fontosabb ajándék, mint a szeretet. Nagyon tudnak figyelni, kis dolgoknak örülni. Például ha időt szánunk arra, hogy velük legyünk, együtt készítünk el valamit, vagy akár csak odabújunk hozzájuk.

Ha egymásra figyelünk, jól kiegészíthetjük egymást – fiatalok és öregek. Szébbé, gazdagabbá tehetjük egymás életét. Szeressük őket, és figyeljük az életüket nyitott szívvel. ■

Régi korok játéka

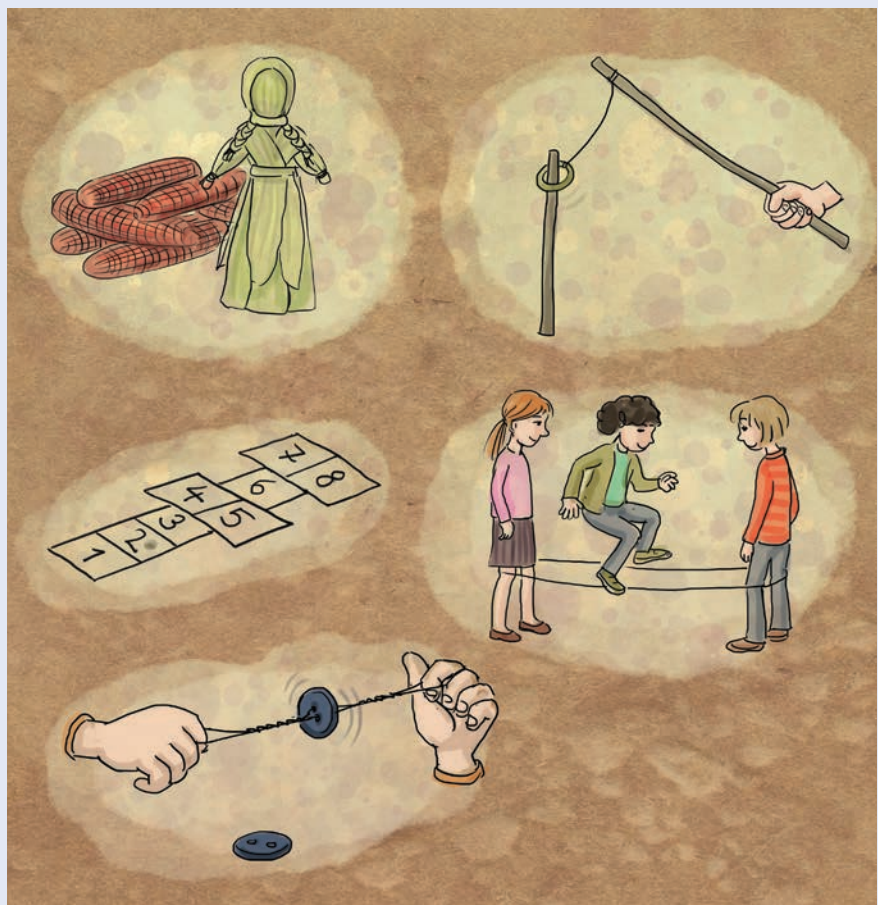
Nagyszüleink idejében – és a még régebbi korokban – sokkal kevesebb tárgy vette körül az embereket. A gyerekek is másképp, eszköztelenebbül játszottak. Néhány játékot ti is kipróbálhattok az övéik közül.

- **A lemorszolt kukorica csutkája** kiváló alapanyag vár vagy bástya építésére. A csuhéból szép baba is készíthető.
- **Botos játékok.** Köss botra madzaggal egy karikát, és próbáld meg egy leszúrt faágra ráhelyezni. Nem is olyan könnyű. (Ilyen kis koszorú könnyen elkészíthető fűzfaágból is.) Karika: az udvaron talált kerékabronccsal játszották régen – ma a hulahoppkarikával tudjátok kipróbálni. Egy bot segítségével kell hajtani előre, vigyázva, hogy ne dőljön el.
- **Ugróiskola.** A bottal remekül lehet a földre rajzolni is. Készíts ugróiskolát, és járd végig. Csigavonalban jobb, majd bal lábon, aztán párossal, végül háttal ugráljuk végig. Lehet jobb és bal lábas pöttyökkel variálva is játszani.
- **Gumis ugráló.** Ehhez három gyerek kell. Kettő egy gumiszalagot tart, míg a harmadik ugrál rajta. Ha hibázott, vagy végzett egy szinttel, váltják egymást. *Chinese Jump Rope* (kínai ugrókötél) címmel a YouTube-on találsz oktatóvideót erről a réges-régi játékról.
- **Gombok.** Használhatók bábuként is társasjátékban – például a malomban –, de egy-egy nagyobb gombból remek zúgatytyú (vagy más néven surrogó) is készíthető. Fűzzük át egy darab fonalat a lyukakon, és kössük össze. A gomb legyen középen, a két oldalán fogjuk meg a két kezünkkel, és forgassuk egy irányba. Aztán húzzuk meg a zsinórt: a pörgő gomb zúgva rángatózik majd.

BÓDI KATALIN RAJZAI

„Halászd ki” a betűtengerből a sárga buborékokat, és rakd egymás után a kapott betűket, így elolvashatod az aranymondást

Legmagasabb egyházi kitüntéseinket ősszel adjuk át

Felhívás díjazandók ajánlására

2007-ben egyházunk országos presbitériuma szabályrendeletet alkotott (I/2007. V. 10.) az Ordass Lajos-díj, illetve a Prónay Sándor-díj alapításáról és – évente egyszeri – odaítélésének körülményeiről. A 2020. évi díjazandók személyére vonatkozóan a kuratórium ajánlásokat vár.

Az Ordass Lajos-díj olyan, feddhetetlen életű, magyar vagy külföldi, felszentelt – akár más felekezetű – személynek ítélhető, aki kiemelkedően sokat tett a magyar evangélikus egyházért. A Prónay Sándor-díj olyan világi személynek vagy intézménynek ítélhető, aki vagy amely kiemelkedő szellemi vagy anyagi támogatással áll a Magyarországi Evangélikus Egyház mellett. A díjakat ifj. Szlávics László szobrász alkotta, velük pénzjutalom nem jár.

Az ajánlásokat – ezeröttszáz-háromezer leütésnyi indoklással – Zászkaliczky Zsuzsannának, a kuratórium titkárnak kérjük eljuttatni október 20-ig. Cím: 1085 Budapest, Üllői út 24. vagy zsuzsa.zaszkaliczky@lutheran.hu.

A korábbi évek díjazottjai: Ordass Lajos-díj: Terray László (2008), Pósfay György (2009), Pátkai Róbert (2010), Ittész János (2011), Takácsné Kovácsházi Zelma (2012), Schulek Mátyás (2014), Keveházi László (2015), id. Zászkaliczky Pál (2016), Reuss András (2018), id. Zászkaliczky Péter (2019). Prónay Sándor-díj: Berzsényi Dániel Evangélikus Líceum, Sopron (2008), Kaláka együttes (2009), Boleratzky Lóránd (2010), Polgár Rózsa (2011), Benczúr László (2012), dr. Cserháti Péter (2013), Sztruhár András (2014), Gadó Pál és felesége (2015), Krähling János (2016), Szála Erzsébet (2018), Bence Gábor (2019). A reformáció jubileumi évében, 2017-ben hat-hat posztumusz díjat osztottak ki.

A budavári evangélikus szabadegyetem következő alkalmát október 12-én, hétfőn 19 órai kezdettel tartjuk a Bécsi kapu téri evangélikus templomban (1014 Budapest, Táncsics Mihály u. 28.). Dr. Fabiny Tamás elnök-püspök rövid áhítata után Ablonczy Balázs történész, Trianon-kutató tart előadást *Ismeretlen Trianon – Erőszak, gazdaság, társadalom* címmel. Az előadás ingyenes, szeretettel várunk minden érklődőt.

A budakeszi Protestáns Kör szervezésében október 15-én, csütörtökön 19 órakor a Kálvin teremben (Budakeszi, Fő u. 159.) Pelyach István történész előadása hangzik el *Áruló vagy áldozat?* – Görgey Artúr címmel. Szeretettel várunk minden érklődőt. Az ingyenes előadást a Nemzeti Együttműködési Alap Bethlen Gábor Alapkezelő Zrt. és a Budakeszi Református Emléktemplom Alapítvány támogatja. Adományokat a Protestáns Kör működésének költségeire a helyszínen köszönettel elfogadunk.

A Protestáns Kör szervezői

Megjelentek a jövő évi egyházi támogatási felhívások.

Megjelentek a jövő évi egyházi támogatási felhívások, amelyek elsősorban kistelepüléseken lévő templomok külső felújítását célozzák – jelentette be a Miniszterelnökség egyházi és nemzetiségi kapcsolatokért felelős államtitkára a székesfehérvári megyés püspökkel közös, szeptember 29-én tartott sajtótájékoztatóján. Kisebberuházásokra – tetőfelújítás, külső felújítások és szigetelések – lehet pályázatokat benyújtani. Egy-egy pályázót maximum tizenötmillió forintos támogatásban részesülhet. Soltész Miklós közölte, hogy a felhívások elérhetők a kormány és a Bethlen Gábor Alapkezelő honlapján – Kormany.hu, illetve Bgazrt.hu –, a pályázatokat november 2-ig lehet benyújtani. Az államtitkár rámutatott: a templomok felújítása hatalmas feladatot ró az egyházakra, és mivel ma már nincs meg az a gazdasági háttérük, amely a második világháborúig volt, természetes, hogy az államnak és adott esetben a településeknek felelősségük és feladatuk van az egyházi épületek megóvásában. A támogatások nyilvánvalóan elsősorban vallási szempontból fontosak, de ugyanilyen fontos a településképi szempont és az építőiparban dolgozó szakemberek munkával való ellátása is – fűzte hozzá.

Forrás: MTI

Az Evangélikus Missziói Központ telefonos ügyeletet tart az ősz folyamán szerdánként 15–17 óra között. Szeverényi János lelkész a (06) 1/613-4276-os telefonszámon várja azoknak a hívását, akiknek hitbeli, lelki kérdéseik vannak.

Lelkipásztor az interneten. Elindult a *Lelkipásztor* evangélikus teológiai szakfolyóirat internetes oldala a *Lelkipasztor.lutheran.hu* címen. Az oldalon elérhetők a lap korábbi számai.

Asztali beszélgetések. Az Asztali Beszélgetések Kulturális Alapítvány a Petőfi Irodalmi Múzeummal együttműködve szeretettel várja az érklődőket következő estjére a múzeumba (Budapest V. ker., Károlyi u. 16.). Időpontja: október 29. (csütörtök), 18 óra. A Sztehlo Gábor evangélikus lelkész vezette otthonok gyermekmentő tevékenységéről beszélget András Andor, a Sztehlo Gábor Gyermek- és Ifjúságsegítő Alapítvány alapítója, a Sztehlo által életre hívott Gaudiopolis gyermekköztársaság egykori polgára; Fabiny Tamás, a Magyarországi Evangélikus Egyház elnök-püspöke; Keveházi László nyugalmazott evangélikus esperes, Gaudiopolis első miniszterelnöke; Kunt Gergely társadalomtörténész, a Miskolci Egyetem adjunktusa; Schmal Alexandra, a Magvető Kiadó munkatársa, a *Tények és Tanúk* sorozat szerkesztője. A moderátor Galambos Ádám evangélikus teológus. A disputa alapjául Tolnainé Kassai Margit *Óvoda az óvóhelyen – Feljegyzések a Sztehlo-gyermekmentésről* című könyve szolgál, amely a Magvető Kiadó *Tények és Tanúk* sorozatában jelent meg. A rendezvényre a belépő felnőtteknek 800 forint, diákoknak, nyugdíjasoknak 400 forint. (A belépő megvásárlói a Petőfi Irodalmi Múzeumot támogatják.) A beszélgetés élőben a Petőfi Irodalmi Múzeum YouTube-csatornáján is követhető.

Pünkösödés ősszel

Maglódiak a szentendrei Szabadtéri Néprajzi Múzeumban

Karácsonyfatalp; májusfa színes szalagokkal-kendőkkel; őszi örökségünnepe; pünkösöd. Szavak értelmetlenül egymás mellé illesztett halmazának tűnik ez a felsorolás. Ha azonban azt írjuk le, hogy a maglódi evangélikusok pünkösdi templomdíszítő szokását karácsonyfatalpakba helyezett májusfákkal mutatták be a szentendrei Skanzen őszi örökségünnepe, talán máris világosabb, miről lehet szó.

A Maglódi Evangélikus Egyházközség pünkösdi templomdíszítő szokását két évvel ezelőtt vették fel a szellemi kulturális örökség nemzeti jegyzékére. Ezzel a megtisztelő felvétellel kötelezettségek is járnak: a maglódiaknak őrizniük és tovább kell adniuk ezt a hagyományukat, azaz meg kell ismertetniük a néprajz iránt érdeklődőkkel. Erre teremt kiváló lehetőséget minden

reggelén a maglódi evangélikus férfipresbiterek kisebb csoportja és a Maglódi Nőklub lelkes csapata, hogy a Skanzen jánossomorjai fogadalmi kápolnáját, ha szimbolikusan és kevesebb nyárfaággal is, de feldíszítsék.

A díszítés után a nőklub pünkösdi piros népviseletbe öltözött asszonyai a szabadtéri múzeum színpadán maglódi táncokat

hoz. Kora délután Németh Mihály lelkész és a középnemzedék bibliaórási csatlakoztak az egész napos templomügyeletet, illetve „idegenvezetői” feladatokat ellátó Kérges László felügyelőhöz és Varga Zoltán maglódi helytörténeti kutatóhoz.

Végül megérkeztek a maglódi Roszicska-Harmatocska Hagyományőrző Egyesület tagjai is. Szintén népviseletbe öltözve hallgatták meg az áhítatot, amely az őszi gyümölcstermesztését és az embereknek a házaikba való őszi behúzódnását a Szentlélek gyümölcstermő és belső, lelki elcsendesedést segítő munkájával állította párhuzamba, majd a kápolna előtt fergeteges táncot jártak az arra elhaladó skanzenlátogatók örömeire.

A maglódiak hálásak lehetnek Istennek templomdíszítő hagyományukért és azért, hogy a csodálatos őszi időben az ország legismertebb szabadtéri múzeumban mutathatták be. Hálásak lehetnek az érdeklődő, kérdéseket feltevő látogatókért – akiket meghívtak jövő pünkösdre magukhoz. Hálásak lehetnek legfőképpen azért, hogy örökségük része evangélikus hitük, mely a Szentlélek erejével napról napra megújulhat, akár egy ilyen közösségformáló, rendhagyó őszi pünkösödés alkalmával is.

■ N. M.

Forrás: Facebook.com/
Maglódi Evangélikus Gyülekezet

FOTÓ: P. NAGY KRISZTINA ÉS VARGA ZOLTÁN

év tavaszán a pünkösdi örökségünnepe a szentendrei Szabadtéri Néprajzi Múzeumban, avagy közismert nevén a Skanzenben. A koronavírus-világjárvány miatt idén pünkösdkor azonban ez a bemutató is elmaradt Magyarország legnagyobb, hatvanhárom hektáros szabadtéri kiállítóhelyén.

Szeptember harmadik hétvégéjére, a kulturális örökség napjaira azonban a szervezők meghírdették az örökségelemek találkozóját. A járvány második hulláma ellenére is huszonnégy hagyományőrző csoport vett részt ezen a néprajzi kavalkádon, köztük a maglódiak is.

Így érkezett meg Szentendrére szeptember harmadik szombatjának csípős

mutattak be. Őket a nyugdíjasklub tagjai váltották, akik az idősebbek sötétebb színű népviseletébe öltözve invitálták a látogatókat a maglódi evangélikus szokás szerint feldíszített Szent Anna-kápolná-

Mintegy „fináléjaként” kapcsolódtak a szeptember 12–20. között zajlott Ars Sacra fesztiválhoz a kulturális örökség napjai, jóllehet ez a program az európai örökségnapok (*European Heritage Days*) magyarországi eseménysorozata. Kulturális örökségeinkre ma már mintegy ötven országban hívják fel évről évre a figyelmet. Szeptember 19–20-án Magyarországon is több száz érdekes műemléket tekinthettek meg az érdeklődők, és számos programon vagy tematikus sétán is részt vehettek. A járványhelyzet miatt idén természetesen inkább a szabadtéri programokat részesítették előnyben a rendezvények szervezői.

Fűszerekről és gyógynövényekről a teremtés hetének jegyében

FOTÓ: BALLA MÁRIA

Idén szeptember 27. és október 4. között tartották a teremtés hetét. Ez alkalmából online könyvbemutató beszélgetést szervezett a Luther Kiadó. A szeptember 28-i alkalmon Boda Zsuzsa meghívott vendége Lechner Judit kertészmérnök, biokertész, többkötetes szerző volt.

A Püski Kiadónál 2014-ben második kiadásban megjelent *Fűszeres-virágos kalendárium* című kötete, illetve a 2019-ben

magánkiadásban napvilágot látott *Fűszerek, gyógynövények a magyar biokertekben* alapján tartott beszélgetésben nagy

hangsúlyt kapott a teremtésvédelem, a természet megóvása és a vegyszerek nélküli kertművelés. A könyvek szerzője megvallotta: számára sokszor a növények fejlődését nyomon követve elevenedtek meg a Szentírás szavai, s ez hitének elmélyülését is jelentette.

A fűszerek és a gyógynövények alapos ismerőjeként Lechner Judit a beszélgetés során tanácsot adott például megfázás idején javasolt teakeverékekkel, valamint a fűszeres-virágos biokertekben összevalósított teendővel kapcsolatban.

Az élvezetes stílusban megírt kötetek megvásárolhatók a Luther Kiadó könyvesboltjában (Budapest VIII. ker., Üllői út 24.), illetve megrendelhetők a kiadó webáruházában is (Bolt.lutherkiado.hu). A beszélgetés videófelvétele megtekinthető az Evangelikus.hu honlapon.

EvÉlet-infó

Válogatás 2019 legjobb sajtófotóiból

Kategóriaelső díjat nyert felvételével a soproni líceum volt diákja

A World Press Photo kiállítás Budapesten a harmadik alkalommal fogadja a közönséget a Magyar Nemzeti Múzeumban. A világszerte százhusz városban bemutatott válogatás Magyarországon október 25-ig tekinthető meg. A díjazottak között látható az a felvétel is, amellyel egy volt soproni licista, Horváth Eszter elnyerte a World Press Photo környezet kategóriájának első díját.

FOTÓ: HORVÁTH ESZTER

Horváth Eszter a Berzsényi Dániel Evangélikus (Líceum) Gimnázium és Kollégium diákjaként érettségizett, az előző tanévben vissza is látogatott egykori iskolájába. Az Északi-sarkot is megjárt fotós előadásából akkor kiderült: aki igazán hisz önmagában, az meg tudja valósítani az álmait. Eszter elmesélte az öt hallgató licistáknak, hogy a Mosaic expedíció, amelyen részt vett, minden eddigénél komplexebb északi-sarki kutatás. A Polarstern kutatóhajó egy évre tervezetten az Északi-sark egyik jégtablájába fagyott, majd a kutatók bázist alakítottak ki a hajó körüli jégen. Eszter közel négy hónapot töltött a hajón, tavasszal pedig újabb hetekre visszatért. Az expedíció idején készítette az *Egy jegesmedve és bocska* című felvételt (*képünkön*), amelyet fődíjjal – a fotószakma Oscar-díjának tartott elismeréssel – jutalmazott a rangos nemzetközi zsűri.

Forrás: Berzsényi Dániel Evangélikus (Líceum) Gimnázium és Kollégium

Püspöki látogatás a Duna jobb partján

Nyár közepén, a „vírusszünet” idején fogadta el Kondor Péter déli egyházkerületi püspök a Dunaújváros–Kisapostagi Társult Evangélikus Egyházközség meghívását, és az időközben megérkezett második hullám ellenére is vállalta az igehirdetés szolgálatát a szeptember 27-i, vasárnap délelőtti istentiszteleteken.

Kisapostagon az egybegyűltek az *Efezusi levél* 3,13–21 versei alapján hallhatták a tanítást, amelyben a föld termésének megbecsülése és a hála állt a középpontban. Az istentisztelet kapcsolódott a teremtés hetéhez, hiszen a gazdagon díszített oltáron bőséggel voltak termények, zöltségek és gyümölcsök. A záróimádságban azonban nemcsak a termésért és a gyülekezet hetven évéért adtak hálát, hanem imádkoztak az iskolákért, a diákokért és tanáraikért is.

Ezen az ünnepi együttléten mutatták be Fülöp Mihályné és lánya, Agárdiné, Ica munkájának gyümölcsét, *A Kisapostagi Evangélikus Egyház története* című könyvet. Ilonka néni a gyülekezetben nőtt fel, mindig felelős és aktív tagja volt a közösségnek, szülei nyomdokában gondnoki, pénztárosi és felügyelői tisztséget töltött be hosszú évtizedeken keresztül. Könyve Isten segítségével és egyházunk gyűjteményi tanácsának támogatásával készült el.

A kisapostagi ünnepség szerény kínálással ért véget a templom udvarán,

FOTÓ: STERMECZKI ANDRÁS

hiszen tizenegy órakor már Dunaújvárosban hívott istentiszteletre a harang. A Nagy Tamás Ybl-díjas építész által tervezett templomban szintén először szolgált a püspök. (Kondor Pétert dr. Baráth Károly felügyelő köszöntötte.) Csodálatosan díszített oltár fogadta itt is a részt-

vevőket, köztük Pintér Tamás polgármestert. A gyülekezet tagjai 1Krn 19,14b alapján az isteni ajándékok bőségéről és a nem magától értődő kegyelemről hallhatták a püspök magyarázatát. Az istentiszteleten a város egyetlen keresztyén könnyűzenei együttese, a Neopolis szolgált, az egyetemes könyörgő imádságot pedig gyermekek olvasták fel. A gyümölcsöket a templomi alkalom után az oltárról az udvarra vitték, és itt tálalták.

Végül Rácalmásra érkezett a püspök, ahol megtekintette a helyi evangélikus-református templomot és a gyülekezeti házat. Itt Kissné Hullmann Vilma fogadta az egyházközség lelkészével – e sorok írójával – érkező Kondor Pétert, és átadta a rácalmási evangélikus fiókegyház tavaly kiadott könyvét, amely a helyi lutheránusok hetven évét és a protestáns templomot mutatja be.

A templomlátogatás után a Jankovich-kúria udvarában szó esett a névadó báró gyűjtőszendevélyéről is. Mint ismeretes, 1804-ben a katolikus Jankovich Miklós vásárolta meg negyven aranyért Luther Márton végrendeletét. Később a báró a Széchényi-könyvtárnak ajánlotta fel gyűjteményét, a Luther-végrendeletet azonban egyházunkra hagyta.

Forrás: Stermeczki András

Konferencia Kis János emlékére

Egyház - művészet - tudomány címmel rendezett tudományos emlékkonferenciát Kis János születésének napra pontosan kétszázötvenedik évfordulóján, szeptember 22-én a Bölcsészettudományi Kutatóközpont Irodalomtudományi Intézete, az „Irodalmi nyilvánosság a polgárosuló Magyarországon” Lendület Kutatócsoport és az Evangélikus Országos Gyűjtemény Budapest, egyházunk országos székházában.

FOTÓ: BALOGH KRISZTA

A konferencia címadásában nincs semmi túlzás: Kis János (1770–1846) a Dunántúli Evangélikus Egyházkerület egykori, fél évszázadon át regnáló püspöke két nyelvű lelkészi, igehirdetői és egyház-kormányzói tevékenysége mellett azzal egyenrangú írói, költői, műfordítói, irodalom- és tudományszervezői munkásságot folytatott, közéleti szerepet vállalt.

A konferenciát a késői utód, Szemerei János, a Nyugati (Dunántúli) Egyházke-

relet püspöke és Debreczeni Attila irodalomtörténész-professzor, akadémikus köszöntötte. Az eredeti program szerint három szekcióban kilenc előadást hallhatott volna a közönség, ám a tervet a járvány sajnos áthúzta. A megjelentek így is értesülhettek Kis János soproni lelkészi és püspöki működéséről, a „philosophus poeta” esztétikai nézeteiről és *Emlékezéseinek* újraolvasási lehetőségeiről.

A konferenciáról készült videó hamarosan elérhető lesz a világhálón, és jövő tavasszal várhatóan a tanulmánykötet is kézben tarthatjuk. A konferenciát rendező intézmények kutatóinak nem titkolt célja, hogy újrarajzolják Kis János méltatlanul elfeledett portréját.

■ ZÁSKALICZKY ZSUZSANNA

Évnyitó és évzáró a Kolozsvári Protestáns Teológiai Intézetben

Megtartotta akadémiai tanévnyitóját szeptember 20-án a Kolozsvári Protestáns Teológiai Intézet. Az alkalom egyben tanévzáró is volt, mivel nyáron az intézményt - a járvány miatt - le kellett zárni. A vasárnap délutáni ünnepségen huszonnégy elsőéves hallgatót fogadott be az intézet.

A 2020-2021-es tanévre huszonnégy hallgató tett sikeres felvételi vizsgát. Az Erdélyi Református Egyházkerületből tizenöt, a Királyhágómelléki Református Egyházkerületből hat, a Magyar Unitárius Egyházból két, a Romániai Evangélikus-Lutheránus Egyházból egy diák kezdhet te meg tanulmányait az intézményben.

Az ünnepi istentiszteleten dr. Kolombán Vilmos József rektor elmondta: „Csupán a háborús években fordult elő az, hogy a tanévet sem megkezdeni, sem bezárni nem lehetett a hagyományos módon. De bízunk abban, hogy gondviselő Istenünk megóv minket a még nagyobb megpróbáltatásoktól.”

Kibocsátották a végzős hallgatókat. A tanévkezdés napján pótolta a nyáron végzett évfolyam kibocsátását a Kolozsvári Protestáns Teológiai Intézet. Szeptember 20-án, vasárnap a kétágú templomban fogadták be az ifjú lelképásztorokat az egyházkerületek. A délelőtti istentiszteleten az ígét Forró László, a Királyhágómelléki Református Egyházkerület főjegyzője hirdette Mk 5,35-43 alapján. A végzős diákokat Visky S. Béla évfolyamfelelős és Kolombán Vilmos József rektor adta át egyházi szolgálatra az egyházkerületeknek, hogy elkezdjék segédlelkési tevékenységüket. A végzős ifjakat református részről Gyenge János előadó-tanácsos, az evangélikus egyháztól Benkő-Zonda Tímea fogadta, valamint köszöntőbeszédet mondott Adorjáni Dezső Zoltán evangélikus püspök. A hallgatók nevében Lészai Róbert mondott búcsúbeszédet. Összesen huszonhárom hallgató zárta le tanulmányait, és tett magiszteri záróvizsgát. Az Erdélyi Református Egyházkerület tizenhét ifjú lelképásztorral bővült, a Királyhágómelléki Református Egyházkerülethez öt lelkész csatlakozott. A Romániai Evangélikus-Lutheránus Egyház Erzse András Zsoltot fogadta szolgálatra.

A 2019-2020-as tanévben újra akkreditálták a magiszteri képzést, és megtörtént az intézményi tisztújítás is: február 25-én Kolombán Vilmos Józsefet bízták meg a következő négy évre a rektori teendők ellátásával, prorektori kinevezést dr. Kovács Sándor kapott, áprilisban pedig dr. Balogh Csabát választották meg dékánnak.

Az intézetben - az Erdélyi Református Egyházkerület támogatásával - további felújításokat végeztek. A következő tanévre meg kell újítani az intézmény és az alapképzés elismertetését (ennek érdekében új tantervet dolgoznak ki), de jövő ősztől újraindítanak a doktori iskolát is.

Az évnyitón díjazták az elmúlt évben legjobb tanulmányi eredményeket elért hallgatókat, az ötven, hatvan és hetven éve végzeteknek viszont az arany-, gyémánt- és rubindiplomákat ezúttal nem adhatták át személyesen a járványhelyzet miatt. A tanévnyitón fogadalmat tett mind a huszonnégy elsőéves hallgató.

A teológiai intézetben hagyományos módon, fizikai jelenléttel indították a tanévet, a járványügyi előírásokhoz igazodva.

■ BEREKMÉRI GABRIELLA
Forrás: *Reformatus.ro*

Évkezdnet ökumenikus körben

Miskolci Ökumenikus Egyetemi Lelkészség

A Miskolci Ökumenikus Egyetemi Lelkészség szeptember 21-én évnyitó ökumenikus istentiszteletet tartott a Miskolc-Selyemréti Római Katolikus Plébánián.

Az alkalmon Makkai László görög-katolikus egyetemi lelkész köszöntötte az egybegyűlteket. A bűnvalló imádságot Szikszai Szabolcs református egyetemi lelkész vezette, Krisztina nővér a Gal 5,25-6,10 igeszakaszt olvasta fel, Skublics Máté római katolikus egyetemi lelkész pedig a Róm 15,1-7 igeszakaszt idézte. Gerlai Pál evangélikus egyetemi lelkész a magvető példázatáról tanított. Az alkalom könyörgésekkel és áldással, majd Isaac Tsiwa énekével ért véget, utána pedig szeretetvendégség következett.

Forrás: *Miskolci Ökumenikus Egyetemi Lelkészség*

FOTÓK: CSÜRY CSABA

Zenei élmény vagy lelki táplálék?

Huszonnégy fontos hang

Bach Máté-passiója a szabadegyetemen

A járvány miatt hosszú szünet után szeptember 14-én folytatódott a budavári evangélikus szabadegyetem alkalmainak sorozata. Az őszi szemeszter első előadásán Hafenschner Károly, a Magyarországi Evangélikus Egyház Zsinatának lelkészi elnöke, hittudományi egyetemünk professzora Bach Máté-passiójának egy részletéről beszélt.

Zenei élmény vagy lelki táplálék? Ezt a kérdést járta körül az előadás, amelyet ezúttal nem a kápolnában, hanem a budavári templomban hallgathatott meg a közönség. Ennek egyrészt az volt az oka, hogy a nagyobb térben be lehetett tartani a távolságtartási szabályokat, ám ennél is fontosabb volt, hogy az előadásban közreműködött Bán István orgonaművész (*bal oldali képünkön*), aki a reformáció emlékévében épült, autentikus Bach-orgonán szólaltatta meg az „ötödik evangélistának” is tartott zeneszerző műveit.

Az este házigazdája, Fabiny Tamás püspök áhítatában Mt 26,29-et idézve arról beszélt, hogy a zsidókat az egyiptomi szabadulásra emlékeztető páskavacsora lényegében Jézus utolsó vacsorájának előkészülete. Az evangéliumokban leírt, kötött rituáléval zajló alkalom során a páskabarány maga Jézus volt, aki így szólt: „*De mondom nektek, nem iszom mostantól fogva a szőlőtőnek ebből a terméséből ama napig, amelyen majd újat iszom veletek Atyám országában.*” (Mt 26,29) Vagyis tudta, hogy eucharisztikus böjtöt kell tartania – mondta a püspök. Fabiny Tamás hangsúlyozta, hogy az

utolsó vacsora előremutat a nagypénteki eseményekre, valamint arra, hogy bízhatunk a húsvét üzenetében, hiszen Krisztus feltámadt.

Hafenschner Károly azzal kezdte előadását, hogy felmutatta Bach *Máté-passiójának* több ezer hangjegyet tartalmazó kéziratát, és azt mondta, most mindebből csupán huszonnégy hangra kell figyelniünk. (*Itt kell megjegyeznünk, hogy az előadás java része bejátszott zenei részletek parádés, kivételes hozzáértésről tanuskodó elemzéséből állt, amelyet írásban visszaadni aligha lehetséges. Ezért minden olvasót arra biztatunk, hogy az Evangélikus.hu internetes portálunkon – vagy a YouTube-on – tekintse és hallgassa meg az előadásról készült felvételt.* – A szerk.)

Az előadó elárulta, hogy úgy tekint Johann Sebastian Bachra, mint ígértető kollégájára, hiszen a zeneszerző a műveiben éppen a lényegét ragadta meg, amikor a kereszt teológiáját hozta közel a hallgatóihoz. Ez pedig nem más, mint ígértetés – tette hozzá Hafenschner Károly. Bach közösségi, gyülekezeti használatra írta a muzsikáját, így közvetítve az evangéliumot, amire a közösség hitvallással válaszolt.

A *Máté-passió* nagypénteki vesperásra, vagyis istentiszteleti felhasználásra készült, 1727-ben a rendes liturgia részeként mutatták be a lipcsei Tamás-templomban. Érdekesség – mondta az előadó –, hogy Bach híresen rossz kézírással alkotta műveit, de a *Máté-passiót* 1730-ban újra leírta, méghozzá gyöngybetűkkel. A mű szövegét állandó szerzőtársa, a szövegeit Picander néven jegyző Christian Friedrich Henrici írta, aki személyessé, tanító és lelki táplálékká teszi a passiót. Bár a Tamás-templomban sikert aratott, bemutatása után a mű mégis hamar feledésbe merült.

2020-ban, az úrvacsora évében különösen fontos, hogy megértsük Bach *Máté-passiójának* lényegét – mutatott rá Hafenschner professzor. A mű énekelt beszéddel mondja el az evangéliumi történetet, s ezzel a szeretet hangját megszólaltatva személyes kapcsolatot teremt Jézus és a hívek között. A szerzési ígéret személyességet sugalló dallamok kísérik, Krisztus szenvedéstörténetét pedig az úrvacsora perspektívájából tárja eléink a passió. Teszi ezt főképpen azért, mert az úrvacsoránál mindig Jézus a vendéglátó, ő ül az asztalfőn. Bach *Máté-passiója* pedig lényegében az úrvacsorára koncentrálnak hitvallás, azt a legfontosabbat mutatja fel, amiből mi, keresztények élünk – mondta a budavári evangélikus szabadegyetemen tartott előadásán Hafenschner Károly.

■ I. L. L.

Végrendelet kezdetnek

Útjára indult a teológiai könyvestek sorozata

Szeptemberben *teológiai könyvestek* elnevezéssel új sorozat indult útjára a Luther Kiadó és az Evangélikus Hittudományi Egyetem közös szervezésében. A vírusjár-

vány miatt egyelőre csak az online térben megtekinthető kerekasztal-beszélgetések témájául egy-egy, a Luther Kiadó által korábban megjelentetett könyv szolgál.

FOTÓ: MAGYARI MÁRTON

A nyitóalkalmon a *Luther Márton végrendelete* című, 2017-ben második, bővített kiadásban napvilágot látott kötet került terítékre dr. Csepregi Zoltán egyháztörténésznek, az Evangélikus Hittudományi Egyetem rektorának, egyben a kiadvány lektorának és Czenthe Miklósnak, az Evangélikus Országos Levéltár vezetőjének segítségével. A beszélgetést Boda Zsuzsa, a Luther Kiadó szerkesztő-munkatársa moderálta.

Mint ismeretes, a reformátor 1452-ben saját kezűleg írt végrendeletét – amelyben rendhagyó módon vagyonát feleségére hagyta – egyházunk levéltárában őrzik. A beszélgetésben szó esett többek között Luther családjáról, a végrendelet szabálytalanságairól, illetve az okirat sokszor kalandokban bővelkedő későbbi sorsáról is.

A teológiai könyvestek első alkalmán készült videófelvétel megtekinthető egyházunk honlapján (*Evangelikus.hu*), a kötet magyar, német és angol nyelvű változata pedig megvásárolható a Luther Kiadó könyvesboltjában (Budapest VIII. ker., Üllői út 24.), illetve megrendelhető a kiadó webáruházában (*Bolt.lutherkiado.hu*).

Forrás: *Evangelikus.hu*

Határtalan online könyvbemutató

Teológia és határok címmel jelent meg tanulmánykötet

Az idei, sorrendben kilencvenegyedik ünnepi könyvhetet a járványhelyzetre való tekintettel az online térben tartották. A virtuális rendezvénysorozathoz egyházunk Luther Kiadója is csatlakozott, amikor szeptember 18-án bemutatva az Evangélikus Hittudományi Egyetemen közös gondozásban napvilágot látott *Teológia és határok* című tanulmánykötetet. A kiadványról Orosz

Gábor Viktor szerkesztővel Galambos Ádám újságíró beszélgetett. (Az alkalomról készült videófelvétel egyházunk honlapján, az *Evangelikus.hu* honlapon tekinthető meg.)

A könyvbemutatón a beszélgetőpartnerek a tizenhat tanulmányt tartalmazó kötetről olykor határokat feszegetve beszélgettek. Szóba került ugyanis többek között az Isten és ember közötti, az ateista és a hívő közötti határ, a szent és a profán világot elválasztó határ csakúgy, mint a hit és a kétely, a megbocsátás és a haragtartás közötti választóvonal, illetőleg az ökumenizmus területén kényes kérdést jelentő úrvacsora témája.

A *Teológia és határok* című tanulmánykötetben az Evangélikus Hittudományi Egyetem oktatói által írt dolgozatok – az említettek kivételével – fontos bioetikai, missziológiai és zenei határokat feszegető kérdéseket is sorra vesznek.

■ BODA ZSUZSA

FOTÓ: BALLA MÁRIA

BEMUTATKOZIK A CSÓVÁRI EVANGÉLIKUS EGYHÁZKÖZSÉG

Jákób kútja a Cserhát lábánál

Nagyon tarka és erős színekkel ábrázolja Jézus és a samáriai asszony találkozását a csóvári evangélikus templom oltárképe. A 2004-ben ellopott festményen volt – és a rákövetkező évben Derald Éva festőművész-restaurátor által elkészített másolatán is ott van – egy apró részlet, amely talán fel sem tűnik a templomba érkezőknek: a kép bal felső sarkában látható a csóvári vár. Olyan perspektívából látható Jézus és a samáriai asszony beszélgetése, mintha ott lenne a templomban a kút, a háttérben pedig a vár. Mindkettő egy-egy dombra épült, egymással szemben, mintha versengenének, hogy kit is érdemel meg a csóvári köszönés „erős vára”. De a templom fehér falai nemcsak az oltárkép színeit emelik ki, hanem a szlovák népviselet gyönyörű kéjkjét és hímezéseit is, amelyek még fel-fel tűnnek a padosorokban.

Az épület 1826-ban egy régebbi templom alapjaira épült. Körülveszi a temető. Minden vasárnap, mielőtt a hívek megérkeznek, odamennek a családtagjaik sírjához, s onnét lépnek be a templomba: a múltból a jelenbe, az el-

Evangelikus istentisztelet a Magyar Rádióban

csóvári evangélikus templomból. Igét hirdet Czöndör István lelkész.

Október 25-én, a Szentháromság ünnepe utáni 20. (Biblia-) vasárnapon 10.04-től istentiszteletet közvetít a Kossuth rádió a csóvári evangélikus templomból. Igét hirdet Czöndör István lelkész.

múlásból az életbe. A gyülekezet alapító tagjai azok a szlovák telepesek voltak, akik a török hódoltság után, 1658-ban a Magyarország északi vidékén zajló protestánsüldözések nyomán jutottak el az akkor elnéptelenedett Csóvárra és a környező falvakba.

Csaknem háromszázhatvan éves történelme során a közösséget evangélikus keresztény hitűkhöz és szlovák anyanyelvűkhöz hűségese felügyelők és lelkészek vezették; többek között Fabricius Sebestyén, Bartholomeidesz János,

Fábry György, Pohánka Ödön és Kiszely Sándor. Ma több mint hétszáz főt tart nyilván a csóvári anya- és a penci leánygyülekezet. Vasárnaponként a két gyülekezetben nyolcvan-kilencven fő vesz részt az istentiszteleteken és a velük párhuzamosan tartott gyermekfoglalkozásokon. Emellett hét közben Pencen kórus és ifjúsági óra, Csóváron gitáróra, bibliaóra, imaközösség is működik, valamint konfirmációra előkészítő csoportok, ádventi, böjti alkalmak, télen társasjáték és kézműveskörök.

Családommal öt éve szolgálunk és élünk itt, a Cserhát lábánál fekvő, gyönyörű természeti adottságokkal rendelkező, hatszázötven fős faluban. Azon kevés települések közé tartozik Csóvár, ahol a lakosság többsége evangélikus, s tagjai önfenntartó közösségként felelősséget vállalnak egymásért és a lelkészeikért egyaránt. Amiként az ősokeket hajdan, úgy ma bennünket is bátorítson Jézus szava: „Ti vagytok a világ világossága. Nem rejthető el a hegyen épült város.” (Mt 5,14)

■ CZÖNDÖR ISTVÁN lelkész

Távolléti szavazással fogadta el a zsinat a költségvetés módosítását

A Magyarországi Evangélikus Egyház Zsinatának elnöksége – a járványhelyzetre való tekintettel – rendkívüli eljárásról rendelt el szavazást, amelynek eredményeként a zsinat (negyvenkilenc „igen” és három „nem” szavazattal) módosította az egyház szervezetéről és igazgatásáról szóló 2005. évi IV. törvény 117. § (3) bekezdése alapján a Magyarországi Evangélikus Egyház Zsinatának ügyrendjéről szóló 177/2014. (XI. 28.) zsinati határozatot, mégpedig az ügyrend 16. § (4) bekezdéssel való kiegészítésével. Eszerint a zsinat az elnökség által összehívott távolléti ülést is tarthat, és a levezető elnök távolléti szavazást is elrendelhet. Ezekben az esetekben a zsinat vita nélkül szavaz a kiküldött előterjesztéshez csatolt határozati javaslatokról.

Az ügyrendet módosító határozat alapján a zsinat elnökei máris távolléti szavazást rendeltek el a 2019. évi beszám

olmól és a 2020. évi költségvetés módosítását illetően. A zsinati tagok ezek elfogadásáról vagy elutasításáról – az interneten keresztül – szeptember 25-én éjfélig adhatták le „állásfoglalásukat”. A zsinat végül negyvenkilenc „igen”, egy „nem” szavazattal és egy tartózkodással elfogadta a Magyarországi Evangélikus Egyház 2019. évi beszámolóját és a 2020. évi költségvetés módosítását. Két érvénytelen szavazat érkezett be, tizenketten nem szavaztak.

■ H. B. Zs.

Evangelikus Élet

A Magyarországi Evangélikus Egyház lapja

Megjelenik kéthetente

- E-mail: evelet@lutheran.hu
- EvÉlet online: www.evangelikuselet.hu
- Hirdetésfelvétel: hirdetes@evelet.hu
- Előfizetés: kiado@lutheran.hu
- Szerkesztőség: 1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 06-20/824-5519. Szerkesztőségi titkár (hirdetési ügyek referense): BALLA MÁRIA (maria.balla@lutheran.hu)
- Megbízott felelős szerkesztő: KÉZDI BEÁTA (beata.kezdi@lutheran.hu)
- Hírszerkesztő: T. PINTÉR KÁROLY (karoly.pinter@lutheran.hu)
- Olvasószerkesztő: DOBSONYI SÁNDOR (sandor.dobsonyi@lutheran.hu)
- Korrektor: MÁTÉ TÓTH ZSUZSANNA (matetot@gmail.com)
- Tervezőszerkesztő: SZABÓ DÁVID KÁROLY (david.szabo@lutheran.hu)
- Rovatvezetők: BALLA MÁRIA – Oratio oecumenica (maria.balla@lutheran.hu), SZABÓNÉ MÁTRAI MARIANNA – A vasárnap igéje (mariann.matrai@lutheran.hu),

FÜLLER TÍMEA – Gyermekeknek (f.timea.71@gmail.com),

TAMÁSY TAMÁS – Új nap – új kegyelem (tamytam@t-online.hu),

DR. ECSEDI ZSUZSA – Cantate (ezsu@lutheran.hu),

STIFNER-KÓHÁTI DOROTTYA – Tallózó (evtallozo@gmail.com)

- Kiadja a Luther Kiadó (kiado@lutheran.hu), 1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 06-1/317-5478, 06-20/824-5518
- Felelős kiadó: ANTAL BÁLINT, a Luther Kiadó igazgatója (balint.antal@lutheran.hu)
- Nyomdai előállítás: *MondAt Kft.* (2600 Vác, Nádás utca 2.) • www.mondat.hu Felelős vezető: NAGY LÁSZLÓ
- Árusítja a kiadó.
- Terjeszti a Magyar Posta Zrt. Terjesztési ügyekben reklamáció a Magyar Posta Zrt. Hírlapüzletág telefonszámán: 06-1/767-8262 és a Luther Kiadónál.
- INDEX 25 211, ISSN 0133-1302
- Előfizethető közvetlenül a kiadónál (bankszámlaszám: 10918001-00000058-01930000) vagy postautalványon. Az előfizetési díj belföldön (illetve Románia és Szlovákia területén) negyedévre 3900 Ft, fél évre 7800 Ft, egy évre 15 600 Ft, más európai országba egy évre 52 500 Ft (167 euró), egyéb külföldi országba egy évre 61 400 Ft (195 euró). Csak a minden hónap 15-ig beérkező lemondásokat tudjuk az azt követő hónap elsejével regisztrálni, ellenkező esetben még egy hónapig jár az újság.
- Beküldött kéziratokat nem őrünk meg és nem küldünk vissza.
- Címlapfotó: MAGYARI MÁRTON

ORATIO OECUMENICA

Szerető mennyei Atyánk! Hálás a mi szívünk, hogy szüntelen megújul rajtunk kegyelmed, te adsz nekünk erőt, reménységet és beléd vetett hitet. Add, hogy megérthessük szent akarodat, és köszönettel vehessük áldásaidat életünk minden napján. Erősítsd hitünket, hogy szüntelenül rád tekintünk, és egyedül beléd vessük bizalmunkat.

Hálás a mi szívünk, hogy megtapasztalhatjuk teremtett világod megannyi szépségét. Add, hogy ne romboljuk és ne pusztítsuk el mindazt, amit alkottál, hanem továbbadhassuk az utánunk következőknek, gondos gazdaként vigyázzunk mindarra, amit atyai jóakarod mireánk bízott.

Hálás a mi szívünk, hogy te adsz feladatot és értelmet életünknek. Köszönjük, Urunk, a dolgozók munkáját, a tanulók tanulását, az építők építését, az ápolók áldozatkészségét; köszönünk neked minden értelmes feladatod, melyet tőled vehetünk. Add, hogy becsülettel végezzük munkánkat, és áldásod megnyugodjék rajtunk és tevékenységeinken.

Hálás a mi szívünk az egészséget, és hálás a mi szívünk még a betegségért is. Köszönjük, hogy te adsz számunkra gyógyulást, felépülést, te adsz számunkra is örömet és egészséget. Engedd, hogy ne hajszoljuk állandóan az élvezeteket, hanem tudjunk böjtölni és lelassulni, tudjunk megállni, elcsendesedni is szent jelenlétben.

Hálás a mi szívünk, hogy megadod számunkra a mindennapi kenyeret. Megajándékozol minket hajlékkal, van otthonunk, vannak szeretteink, s van hova tartoznunk. Megadod mindazt, ami elegendő számunkra, hogy köszönettel teljes életet élhessünk.

Hálás a mi szívünk, hogy egyszerűtől Fiad által ma is hívogatsz és magadhoz vonzol mindnyájunkat. Add, hogy gyermekeidként élhessünk már most itt e földön s egykoron veled örökkön örökké. Ámen.

Szentháromság ünnepe utáni 19. vasárnap

1Móz 2,18–24

Egész-ség

„Nem jó az embernek egyedül lenni...” Meglepő ez a kijelentés. Nem a tartalma meglepő, hanem az, hogy ez a mondat hol és mikor hangzik el. Ez ugyanis Isten egyetlen negatív megállapítása a teremtés során. Az ember közösségi lény, már a világ kezdetétől fogva. Ideig-óráig fontos és értékes lehet a magány, de nem jó nekünk egyedül. Még az Édenkert paradicsomi körülményei között is zavaró az egyedüllet.

Nem jó! – állapítja meg lényeglátó természetességgel Isten, amikor a magányos Ádámra tekint. „Nem jó!” Nekünk, embereknek sokszor ezt a mondatot a legnehezebb kimondani. Beismerni, hogy valami nem úgy működik, ahogyan működni kellene. Amikor ki kell mondani: nem jó ez így, mert testi vagy lelki probléma van bennünk vagy körülöttünk.

Ez a felismerés gyakran kétségbeesést szül. Nem jó ez így, de hogyan tovább? – visszhangzik bennünk a kérdés ilyenkor. Érezzük, változásra van szükségünk, de pont azért vagyunk ebben a helyzetben, mert nem tudjuk, mi az, ami a pozitív változást hozza számunkra.

Segítőtárs. Amikor nehézségekkel kell szembenéznünk, arra van szükségünk, hogy legyen valaki, aki mellénk áll, aki valóban – emberi kapcsolatainkban, életünk különböző területein – olyan (lelki) társ, (fele)barát, akire mindig számíthatunk. Ahogyan a vasárnap evangéliumi szakaszában (Mt 9,1–8) is megfigyelhettük, ott vannak azok az emberek, akik odaviszik a szükségét szenvedőt, a beteget Jézushoz. Az élet különböző területein, a testi-lelki egészséghez szükségünk van ilyen felebarátokra, segítőtársakra.

„**Mély álmot bocsátott azért az Úristen az emberre...**” Nem vagyunk tétlenségre ítélve. Fontos, hogy dolgozzunk a nehéz helyzeteink megoldásán, de az egész sohasem kizárólag az emberi ténykedés révén áll helyre, hanem Isten teszi hozzá azt a pluszt, amivel a megoldás megvalósulhat. Ádám nem aktív szereplője Éva teremtésének. A béna pedig egyszer csak meghallhatja: „...megbocsáttattak a te bűneid.”

Azért van esélyünk kilábalni vesztes helyzeteinkből, mert Isten belép a világba, társunk lesz, és segítőtársakkal ajándékoz meg, hogy megtaláljuk a kiutat életünk útvesztőiből.

„**Csontomból való csont...**” Az Istentől kapott társakra, segítőtársakra mindig egyenlő félként tekinthetünk. Nem alánk vagy fölénk rendeli őket a Teremtő, hanem a kölcsönös egymásrataltság jellemzi ezeket a kapcsolatokat. Augustinus a férfi és nő összefüggésében így fogalmazza meg ezt: „[Az Úr] azért nem a férfi fejéből formálta a nőt, hogy ne uralkodhasson a férfin, de nem is a lábából, hogy ez se tiporhassa el a nőt, hanem az oldalbordájából, hogy egyenlő legyen vele, karja védje őt, s a szíve melengesse.”

Isten alakú úr. Különbőféle hiányokkal kell szembenéznünk életünk során. Ezek a hiányok – legyen szó a társ hiányáról, az egészség, az anyagi biztonság vagy a lelki stabilitás hiányáról – mind-mind olyan légtüres teret képeznek, amelynek a hatására azt érezzük, hogy lebegünk a bizonytalanban. Ezekkel a hiányokkal szemben különféle saját gyártású módszereket találhat ki az ember, de ez mindig csak rész megoldás marad.

Hiányainkat Isten tudja betölteni kivett oldalbordával, megbocsátással, társakkal, kegyelemmel, hogy ne a légtüres tér bizonytalansága határozza meg az életünket, hanem az, amivel és akivel betölti Isten a mi hiányainkat.

Különbőféle hiányokat tapasztalva számomra mindig megerősítő Blaise Pascal gondolata: „Minden ember szívében Isten alakú úr van, melyet sohasem lehet betölteni semmilyen teremtett dologgal. Csak Isten töltheti be azt, Jézus Krisztus által.”

■ KOVÁCS ÁRON

Imádkozzunk! *Mennyei Atyánk! Te ismered töredékességünket. Nélküled az életünk sosem lehetne teljes. Te egyaránt látod hiányosságainkat és értékeinket. Kérünk, adj segítőtársakat, hogy általuk az, ami részekre töredezett bennünk, újra egész legyen. Add, hogy saját értékeinkkel mások életének hiányait tudjuk betölteni. Köszönjük, hogy véges emberi létünket Jézus Krisztus megváltó szeretete kiegészíti, és benne újra egész lehet, ami nélküle töredékes volt. Ámen.*

Új nap – új kegyelem

Vasárnap (október 18.) Bizony többet ér az engedelmesség az áldozatnál... 1Sám 15,22b (Mk 2,1–12; Jak 5,13–16; Zsolt 119,121–128) Vasárnapi útmutatói ígénk jól mutatja, hogy mennyire félreérthető egy bibliai ige a környezetéből kiragadva. Az áldozat itt engesztelő áldozat. Saul király szembeszegült Istennel, Sámuel próféta pedig arról beszél neki, hogy hiába próbálja Istent „lekenyerezni” az akkori vallási szokás szerint engesztelő áldozatokkal, nem sokra fog vele jutni. Vajon próbáltad-e már így megvesztegetni Istent? Hasztalan...

Hétfő (október 19.) Ha tehát a Fiú megszabadít titeket, valóban szabadok lesztek. Jn 8,36 (Zsolt 146,7; 2Móz 15,22–27; Jer 17,5–13) Börtönmissziós bibliaórát tartottam tíz fogvatartottnak. Az egyiknek a kezén bilincs volt, a bibliaórán sem vették le róla. Távolabb ült a többiektől. Fiatal volt, de ülve is látszott, hogy milyen hatalmas. Ifjúsági énekeket énekeltünk, osztottam a lapokat, tettem a bilincses elé is: „Tessék!” – mondtam. „Köszönöm!” – válaszolta hálásan. Akkor vettem észre, hogy már tettek elé egy lapot. Mégis megköszönte az emberséget, amelyet korábban elvesztegetett.

Kedd (október 20.) A jó napokban élj a jóval, a rossz napokban pedig lásd be, hogy ezt is, amazt is Isten készítette azért, hogy az ember ne találja ki, mi következik. Préd 7,14 (Róm 8,28; Lk 5,12–16; Jer 18,1–12) Mellbevágó élmény néha hallani, hogy milyen kép él a keresztényekről és Istentől a vallástalanok fejében. Egy keresztény embernek tökéletesnek kell lennie; ha nem tökéletes, akkor nem keresztény. Ha van Isten – mondják –, akkor csak jót adhat; ha rosszat ad, akkor nincs Isten. Nekem ez az ige a *Prédikátor könyvében* nagyon tetszik, különösen az „azért” szó utáni rész. Nagyon rossz, amikor mi a magunk feje után menve akarjuk kitalálni azt, hogy mi következzen. A történelem azt mutatja, hogy eddig még semmi jó nem sült ki belőle. Hagyatkozzunk jobban Istenre!

Szerda (október 21.) Ez a kincsünk pedig cserépedényekben van, hogy ezt a rendkívüli erőt Istennek tulajdonítsuk, és ne magunknak... 2Kor 4,7 (1Kir 19,5,8; Lk 13,10–17; Jer 19,1–13) Bizonyára vannak, akik hallották már Bicsérdy Béla nevét. A 20. század első felében a világ legerősebb emberének tartották. Nem ez volt az egyetlen különlegesség az életében: felépült gyógyíthatatlan betegségéből, sőt idős korában is nagyon fiatalos és erős volt, ezért úgy gondolta, hogy örökké fog élni. Meg akarta valósítani a földi paradicsomot egy dunai szigeten. Foglalkozásaként meg lehetőségen szerénytelenül csupán annyit írt az előadásait hirdető

plakátjaira, hogy „megváltó”. Céljait megvalósítani mégsem tudta, mert ő is csak ember volt. Hetvenkilenc évesen hunyt el, földi paradicsomul kiszemelt szigete pedig a Duna duzzasztása miatt halála után nem sokkal eltűnt. Ne feledjük, cserépedény a testünk. Ne magunknak tulajdonítsuk az erőt, mert csak tévelyegni fogunk. Keressük inkább Istennél és Istenben az erőt.

Csütörtök (október 22.) Íme, arasznyivá tetted napjaimat, életem ideje semmiség előtted. Mint egy lehelet, annyit ér minden ember, aki él. Zsolt 39,6 (2Tim 1,10; Mt 8,14; Jer 20,7–18) Az elmúlt két évben egymás után három gyülekezeti tagunk hunyt el életének kilencvenkilencedik esztendejében. Még a harmincas évek elején konfirmáltak, a 20. század félelmetes fordulatának tanúi lehettek, és annak a hatalmas fejlődésnek is, amely az elmúlt száz év folyamán történt. Az egyikük megjárta hadifogolyként a Donyec-medencét, a másiknak a dédunokáit is megkeresztelhettem. Hálával emlékeznek rájuk a leszármazottak, de ők már a történelem részei, elmúltak. Árnyékként jár-kei itt az ember, bizony hiába vesződik. „Gyűjtöget, de nem tudja, ki fogja hasznát venni” – folytatódik a zsoltár. Mi marad utánunk, emberileg nehezen megmondható. Téves, sőt hazudik a sírköveken sokfelé olvasható felirat, hiszen emlékük nem fog örökké élni. Az örök élet egyedül Istennél valósulhat meg.

Péntek (október 23.) Örök szövetséget kötök veletek... Ézs 55,3c (Zsid 13,20–21; Jer 17,13–17; Jer 21,1–14) *Ézsaiás* könyve második nagy részének (*Deutero-Ézsaiás*) a befejező szakaszai között olvasható az ígélet, amely arról szól, hogy a szövetség, amelyet Isten köt a néppel, örök. Viszont ez az örök szövetség nem múlt időben áll, nem azt olvassuk, hogy „örök szövetséget kötöttem veled”, hanem egyértelműen a jövőre vonatkozik, még egyfajta „buzdítómódtartalma” is van az ígének. Keresztény emberként hihetünk benne, hogy Ézsaiás már Krisztusra mutat ebben az ígéletben. Jézus Krisztus megkötötte velünk a szövetséget, ezért különleges és közvetlen a kapcsolatunk Istennel. Éljük ezzel a lehetőséggel!

Szombat (október 24.) Ne hanyagold el a benned levő kegyelmi ajándékot... 1Tim 4,14 (Hag 1,14; ApCsel 14,8–18; Jer 13,1–8) Timóteus Pál apostol fiatal tanítványa volt. Az idősödő apostol intelmei nekünk, mai utódoknak is szólnak: nagy vétek elpazarolni a bennünk levő, Istentől kapott értékeket, talentumokat. Ha nem élünk velük, értelmetlen az életünk. Hány sikertelen élet tanúi lehetünk! A miénk ne ilyen legyen! Éljük a kegyelmi ajándékok lehetőségével!

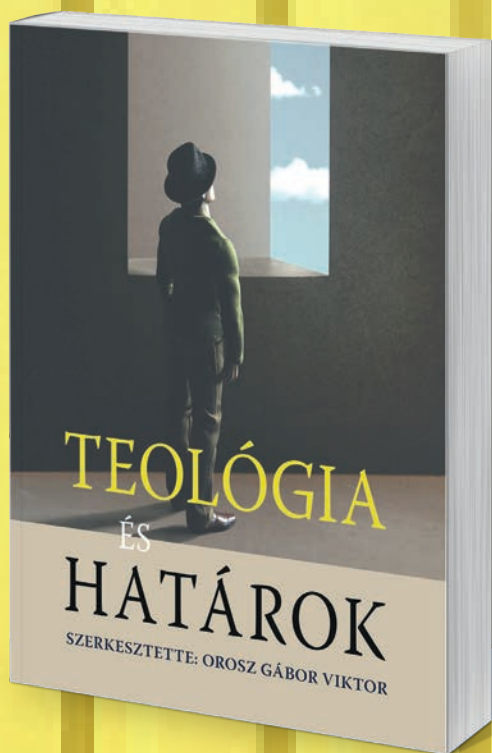
■ GERLAI PÁL

Kövessen bennünket a Facebookon is: facebook.com/evangelikus
Magyarországi Evangélikus Egyház – Életközelen vagyunk

A Luther Kiadó újdonságai

TEOLÓGIA ÉS HATÁROK

Szerkesztette: Orosz Gábor Viktor

Tanulmánykötet az emberi határokról és az isteni határtalanságról az Evangélikus Hittudományi Egyetem oktatóinak tollából

Füller Tímea

HOLTÁG

Levelek előrementeknek ittmaradóktól,
imádságokkal kísérve

Evangélikus könyvesbolt: 1085 Budapest, Üllői út 24.

Nyitvatartás: hétfőtől péntekig 8–17 óra között.

bolt.lutherkiado.hu • kiado@lutheran.hu • +36 1 411 0385 • +36 20 824 5518

Levelezési címünk: Luther Kiadó, 1085 Budapest, Üllői út 24.

A LUTHER KIADÓ OKTÓBERI KÖNYVVÁSÁRA

Luther válogatott művei 2., 4., 5-9. (sorozatszerkesztők: Csepregi Zoltán – Fabiny Tibor – Ittész Gábor – Reuss András)	4990-Ft	4500 Ft
Luther Márton végrendelete (magyar, német nyelven; szerk. Fabiny Tibor – Csepregi Zoltán • angol nyelven; szerk. Ittész Gábor)	3900-Ft	2500 Ft
Teológia és határok (szerk. Orosz Gábor Viktor)	2500-Ft	2250 Ft
Luther megmondja – Válogatás Luther asztali beszélgetéseiből (szerk. Miklósné Székács Judit)	1500-Ft	1000 Ft
„Átala élünk” – Úrvacsorai kórusművek (szerk. Bence Gábor – Ecsedi Zsuzsa – Pócs Miklós)	2500-Ft	2100 Ft
Luther-képregény I-IV.	990-Ft	700 Ft
Reformációi ábécé 95 tételben (szerzők: Margot Kässmann – Ralph Ludwig)	1890-Ft	1500 Ft
Coffer 80/20 kávé (250 grammos)	2500-Ft	
Coffer Brazil Santos kávé (250 grammos)	2600-Ft	1700 Ft

BOLT.LUTHERKIADO.HU

Evangélikus könyvesbolt: 1085 Budapest, Üllői út 24.

Nyitvatartás: hétfőtől péntekig 8–17 óra között.

kiado@lutheran.hu • +36 1 411 0385 • +36 20 824 5518

Levelezési címünk: Luther Kiadó, 1085 Budapest, Üllői út 24.

VÁSÁRLÁSÁVAL TÁMOGASSA AZ EVANGÉLIKUS KÖNYVKIADÁST!